

Euskal Autonomia Erkidegoa

MEMORIA

Sozioekonomikoa 2010

CES
EGAB

Consejo Económico
y Social Vasco

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

LABURPENA ETA GOGOETA OROKORRAK

© Argitalpena: Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordea
Gran Vía, 81-7.ª planta
48011 Bilbo

Diseinu: Cuatrobarras Comunicación

Maketazioa eta fotomekanika: Laster Grafika, S. L.

Inprenta: Gestingraf, S. A. L.

Lege Gordailua: BI-1901-11

Euskal Autonomia Erkidegoa
MEMORIA
Sozioekonomikoa 2010

Juan María Otaegui Murua
EGABko Presidentea

Enpleguaren erronka

2010eko Memoria Sozioekonomikoa Kontseiluak joan den ekainaren 30ean egin zuen osoko bilkuran onartu zen, CESen Araudian ezarritako epeen barruan, alegia; azken urteetan ezin izan dira epe horiek bete memoria egiteko eta onartzeko prozesua gehiegi luzatu delako. Horrenbestez, pozik eta esker oneko egoteko arrazoi bikoitza dugu. Pozik, memoria zabaltzeko eta gizarteari aurkezteko uztailean egingo den berariazko aurkezpen-ekitaldia gaur-gaurkoa delako eta 2010eko gai ekonomiko eta sozialen etorkizuna CESen ikuspuntutik hobeto ezagutarazten lagunduko duelako. Eta esker oneko, Batzordeak Memoriaren ezaugarri nagusi den zehaztasuna eta kalitatea albo batera utzi gabe idazkia lehen seihilekoa amaitu aurretik onartu ahal izateko gauzen norabidea aldatzeko erronka zaila aurrean izan eta erronka hori bete egin duelako. Ezbairik gabe, berebiziko garrantzia izan du Memoriaren lanak koordinatzeaz eta zuzentzeaz arduratu den Lehendakaria izendatzeak, baina ezinbestekoa izan da, baita ere, Batzordeak erronkari heltzeko izan duen etengabe hobetzeko espiritua, izan ere, horri esker erritmo zorrotzagoan eta jarraituagoan egin diren eztabaidetan partaidetza aktiboagoa sortzea ahalbidetu duten aldaketa berriak sartu dira memoria egiteko prozesuan.

Eskerrak eman nahi dizkiet, beraz, hori guztia posible egin duten pertsoneri: Batzordeko Lehendakari den Inmaculada Gallasteguirri eta gainerako kideei, Antxon Tomasenari (CC.OO.), Eduardo Garciañari (CC.OO.), Maribel Ballesterosi (UGT), Raúl Arzari (UGT), Eduardo Arechagari (Confebask), Jaime Fernandezi (Confebask), Carlos Peredari (Confebask), Rafael Arangureni (Aurrezki-kutxak eta Finantza-erakundeak), Xabier Iraolari (Nekazaritza-arloko Erakundeak), Sylvia Gayri (EHU), Javier Muñecasari (ASLE) eta Felicísimo Ayastuyk, Ignacio Barrenecheak, Aitor Bengoetxeak eta Carlos Trevillak osatutako Aditu-taldeei. Azkenik, Azterlanen eta Proiektuen Arduradun izan diren Leire Ozerini eta Arantxa Unzurrunzagari ere eskerrak eman nahi dizkiet, beren gain izan baitute memoria idazteko lana eta beren eskarmentuari eta ezagutzari esker lanen koordinazioa erraztu egin baitute.

Beste urteetan bezalaxe, CESEk analisisirako lanabes baliotsu eta erabilgarria eskaintzen du Memoriaren bidez, izan ere, euskal gizartearen erradiografia egiten du egiaztatutako datuetan oinarrituta eta ondorioak gaizki bideratzera eraman dezaketenean unean uneko presak alde batera utzita. Hala ere, Memoria Sozioekonomikoaren baliokorik esanguratsuena hura egingeko inplikatu diren eragile ekonomiko eta sozial ezberdinen baterako gogoeta adostua lortu izana da.

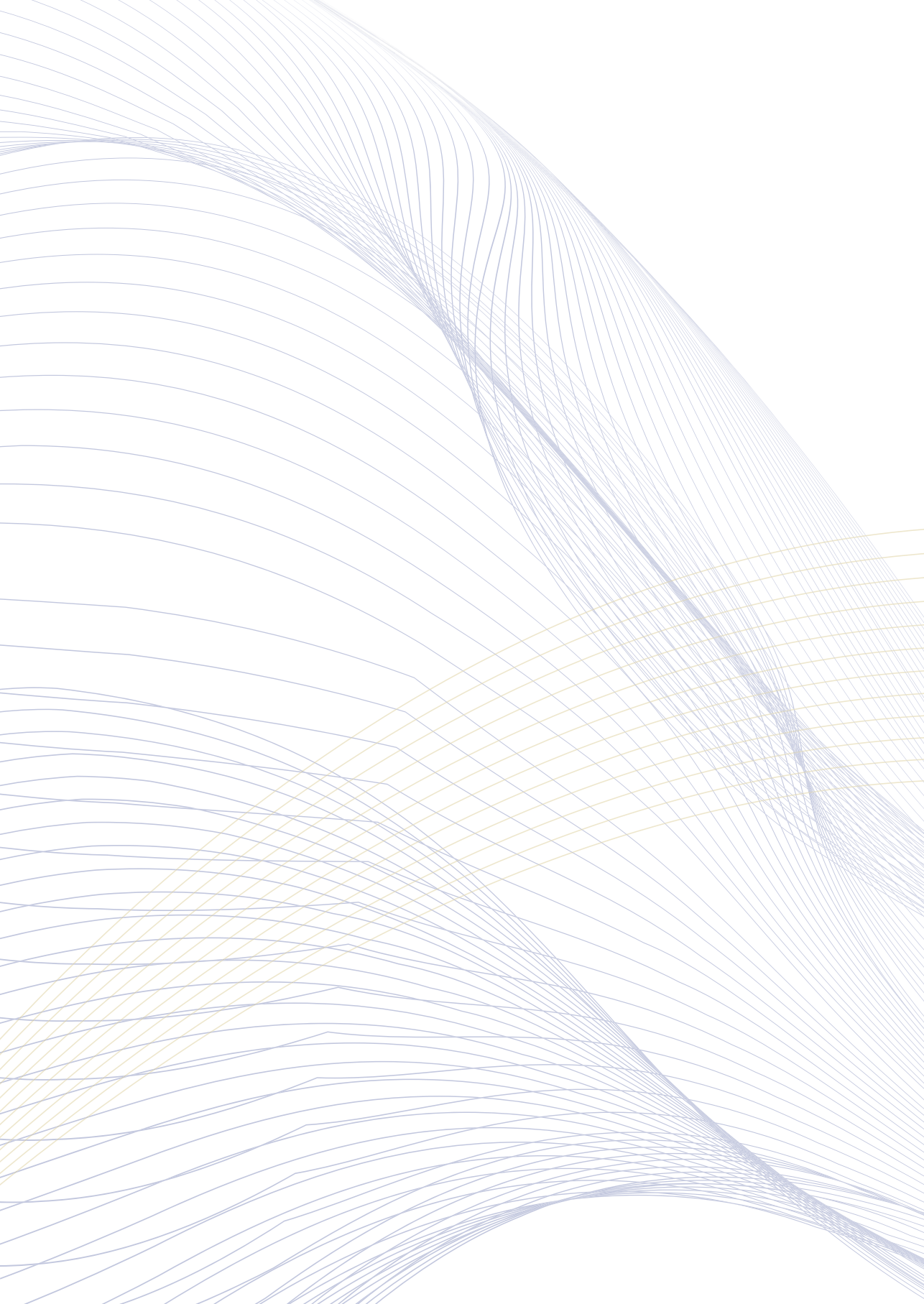
Txostenak erakusten du 2009an jarduerak izandako beherakada gogorrek inflexio-puntua izan zuela 2010ean. Izan ere, 2009an BPG % 3,8 jaitsi zen, baina 2010ean 0,3 puntuko hazkundetxoak izan zuen. Geroago ikusiko dugun legez, hazkunde hori ez da nahikoa enplegua sortu ahal izateko, baina azpimarragarriak diren alderdi positiboak biltzen ditu. Horixe da EAEn hain garrantzitsua den industria-sektorearen bilakaeraren kasua, 2009an % 12,7 erori ondoren 2010ean % 0,4ko igoera izan baitzuen. Bilakaera hori azaltzeko esportazioen bilakaera hartu behar da kontuan, 2009an % 18,4ko beherakada izan ondoren 2010ean % 8,3 hazi baitziren. Baina bilakaera hori positibotzat hartu behar bada ere, ez da nahikoa enpleguaren sorreran ondorio positiboak izan ditzan. 2009ko azken hiruhilekoan langabezia-tasa % 8,7koa zen baina 2010eko laugarren hiruhilekoan, aldiz, % 10ekoa izatera iritsi zen, eta horrek argi uzten du krisi-egoerak jarraitu egiten duela enpleguaren arloan. 2010ean 13.800 pertsona geratu ziren langabezia eta 9.100 enplegu garbi suntsitu ziren.

Nabarmendu behar da EAEko erakunde eta eragile ezberdinak prestakuntza, enplegurako orientazioa eta enpleguaren sustapena ardatz duten hainbat programa garatzen ari direla, horrela enplegu-politika aktiboek duten garrantzia azpimarratuta.

Erakunde eta eragile ezberdinek parte hartzeak jarduera ugari edukitzeko eta helburu ezberdinei heltzeko modu desberdinak izateko aukera ematen du. Baina krisi ekonomiko dagoenez eta lan-merkatuek zailtasun itzelak dituztenez, ezinbestekoa da alor horretara zuzendutako baliabideak koordinatuta eragile guztien ahalegina finkatu eta sendotzea, horrela bikoizketak ekidin eta baliabideok era arrazionalagoan eta eraginkorragoan erabili ahal izateko.

Sarrera honetan jardueraren eta enpleguaren bilakaerari buruzko aipamen berezia egin nahi izan dut, une honetan gizartearen kezkarik handiena sortzen duten elementuak baitira. Baina EAEko bizitza ekonomiko eta sozialak baditu beste hainbat alderdi interesgarri eta garrantzitsu ere, eta irakurleak apurka-apurka deskubrituko ditu Memoriaren irakurketan murgiltzen joan ahala.

Espero dut orain arte bezala CESEn Memoriak erabilgarritasun-eredu izaten jarraitzea herritarrentzat, profesionalentzat, gizarte-eragileentzat eta arduradun politikoentzat, guztiek ere zeresana dutelako euskal gizartearen etorkizunean, beren eguneroko lanarekin lurralde honetan gizarte justuagoa eta bidezkoagoa lortzen laguntzen baitute.

LABURPENA ETA GOGOETA OROKORRAK

1. Laburpena

1.1. Demografia eta immigrazioa

EAEn, Biztanleen Udal Erroldak 2010eko urtarileko erreferentziari buruz emandako azken datuen arabera, biztanle kopuruak 2000n hasitako goranzko bideari jarraitu dio, hazkundera gero eta txikiagoa bada ere. Zehazki, 2010ean 2.178.339 biztanle zituen (% 0,3, 2009aren aldean), hots, aurreko urtean baino 6.164 gehiago eta 2005ean baino 53.000 gehiago. Lurralde Historikoei dagozkien datuek biztanleria Araban (% 1,1 azken urtean) gehiago, Gipuzkoan (% 0,2) gutxiago, eta Bizkaian (% 0,1) oso gutxi hazi dela islatzen dute.

Zenbateko horiekin batera, bestalde, EAEn erroldatutako atzerritar biztanleen pisua % 7,7koa da, 2009ko urtarrilaren 1ean % 7,3koa zen bitartean. 2009an, atzerritar biztanleriaren pisua ia ez da handitu Estatu osoan (% 13,8tik 14ra igaro da), baina EAEko datua oraindik oso urrun dago Espainiako batez bestekotik —erroldaren azken eguneratzean 6,5 milioi atzerritar izan dira— eta, batez ere, beste erkidego batzuetatik; besteak beste, Balear Uharteetan, Valentiako Erkidegoan eta Madrilan atzerritarrak bertako biztanleriaren ehuneko oso handia dira.

Bestalde, EUROSTATek kalkulatu du 501,1 milioi lagun bizi direla Europar Batasunean, 2010eko urtarileko erreferentzia hartuta, 2009ko urtarrilean baino 1,4 milioi gehiago. Milako 2,7ko hazkunde horri esker —aurreko urtean milako 4,4koa izan zen— beste urte batez eutsi zaio 1960az geroztik gertatu den etengabeko goranzko joerari. Orduan Batasuneko biztanleak 400 milioi ziren. Beste urte batez, bilakaera positiboa immigrazioaren portaerari zor zaio, aldaketa osoaren % 40 baino ezin baitzaio egotzi berezko hazkundera (jaiotzen eta heriotzen arteko alde positiboa). EAEn berriz, 2009rako behin-behineko datuek hazkunde begetatibo (jaiotzen eta heriotzen arteko alde) positiboa erakutsi dute, seigarren urtez jarraian, gure erkidegoan

1986az geroztik gertatzen ez zen zerbait. Urte horretan 20.928 jaiotza gertatu dira, aurreko urtean baino % 1,8 gutxiago, eta 19.045 heriotza, 2008an baino % 2 gutxiago. Horren ondorioz, hazkunde begetatiboa +1.883koa izan da, hots, milako 0,8koa. EAEko hazkunde begetatiboak 14 urtez jarraian behera egiteko joera adierazi zuen eta, behin betiko daturik lortu ezean, azkenean ere badirudi 2004an gelditu egin zela. Hala ere, joera hori baieztatu egin beharko da hurrengo urteetan. 60ko hamarkadan eta 70ekoaren hastapenetan gertatu ziren saldo begetatibo indartsuen ostean, 1990a negatiboa izan zen lehen aldiz 1937tik, eta 1996an saldorik txikienera iritsi zen, urte hartan EAEk 2.000 biztanletik gorako hazkunde begetatibo negatiboa izan baitzuen. Beraz, ikusten denez, saldo begetatiboa positiboa izan da 2009an jaiotzak heriotzak baino gutxiago jaitsi direlako: % -1,8 eta -2 hurrenez hurren. Bestalde, ohikoa denez, 2009ko portaerak aldeak izan ditu lurraldeen arabera: Bizkaiak, saldo positiboak berreskuratzeko atzeratuago egonda, urte horretan biztanle bat irabazi du, behin-behineko datuen arabera, Gipuzkoak eta Arabak beste urte batez euren joera positiboak sendotu dituzten bitartean, hurrenez hurren, 1.033 eta 851 biztanle gehiago izanik.

EUSTATen datuen arabera, 2009an EAEn sexu desberdinetako egoiliarren 9.103 ezkontza egon ziren (eta 128 sexu bereko pertsonen artean), aurreko urtean baino 607 gutxiago (% -6,3). Azpimarratzekoa da azken urteotan elkartzeko zibilek izandako hazkunde handia, 1990an % 23,3 izatetik 2009an % 59 izatera igaro baitira. Guztira, 5.335 elkartzeko zibil gertatu dira, 3.751 ezkontza katolikoen eta beste erlijioei dagozkien 17en aurrean.

Bestalde, EUSTATen 2009ari buruzko Migrazio mugimenduen estatistikak 13.254 laguneko hazkundera zenbatu du gure erkidegoan urte horretan (aurreko urtean baino % 21,1 gutxiago), eta hamar urtez jarraian migrazio saldoa positiboa izan da. Lurraldeka, Bizkaiak,

7,394 lagun irabazita, migrazio saldirik handiena dauka zenbaki absolutuetan, baina % 16 jaitsi da 2008aren aldean. Bestalde, Arabak 3.670 lagun irabazi ditu (% -16) eta Gipuzkoak 2.190 (% -40). Era berean, azken 20 urteetan bigarren urtez jarraian EAEn beste erkidegoetatik iritsitako immigrazio gehiago gertatu dira haietarako emigrazioak baino, eta horrela Estatuarekiko migrazio saldoa positiboa izan da (+3.452).

Bestalde, udal erroldako datuek erakusten dutenez, azken urtean EAEn bizilekua duen atzerriko biztanleriak hazten jarraitu du. 2005. eta 2010. urteen artean EAEn erroldatutako atzerritarren bolumena % 130 hazi da. 2005ean gure erkidegoan 72.894 etorkin bizi ziren; 2010eko urtarrilaren 1ean udal erroldak 167.382 zenbatu zituen, aurreko urtean baino % 4,9 gehiago.

Bestalde, Lan eta Immigrazio Ministerioaren datuek erakusten dutenez, 2009ko abenduaren 31n, 106.658 atzerritarrek zeukatzen EAEn bizilekua izateko baimena, aurreko urtean baino 10.023 gehiagok. Datuok 2010eko urtarrilaren 1ean erroldatutakoenekin erkatuz gero, erregularizazio tasa edo indizeak erakusten du atzerritar erroldatuen % 64k bizitzeko baimena zeukala erreferentziazko datan. Erregularizazio tasa hori 3 puntuz igo da aurreko urtearen aldean; gauza bera gertatu da Estatu mailan (% 73ko tasa dauka, 2009an baino lau puntu gehiago), aurreko urtean tasa horiek lurralde bietan jaitsi ondoren.

Ikuspegi Immigrazioaren Euskal Behatokiak 2007an egindako inkestak erakutsi zuen EAEn bizi ziren atzerritar gehienak zuela bi eta sei urte artean iritsi zela gure erkidegora. Bestalde, atzerritarren % 22,8k zion egoera irregularrean zegoela eta % 63,8k bizileku baimen motaren bat zeukan data hartan. Gainerakoek Espainiako herritartasuna edo Europako beste herrialde batekoa zuten.

1.2. Hezkuntza

EUSTATEk 2010-2011 ikasturteari buruz emandako datu aurrerapenaren arabera, EAEn areagotu egin da unibertsitate aurreko matrikulazio kopurua (Helduen Hezkuntza Iraunkorra zenbatu gabe). Kopuru horretan Hezkuntza Berezia sartuz gero, hazkundera % 1,1 izan da eta sartzen ez badugu, berriz, % 3,4.

Bigarren horri helduz, hazkunderaren arrazoia beheko mailetan gertatu den hazkundera (Haur Hezkuntzan, Lehen Hezkuntzan eta DBHn) nahiz Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren Ondokoan (DBHO) izandakoa da; lehenengoan, hezkuntza berezia kanpo utziz gero, 281.427 ikasle zegoen matrikulatuta (% 2,1) eta bigarrenetan % 4,6koa izan da hazkundera. Hazkunderik handienak Lanbide Heziketan, goi mailako Lanbide Heziketan (% 7,4) eta erdi mailako Lanbide Heziketan (% 6) gertatu dira. Urruti, Batxilergoa kokatuko litzateke (% 2,5).

2010-2011 ikasturtean erdi mailako ikasketak egiten ari diren 59.229 ikasleetatik, 29.692 ikaslek, hau da, % 50,1, Batxilergoa aukeratu zuen derrigorrezko hezkuntza amaitu eta gero. Aldiz, % 49,9k LH aukeratu zuen.

EAEko unibertsitateetan matrikulatutako ikasle kopurua, guztira, 2009-2010 ikasturtean, 62.773koa izan zen; kopuru hori % 1eko murriztapena da aurreko urteko kopuruaren aldean eta, gainera, azken 15 urteetako joera jarraitzen du.

Matrikulazioen bilakaeraren azterketa, 2008-2009 eta 2009-2010 ikasturteetan, bereziki konplexua da, 2009. urtean Europako Goi Mailako Hezkuntza Esparrutik etorritako unibertsitate mailako irakaskuntzen egitura berria finkatu izanaren ondorioz (gradua, masterra eta doktoregoa). Hala ere, esan dezakezu kopuru osotik % 87,8 lehen eta bigarren zikloko ikasketetan matrikulatzen dela (lizentziaturak, arkitekturak eta ingeniariak, diplomaturak eta arkitektura eta ingeniariak teknikoak), % 5,2 graduiko ikasketetan eta % 7 graduondokoetan (hirugarren zikloa edo doktoregoak, ULren arabera (Unibertsitateen abenduaren 21eko 6/2001 Lege Organikoa) eta EGMHETik etorritako graduondoko programa ofizial berrietan (master ofizialak eta doktoregoa)).

Matrikulatu direnen % 55 emakumeak dira, eta gizonak, aldiz, % 45. Emakumeen agerpena ohikoagoa da ikasketa mota guztietan: lehen eta bigarren zikloetan (% 55), graduakoetan (% 54) eta graduondokoetan (% 57).

Lehen eta bigarren zikloan gehien eskatzen diren titulazioak hauek dira: Irakasle (5.579), Industriako ingeniari teknikoa (4.941), Enpresa administrazio eta zuzendaritza (4.869),

Diplomatura enpresa zientzietan (3.543), Industria ingeniariaritzan (2.663), Zuzenbidea (2.454), Psikologia (2.184) eta Medikuntza (1.503).

Hona hezkuntza adierazleen arabera datuak:

- Ikasleak talde eta irakaslearen arabera. El-ren *Hezkuntzaren Estatuko Adierazle Sistema. 2010eko edizioa* izeneko txosteneko datuen arabera, 2007-2008 ikasturteko datuekin egina, EAEn ikasle kopuru handiena taldeka Batxilergoan dago, % 22,4rekin. Atzetik, Lehen Hezkuntza du, 19,9rekin eta DBH 19,7rekin. Estatuan, lehenengo tokian, DBH eta Batxilergoa daude (24 bakoitzak); ondoren, Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza daude, 20 eta 21 inguruko batez bestekoekin. Bestalde, irakasle bakoitzeko batez besteko ikasle kopurua estatu osoarentzat 11koa da. Asturias, Galizia eta Kantabria dira ratio txikienekoak, 10ekin. Kontrako aldean, Andaluzia ageri da, 13 ikaslerekin. EAEk 10,5 ikasle ditu irakasle bakoitzeko.
- Ikaskuntza iraunkorreko parte-hartzea. EUROSTATen datuen arabera, ikaskuntza iraunkorreko parte-hartzea egonkorra da azken urteotan, eta 2008an % 10,9koa zen EB15ean, % 10ekoa EB25ean, eta % 9,5ekoa EB27an. Ondorioz, zaila da helburu hau lortzea: 2010ean % 12,5 izatea. Europako Berrikuntzako 2009ko indizearen datuen arabera, EUSTATEk argitaratu zuena 2010ean, EAEk lortu egin du 2010erako aurreikusitako helburua, izan ere, portzentajea % 13,5 izatera iristen da.
- Eusko Jaurilaritzaren Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailaren gasturako jarritako partida 2010eko aurrekontuetan, 2.751.210 mila euroan kokatzen da. Horrek esan nahi du aurreko urtean likidatutako gastuaren aldean % 2,6ko murriztapena egon dela. Gastu hori EAEko BPGaren % 4,18 da. 2009. urtean erregistratu zen portzentajearen aldean ehuneko 0,19ko murriztapena da.
- Hezkuntza Ministerioak argitaratu dituen azken datuen arabera, 2008koak hain zuzen, Hezkuntza Administrazioek BPGaren gainean egindako gastua % 3,83koa izan da EAEn (% 3,06 Unibertsitatekoa ez den

Hezkuntzan eta % 0,14 Unibertsitatekoan) eta % 4,08koa, aldiz, Estatuan (% 2,7 Unibertsitatekoa ez den Hezkuntzan eta % 0,95 Unibertsitatekoan).

- Eusko Jaurilaritzaren Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailaren gastu ratioak ikasle bakoitzeko (ikasle kopuru osoa, hau da, araubide orokorrekoa nahiz berezikoak) hazkundera izan zuen 2008. eta 2009. urteen artean, hain zuzen ere 5.353 eurotik 6.346,5 eurora. Aldiz, 2009. eta 2010. urteen artean, kopurua murriztu egin da adierazleak 6.014 euroko balioa erregistratu zuelako ikasle bakoitzeko.
- HZMren *Hezkuntzako Kopuruak Espainian, 2011* txostenaren arabera, ikasle bakoitzarengatik (publiko eta itundu) 2008. urtean egindako gastu publikoa Unibertsitatekoa ez den Irakaskuntzan, Lanerako Prestakuntza kanpo utzita, 7.151 eurokoa izan zen EAEn. Horrek gure Erkidegoa jartzen du ikasle bakoitzeko gastu handiena erregistratzen duen erkidego bezala. Estatuko batez bestekoa 5.539 eurokoa da.
- PISAren (Programme for International Student Assessment-Ikasleen Nazioarteko Ebaluaziorako Programa) 2009., 2006. eta 2003. urteetako emaitzetan aztertutako datuetatik zera ondorioztatzen da EAEko hezkuntza sistemari buruz:
 - ELGAKo beste herrialde batzuen batez besteko puntuazioaren inguruan kokatzen da.
 - ELGAKo batez bestekoa baino bidezkoagoa da, baina
 - batez bestekoa baino bikaintasun gutxiagokoa irakurketa gaitasunean eta gaitasun zientifikoan.
- Egokitasuna ikaslearen adinean. Arreta berezia eman behar zaie lehenengo adinei, izan ere, eskola atzerapenak eta, ondorioz, egokitasun ezak areagotu egiten dira eta pilatu egiten dira urteek aurrera egin ahala, eta horrek eskola porrota eragin dezake azkenean. Are gehiago esatearren, erreferentziako biztanle taldearen adina areagotu ahala, egokitasunaren portzentajeak behera egiten du. Gauzak horrela, 2008-2009 ikasturtean, ikusi da 7 urteko biztanleria osotik % 98,9 matrikulatuta

zegoela teoriarik zegoen ikasturtean; 13 urteko biztanleria osoaren portzentajea % 82,9 zen, eta 17 urteko biztanle guztietatik teoriarik zegoen ikasturtean matrikulatuta zegoen portzentajea % 59 zen.

Alderdi positibo gisa, 2008-2009 ikasturtearen egokitzapen portzentajeak alderatzen baditugu 2007-2008 ikasturteko datuekin, ikusiko dugu egokitasun tasak areagotu egin direla 12 urteetatik aurrera eta 17 urteetara arte mantentzen direla. Aitzitik, aintzat hartzekoa da ez dela gauza bera gertatzen 7 eta 12 urteen artean.

- Eskola behar baino lehenago lagatzea. Lisboako 2000ko martxoko Kontseilu Europarra eta gero, 2010erako helburu bat finkatu zen: estatu kide guztiek erdira jaitzi beharko zuten gutxienez eskola uztearen tasa (2000ko datuen aldean). Horrela, EBn % 10 baino gehiagokoa izango ez zen batez besteko indizea lortuko zen.

Egia da Europako herrietan eskola behar baino lehenago uztearen bilakaerak beharrezko joera daukela, baina helburua asmo handikoa da, zenbait Estatu kide % 10eko helburutik urrun dagoelako. ISEI-IVEIren eta HZMren datuen arabera, eskola behar baino lehenago uzten dutenen tasak beharrezko joera ageri du EAEn ere, 2003ko % 15,8tik 2008ko % 14,7ra. Aitzitik, helburua ez da lortu.

- Goi mailako Zientzietan, Matematiketan eta Teknologian graduatutako pertsonen tasa. EUROSTATek argitaratutako datuek agerian utzi dute EAeko tasa EBko herrietako altuenetakoa dela.

1.3. I+G+B jarduerak eta IKT-ak

EUSTATEN arabera, I+G jardueretan 2009. urtean egindako gastua 1.281 milioi eurokoa izan da, eta horrek aurreko urteko kopuruaren aldean % 1,3ko hazkundea esan nahi du. Gastu hau BPGaren % 1,98 da. Horrela, EAE estatuko batez bestekoaren (% 1,38) eta EB27ko batez bestekoaren (% 1,9) gainetik dago I+G gaian egindako esfortzuan, baina gaian erreferentzia diren herrialdeen azpitik.

I+G alorrean enpresek gauzatu dutena EAEn (zentro teknologikoak kanpo utzita) Estatuan sektore honetan egindakoa baino pixka bat altuagoa da. EINen arabera, enpresek I+G

gaian egindako gastuaren % 51,9 gauzatu dute (EAeko datua: % 54,9). EB27n, EUROSTATen arabera, enpresek gastuaren % 64 egin zuten 2007. urtean.

I+G gaian egindako gastuaren finantzazioari dagokionez, azken urteetan sektore pribatuak edukitako pisua apur bat galdu dela ikusi bada ere, sektore pribatua da oraindik ere finantzazio iturri garrantzitsuena. Sektore pribatuak I+G gaian egindako gastu osoaren % 54 finantzatzen du, eta Administrazioak, berriz, % 40. Gauzak horrela, EAE Lisboako helburutik 12 puntura dago: I+Gn egiten den gastu osoaren % 66 funts pribatuekin finantza dadila. I+Gn egindako gastuaren finantzazio pribatuko ratio altuak edukitzeagatik nabarmentzen dira, besteak beste, Japonia (% 77,7), Hego Korea (% 73,7), Finlandia (% 68,1), EEBB (% 67,3), Alemania (% 67,3), Suedia (% 64) eta Danimarka (% 60,2).

I+Gko jardueretan lanean hartutako pertsona kopuruak gorantz egiten jarraitzen du. Lanaldi osoko kopuru baliokideetan neurtuta, 2009. urtean lanean zegoen biztanleriaren % 15 zen, Estatuan erregistratutakoaren (% 11,7) eta EBn erregistratutakoaren (% 10,4) aldean milako horrenbeste altuagoa. Gainera, lurralde dinamikoetan erregistratzen diren baliogaitik gertu eta haien gainetik ere kokatzen dira; hona hemen lurralde dinamikoak: Frantzia (% 14,1), Alemania (% 12,3), Japonia (% 14,3). Bestalde, ikerlariak % 10,6 dira, Estatuan % 7,1 diren bitartean.

EUSTATEN Berrikuntza Teknologikoari buruzko Inkestak agerian uzten du 2007-2009 aldian, eta 10 langile eta gehiagoko enpresak bakarrik aintzat hartuz (EIN, EUROSTAT,... bezalako beste estatistika erakunde batzuekin alderaketa egitea ahalbidetzen digu), enpresa berritzaileen portzentajea (berrikuntza teknologikoak eta ez teknologikoak) % 38,9 izatera iritsi zela. Estatuan, EINen arabera, aldi berdinerako portzentajea % 33,9koa da. ISZ 2008ren arabera, EB27n, portzentajeak Alemaniaren % 65,1etik (zerrendaren lehenengo postuan) Bulgariaren % 16,1era doaz. Estatu espainiarrak % 34,7 erregistratu du. Herrialde dinamikoak, Alemaniaren gain, hauek dira: Austria (% 52,5), Luxenburgo (% 52,5), Irlanda (% 52,5), Islandia (% 52) eta Danimarka (% 52).

EUSTATen arabera, 9 langiletik gorako enpresek berrikuntza teknologikorako egindako jardueren gastu osoa areagotu egin da 2009. urtean % 1,2, eta BPGaren % 3,3 hartzen du (% 3,1 aurreko aldian). Beste urtebetez, gastu honen zati handiena barne I+Gkoa da (BPGaren % 1,7) eta makineria erostekoa (BPGaren % 0,7).

Europako Berrikuntza Indizearen (SII) arabera, EUSTATEk landutakoa, 2009. urtean EAEk 10. postua du EB27n, 0,51ko puntuazioarekin. Hain zuzen ere, EB27ren batez bestekoaren gainetik kokatu da, haren batez bestekoa 0,48koa baita. "Berrikuntzan lider diren herrialdeen" artean, hauek daude: Suedia, 0,64rekin; Finlandia, 0,62rekin; Alemania, 0,60rekin; Erresuma Batua, 0,58rekin, eta Danimarka, 0,57rekin. Europar Batasunekoa izan zein ez aintzat hartzen ez bada, talde horretan Suitza ere sartuko litzateke, 0,69rekin. Euskal Herriko Unibertsitatean egiten den I+G+b jarduerari dagokionez, ikusi da jarduera horrek gora egin zuela 1997. eta 2003. urteen artean, beharantz egin zuela 2004. ean eta, ondoren, 2008an apurto zen eta 2009an jarraitu zuen hazkunde bide bati ekin ziola. 2007. eta 2008. urteen artean, % 9,9 erori zen, eta 2008. eta 2009. urteen artean, % 1. Azkenean, 54,2 milioi euroko baliora iritsi da. Zientzia arloen arabera, I+G+b jardueretan egindako gastua arlo berdinetan pilatzen da oraindik. 2009. urtean, zientzia esperimentalak kopuru osoaren % 39,6 izan ziren 21,5 milioi eurekin. Tekniken kopurua 15,1 milioi eurokoa izan zen eta % 27,9 hartu zuten, eta gizarte zientziek eta zientzia juridikoek kopuru osoaren % 14,8ko balioa, 8 milioi eurekin.

IKTen sarrerari eta erabilerari dagokienez, eta EUROSTATen datuen arabera, etxean Internetera sartzeko aukera duen 16 eta 74 urte arteko kide bat gutxienez baduen etxe portzentajea, 2010. urtean, % 70 da EB27n eta % 59 Estatuan. EAEn ratioa areagotu egin zen, baina 2010. urtean, EUSTATen arabera % 55 izanez, aurreko batez bestekoen azpitik kokatzen da pixka bat. Kopuru hori erreferentziako herrialdeetan igartzen diren balioetatik urrun dabil. Erreferentziako herrialde horiek Danimarka, Alemania, Herbehereak, Austria, Finlandia eta Suedia izango lirateke.

Bestalde, IKTen sarrerari dagokionez, zabalitzen jarraitzen du ere 14 urtetik gorako biztanleen artean. Hala eta guztiz ere, EUROSTATen eta EINen datuak gurutzatuz gero, ikus daiteke Internet erabiltzeari dagokionez EAEk, Internet gutxienez astean behin inkesta egin aurretiko azken hiru hilabeteetan erabili duten pertsonen % 60,7rekin, Estatuko batez bestekoaren (% 58,4) gainetik geratzen den tokia betetzen duela. Aitzitik, EB27ren (% 65), EB25en (% 66) eta EB15en (% 69) batez bestekoaren azpitik geratzen da.

Transakzio elektronikoei dagokienez, eta Internet bidez erosi ez duen pertsona portzentajea aintzat hartuta, ondorioztatu daiteke EAEk, % 44,9rekin, kokaleku ona duela gainerako autonomia erkidegoen aldean, izan ere, Balear Uharteek bakarrik dute portzentaje txikiagoa (% 42,4). Hala eta guztiz ere, datuak erabat homogeenak ez badira ere, Europarekiko alderaketak merkataritza elektronikoaren zabalkunde txikiagoa erakusten du EAEn.

Enpresetako IKT ekipamenduei dagokienez, Enpresetako Informazioaren Gizarteari buruzko Inkestaren azken edizioak agerian uzten du IKTak euskal enpresetan sartzeko prozesuak gorantz egiten jarraitzen duela.

Beste urtebetez ere ikusi da enpresaren tamaina bereizketako funtsezko elementu bat dela. Gauzak horrela, enplegu estratu guztietan sarrera adierazgarriak gertatu izan badira ere, establezimenduek, enplegu tamaina handiagokoak izan ahala, hazkunde murriztagoak dituzte. Arrazoia ekipamenduetan eduki dezaketen hobekuntza tarte eskasa da. Eta, bigarrenik, aipatutako aldeak gehiago igartzen direla establezimenduei dagokienez, enpleguari dagokionez baino. Arrazoia, besteak beste, establezimendu txikiak edukitako garapen handiagoa da, eta, halaber, establezimendu handietan langile guztiek ez dutela ekipamendu horietara iristeko aukerarik.

Joera hau Europa mailan ere igartzen da. Bertan, EUROSTATen datuen arabera, Interneten sarrera saturazio puntura iritsi da, bai enpresa handien artean (% 100era iritsiz ia), bai ETEen artean (% 96 ingurukoa EB15en eta % 94koa EB27n), eta baita sektoreen zati handiengan ere.

Euskal enpresek Interneti emandako erabilera motari dagokionez, lehenik eta behin dokumentazio bilaketa dago (% 97,1); bigarrenik, bankuetako informazioa edo informazio finantzarioa eskuratzea (% 76,2) eta, hirugarrenik, bankuko transakzioak edo transakzio finantzarioak egitea (% 65,6). Bigarren talde bat hurrengoak egiten dituztenak osatuko lukete: Administrazio Publikoko izapideak (% 61,4); prestakuntza: prestakuntza materialak eskuratzea (% 45, jaitsi egin bada ere 6,1 puntu); hornitzaileen edo bezeroen datu baseetara iristea (% 40,7, nahiz eta urtebete lehenago % 43,7koa izan) eta produktu digitalak jaso edo behera kargatzea (% 35,9). Internet bidezko edo bide elektronikoko merkataritzako transakzioei dagokionez, EUSTATen datuen arabera, gorantz egiten jarraitzen dute sortutako kopuru ekonomikoei dagokionez, nahiz eta merkataritza elektronikoa horretan parte hartzen duen enpresa kopurua murriztu egiten den. Are gehiago esatearren, merkataritza elektronikoa egiten duen establezimendu portzentajeak (zentzu zabalean) atzera egin du, 2008. urteko kopuru osoaren % 15etik 2009ko % 14,9ra.

1.4. Ingurumena

Eusko Jaurlaritzak emandako informazioaren arabera, airearen kalitatea "ona" edo gutxienez "onargaria" da aztertutako azpigune guztietan. Horrenbestez, 2009. eta 2010. urteen artean, 11 laginketa estazioetan airearen kalitate oso txarra edo txarra duten egunak % 0,35etik % 0,1era jaitsi dira, egun guztien aldean; balio absolutuetan, 14 egunetik 4 egunera murriztu da. Bestalde, neurrizko kalitateko airea dagoen egunen portzentajea ere murriztu egin da, % 2,2tik % 0,8ra, zenbaki absolututan 89 egunetik 31ra.

Klima aldaketari eta berotegi-efektuko gas (BEG) isuriei dagokionez, 2008-2012 aldirako abiapuntu urtearen (1990) aldean isuri zuzenen igoera % 15ez mugatzeko konpromisoa ezarri dio Kyotoko protokoloak Espainiako estatuari. Autonomia Erkidegoek ez daukate BEG murrizteko helburu juridikoki loteslerik; baina Klima Aldaketaren aurka Borrokatzeko 2008-2012 Euskal Planak ezartzen duenez, EAEko isuriak mugatuko dira aldi horretan,

ez dezaten abiapuntu urteko kopurua % 14 baino gehiago handitu. EAEko BEGen emisio guztia (zuzenekoa eta zeharkakoa, hau da, inportatutako elektrizitatearekin lotura dutenak barne) 2009. urtean, "EAEko 1990-2009ko berotegi-efektuko gasen emisioei buruzko inbentarioko" datuen arabera, 22,6 milioi tona CO₂ baliokidekoa izan zen. Beraz, 2008ko emisioak baino % 10 gutxiago, eta oinarritzko urtean baino % 6 gehiago. Horrek planaren helburuaren azpitik 8 puntura kokatzen gaitu. Uren kalitateari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren datuen arabera, ibaietan, MBI indizearen bidez (makroornogabe betikoen bilakaera) lortutako balorazioak oinarri hartuta, Ingurumenaren II. Programa Esparruaren (2007-2010) eremuan planteatutako helburuen betearazpen maila baxua da eta azken urteetako emaitzen egonkortasuna islatzen du. Hala eta guztiz ere, MBik adierazitako helburu biologikoen betearazpen maila baxua izan bada ere, ingurumen helburuekin bat datozen erkidego biologikoak garatzeko aukera ematen duten baldintza fisiko-kimiko orokorreki buruzko egoera azaltzen duen FKI-E indizeak hobetzeko joera ezarri du, 1999ko datuekin alderatuta. Trantsizio uretan (estuariaok), egoera gehiagotan ez dituzte ingurumen helburuak betetzen, azken urteotan hoberako joera sumatu arren. Kostaldeko uretan, ordea, egoera guztiz aldekoa da, laginketa estazioen % 100etan betetzen baitira helburuak. Lakuetan eta barnealdeko hezeguneetan bilakaera positiboa antzeman da, nahiz eta oraindik ez den nahikoa. Eta, bainurako urei dagokionez, 2009an egindako azterketak adierazten duenez, bainurako 9 gune hobetu dira eta 4 kaltetu: hiru 2 mailatik 1era igaro dira (Zarautz-eskuinaldea, Bakio-erdialdea eta Ea-erdialdea); eta bat 1etik 0ra igaro da (Saturraran-erdialdea). Iraunkortasunaren kontzeptuari erreparatzean, kontuan hartu behar dira baliabidearen kontsumoa eta horien erabileran dagoen eraginkortasun maila. Uraren kasuan, zehazki, EINek emandako datuen arabera, banaketa sarean galdutako ura % 0,1 igo da 2007. eta 2008. urteen artean eta eskuragarri dagoen kopuru osoaren % 16,1 osatzen du. Estatuan, erabilgarri zegoen ur guztiaren % 16,7 banaketa sare publikoetan, ihesetan, apurketetan eta abar

galdu zen. Bestetik, gure erkidegoan uraren per capita kontsumoa (Estatuan kontsumitutako batez bestekoa baino txikiagoa da EAEn, 154 pertsona/litro/eguneko 139) % 11,2 igo da 2007. eta 2008. artean; hazkunde hori ez da estatuan erregistratu, kontsumoa % 1,9 jaitsi da eta. EAEn, 2008ko uraren aleko balioa 0,94 eurokoa da m³-ko, hau da, aurreko urteko balioa baino % 8 altuagoa. Estatuan, bataz besteko prezioa handiagoa da, 1,31 eurokoa m³-ko.

Bestalde, 2009an energiaren barne kontsumo osoa edo eskaria % 7,1 murriztu da (% 1,3 izan zen 2008. urtean), eta 7.313 Ktep-etan kokatzen da. Amaierako kontsumoa 5.259 Ktep-ekoa izan zen, % 8,7 murriztuz. Murrizketa horretan industriaren (% -16) eta garraioaren (% -6,4) sektoreak izan dira nagusi. Industria eta eraikuntzaren sektorea da kontsumoan eragin handiena duena (kontsumo osoko % 42,9) eta bere kontsumoa 2.684 Ktep-etik 2.254ra jaitsi du. Eragin handiena duen hurrengoa garraioaren sektorea da, 1.906 Ktep-tik 1.784 igaroz.

Energia motaren araberako amaierako kontsumoari dagokionez —oso interesgarria bera ingurumenaren ikuspegitik, energia mota bakoitzak inpaktu ezberdina izateagatik— ikus daiteke petrolio eta hartatik eratorritakoak direla oraindik ere kontsumo horren zati handiena, % 39,7rekin. Edonola ere, Ktep murriztapena eduki dute aurreko urtearen aldean, % 7,3koa hain zuzen.

Lehen mailako energiaren ekoizpena % 5,2 jaitsi da, 420 Ktep-etik 399ra. Egun, ekoizpen hori, funtsean, energia berriztagarrietan oinarritzen da (iturri propio nagusia) eta energi mota hori % 2,8 jaitsi zen (393 Ktep-etik 382ra) 2008. eta 2009. urteen artean.

Lehen mailako energiako norberaren ekoizpen eskas horrek EAEko energia eskariaren (7.872 Ktep) % 5,5 bakarrik asetzea ahalbidetzen du. Ondorioz, EAEk kanpoaldearekiko duen energia mendetasuna % 94,5eko portzentajearen kokatzen da.

BPGren unitate bakoitzeko amaierako kontsumo gisa neurtutako intentsitate energetikoak adierazten duenez, 2009an intentsitatea 2000. urtekoaren % 86 da eta, aurreko urtearekin alderatuta, 5 portzentaje-puntuz hobetu da.

Hondakinak sortu eta kudeatzeari dagokionez, EINen Industria Sektoreko hondakinen sorkuntzari buruzko inkestako azken datuen arabera, EAEko hondakin ez arriskutsuen sorkuntza % 24,2 jaitsi da 2007. eta 2008. urteen artean eta industria hondakin arriskutsuena % 32,1. Halere, EAE industria sektorean hondakin arriskutsu gehien sortzen duen bigarren erkidegoa da (205,4 tona) berriro ere. Lehenengoa Katalunia da, 423,6 tonarekin. Estatu osoan, aipatu hondakin arriskutsuak % 22,5 jaitsi dira.

Hiri-hondakinen alorrean eta per capita balioetan, EINen Hiri-hondakinen bilketa eta tratamenduari buruzko inkestako datuen arabera, 2008. urtean EAEn 493,4 kg hiri-hondakin nahastu bildu ziren. Hau da, estatutako batez besteko kopurua (464,8) eta aurreko urtean erregistratutakoa (487,9) baino zenbateko altuagoa. Bilketa selektiboari dagokionez, EAEk kasu guztietan (papera eta kartoia, beira, plastikoak eta ontzi mistoak) erregistratu ditu Estatuko batez bestekoen gaineko bilketa balioak.

Bestetik, industria enpresek ingurumena babesteko egiten duten gastuari buruzko EINen inkestaren azken datuek erakusten dute 2008. urtean EAEn enpresa horiek ingurumena babesteko egindako gastua % 1,1 igo zela, 2007. urtean erregistratutako datuen aldean. Gastua BPGren portzentaje bezala neurtuta, 2008an beste murrizketa bat ikusten da, % 0,34ko portzentajearen geldituz. Horrela, EAE zortzigarren postuan dago berriz, aurretik Asturias (% 0,86), Galizia (% 0,6), Gaztela eta Leon (% 0,52), Aragoi (% 0,45), Kantabria (% 0,43), Nafarroa (% 0,41) eta Gaztela-Mantxa (% 0,38) dituela.

1.5. EAE-ko egoera ekonomikoa eta kanpoko testuingurua

Munduko jarduera ekonomikoa, 2009. urtean zehar atzeraldi sakon eta orokorra jasan duena joan den mendeko erdialdetik hona, berriro aktibatzen hasi zen urte horretako bigarren seihilekoan, eta osatzen jarraitu zuen 2010. urtean. Munduko BPGa, eskuratzeko ahalmenaren parekotasunaren arabera haztatua, areagotu egin zen % 5, Nazioarteko Diru Funtzaren (NDF) zenbatespenen arabera.

Ekonomia aurreratuak % 3 areagotu dira: EEBBetako BPG % 2,8 hazi da; Eurogunekoa % 1,7, eta Japoniakoa % 3,9. Garatzeko bidean dauden ekonomiak, batez ere Asiakoak, India eta Txina buru izanez, % 7,3 ingurukoa den tasaraino hazi ziren. Txina eta India % 10,3 eta % 10,4 hazi ziren, hurrenez hurren.

Laneko merkatuari dagokionez, aurreko bi urteetan gertatutako lan galera orokorrak eta gero, enplegu adierazleak pixkanaka hobetu ziren urte osoan zehar.

Aldi berean, mundu mailako merkataritzak % 12,4ko hazkundea jasan zuen aurreko urteko kopuruen aldean, nahiz eta dezelerazioa igarri den bigarren seihilekoan lehenengoaren aldean.

Izan ere, urteko bigarren seihilekoan, lehengoratzeko ekonomikoak aldi batez galdu zuen bere bultzadaren zati bat, hain zuzen ere izakinen zikloaren laguntza desagertzeagatik eta pizgarri fiskaleko neurriak kentzeagatik. Hainbat herrialdek, halaber, egokitzapen neurriak iragarri zituzten, finantza publikoen egoera kaskarrari aurre egite aldera. Hainbat sektoretan balantzeak egokitzeko prozesuak eta laneko merkatuen atoniak, batez ere ekonomia aurreratuetan, mundu mailako ekonomia osatzea mantsotu zuten.

Prezioei dagokionez, lehengaietan prezioen pixkanakako hazkundea egon bada ere (bereziki altua urteko bigarren seihilekoan), inflazioaren presioak arinak izan ziren oraindik 2010ean ekonomia aurreratuetan, eta % 1,6ko hazkundea egon zen (aurreko urteko % 0,1aren aldean). Egoera hau ezberdina izan zen garatzeko bidean dauden ekonomien kasuan ikusi zenaren aldean. Haien kasuan, inflazioaren presioak adierazgarriagoak izan ziren (% 6,2), neurri batean lehengaien prezioek gora egin zutelako eta ekoizteko gaitasunean muga gehiago egon zirelako.

Testuinguru horretan, 2010. urtean zehar, Estatu Batuetako Erreserba Federalak eta Japoniako Bankuak beren interbentzio tasak mantendu zituzten 2009. urtean (eta baita 2008. urtean ere) itxi zuten modu berdinean: lehenengoak % 0,25en eta bigarrenak % 0,1en. Bestalde, Europako Banku Zentralak ere egonkor mantendu zuen tasa % 1en; erreferentziako interes tasa horrekin amaitu zuen 2009. urtea.

Diru merkatuko interes tasei dagokionez, horiek areagotu egin ziren epe guztietan. Horrela, hilabete bateko Euriborra % 0,42n kokatzen da urteko lehenengo hiruhilekoan, eta % 0,81en amaitzen da laugarrenean. Hiru hilabeteko Euriborra % 0,66tik % 1,02ra igaro zen lehen eta laugarren hiruhilekoen artean, eta urtebeterako Euriborra % 1,23n hasi zen eta % 1,52n amaitu.

2010eko azken hilabeteetan, inflazioaren tentsioak orokortu egin ziren lehengaien eta petrolioaren prezioen bilakaeragatik (abenduarien 6an, Brent kupelaren prezioa 2008ko urritik izandako maila altuenera iritsi zen; horrela, hilabeteko batez bestekoa 91,8 eurora iritsi zen), eta garatzeko bidean dauden ekonomietako banku zentral batzuk diru politika hertsatzailagoak aukeratu zituzten.

Truke eta burtsa merkatuei dagokionez, dibisen merkatuan EEBBetako dolarraren benetako truke tasa errealak tokia irabazi zuen eta, ondorioz, euroak balio pixka bat galdu zuen. Zehazki, dibisa europarrak balioa galdu zuen dolarraren, libera esterlinaren eta yenaren aldean. Burtsa merkatuetan, IBEX 35 indizeak % 17ko urte arteko erorketa jasan zuen 2009an jasandako % 30eko hazkundearen aldean. Japonian, Nikkei indizea % 4 jaitsi zen 2009an izandako % 17ko hazkundearen aldean. Estatu Batuetan, Dow Jones indizeak aurrerantz egin zuen % 15, 2009ko % 9ko portzentajearen aldean.

EBri arreta emanez, eta, zehazkiago, euroguneari arreta emanez, 2009. urtean jarduera ekonomikoak jasandako uzkurdua eta gero (% -4,1), 2010. urtean euroguneko BPG erreala % 1,8 areagotu zen. Hala eta guztiz ere, 2010eko laugarren hiruhilekoan eurogune osoko BPGa, hiruhileko arteko tasa gisa neurtua, % 0,3 areagotu zen, hirugarren hiruhilekoaren berdina hain zuzen ere. Horrek esan nahi du bigarren hiruhilekoan erregistratutako % 1aren aldean dezelerazioa gertatu dela.

Sektorekako ikuspegi batetik begiratu gero, ekoizpenaren zabalkundea bultzatu egin zen nagusiki industria jarduerarekin. Gauzak horrela, industriaren BEG areagotu egin zen (eraikuntza kanpo utzita) % 5,9, merkatuko zerbitzuetan izandako % 1,3ko hazkundearen eta eraikuntzan izandako % 4,3ko murriztapenaren aldean.

Eurogunean lan merkatuak duen egoera, 2009an izandako hondamen adierazgarria eta gero, egonkortu egin da 2010eko amaiera aldera. Horrela, enplegua % 0,2 hazi zen laugarren hiruhilekoan, eta langabezia tasa % 10eko balioan kokatzen da.

Ekonomia espainiarrari dagokionez, EINen datuen arabera, 2010. urtea BPGren urteko batez besteko murriztapen errealekin itxi zen, % 0,1ekoa hain zuzen, eta aurreko urtean izandako hazkunde negatiboa ehuneko 3,6 puntutan murriztu zen (2009. urtean % 3,7 erori zen). Ingurune europarrari dagokionez, Irlanda (% -1), Grezia (% -4,5), Letonia (% -0,3) eta Errumania (% -1,3) ezik, herrialde guztiek aldakuntza tasa erreal positiboak eduki zituzten 2010. urtean. EB27ko, EB15eko eta eurogunekeo batez bestekoa % 1,8n kokatu zen, eta EB25ekoa % 1,9n.

Gastuaren ikuspegitik, estatuko barne eskariaren ekarpena BPGaren hazkundean -1,2 puntukoa izan zen 2010. urtean, eta hori aurreko urtean -6,4 puntukoa izan bazen ere. Amaierako kontsumo pribatuaren portaera hobeaz izateak azaltzen du hori (hazkunde tasa % -4,3tik % 1,3ra igaro zen), eta baita kapital finkoan egindako inbertsioak jasandako uzkurdua txikiagoak ere (bere aldakuntza tasa % -16tik % -7,6ra igaro zen). Bestalde, Administrazio Publikoek amaierako kontsumoan egindako gastua murriztu egin zen (% 3,2tik % -0,7ra).

Bestalde, kanpoko eskariak BPGren hazkundeari egindako ekarpena positiboa izan zen (1,1 puntu). Bai esportazioek, bai inportazioek hazkundea jasan zuten 2009. eta 2010. urteen artean. Lehenengoek % 10,3ko hazkundea ageri dute eta bigarrenek % 5,4koa. Aurreko urtean, aldiz, biek behera egin zuten, % 11,6 eta 17,8 hurrenez hurren. Eskaintzaren aldetik, azpimarratzekoa da industriako adar erantsien hazkunde positiboa (2010ean % 0,9, aurreko urteko % 13,6ren aldean) eta zerbitzuena (% 0,5ekoa aurreko urteko % -1en aldean). Halaber, azpimarratzekoa da lehen sektorearen (% -1,3) eta eraikuntzaren (% -6,3) hazkunde negatiboa. Hala eta guztiz ere, industriaren sektorearen bilakaeraren hiru hileko profilak dezelerazioa ageri du bigarren eta hirugarren hiruhilekoen artean, eta laugarrenean jarraitzen

du (bigarren eta laugarren hiruhilekoen artean, % 2,5eko urte arteko aldakuntza tasa errealetik % 1,4kora igarotzen da). Bestalde, eta zerbitzuei dagokionez, merkatu zerbitzuen eta merkatukoak ez diren zerbitzuen arteko portaera ezberdina da. Izan ere, lehenengoan profila hiruhilekoa den bitartean, hiruhilekotik hiruhilekora haziz eta urtea % 1,3ko hazkundearekin amaituz, bigarrenek hazkundea mantsotu zuten bigarrenaren eta hirugarrenaren artean, eta dezelerazio horrek jarraitu egiten du laugarrenean.

Jardueraren bilakaera honekin batera, enplegu mailaren murriztapen berria etorri da, nahiz eta 2009. urtean jasandakoa baino txikiagoa. Gauzak horrela, 2009. urtean lanaldi osoan betetako lanpostu kopuru osoa % 6,6 murriztu bazen ere, 2010. urtean % 2,4ko murriztapena zenbatu zen. Soldatapekoen murrizketa ere antzekoa izan zen, % 2,2koa. Bestalde, EINen Biztanleria Aktiboaren Inkestak (BAI) agerian uzten du langabezia tasa % 2,1 hazi dela, alegia, % 18,01etik % 20,06ra. Tasa baxueneko autonomia erkidegoak hauek dira: EAE, % 10,6rekin, Nafarroa % 11,9rekin, Kantabria % 13,9rekin, Errioxa % 14,3rekin eta Aragoi, % 14,8rekin. Estatuko batez bestekoaren gainetik daude Andaluzia (% 28), Kanariar Uharteak (% 28,7), Gaztela-Mantxa (% 21), Valentziako Erkidegoa (% 23,3), Extremadura (% 23), Murtzia (% 23,4), Ceuta (% 24,1) eta Melilla (% 23,8).

Kanpoko sektoreak egindako ekarpen positiboarekin batera, Espainiako ekonomiak finantza egoera hobetu du gainontzeko munduarekiko. Ekonomiaren finantzazio beharra (defizita) BPGren % 5,1etik (2009an) % 3,9ra (2010ean) igarotzen da, hau da, 41.045 milioi euro, iaz baino 12.933 milioi gutxiago.

Bestalde, aurrekontuan gastuari eusteko sartutako neurrien eta 2010eko maiatzean hartutako ezohiko neurrien emaitza gisa, defizit publikoa (Estatuko Administrazio Publikoen multzoarena), Estatuko Kontabilitate modura neurtua, 98.276 milioi eurokoa da, hau da, BPGren % 11,1etik % 9,2ra igaro da 2009. eta 2010. urteen artean.

Bananduta, Administrazio Zentralek, Autonomia Erkidegoek eta tokiko korporazioek, hurrenez hurren, % 5, % 3,4 eta % 0,6ko defizitarekin

itxi zituzten euren kontuak. Bestalde, Gizarte Segurantza BPGren % 0,8ko superabita edukizetik (2009an), % 0,2ko defizita izatera igaro zen (2010ean).

Horrela, kutxaren aldetik, Estatuko Administrazio Zentralak (Estatua eta Erakunde Autonomoak) 52.954 milioi euroko defizita erregistratu zuen 2010. urtean, hain zuzen ere 2009. urtean erregistratutako 98.568 milioikoa baino % 46,3 murriztagoa. Ekonomia eta Ogasuna Ministerioaren "Adierazle Ekonomikoen Sintesia, 2011ko otsaila" Testuinguru Ekonomikoaren Txosteneko datuen arabera, emaitza honen arrazoia sarrerak % 24,8 areagotu izana izan zen, ordainketak % 5,1 murriztu ziren bitartean.

EUSTATEN 2011ko otsaileko Hiruhileko Kontu Ekonomikoen datuen arabera, EAEko ekonomiak urte arteko hazkundera jasan zuen 2010. urtean, kopuru errealetan, hain zuzen ere % 0,3koa. Aurreko urtean % 3,8ko hazkundera izan zen. Horrez gain, BPGa, kopuru korranteetan, 65.847,4 milioi eurora iristen da.

Eskariaren aldetik, hobekuntza hori azaldu egiten da, nagusiki, kanpoko sektorearen portaerarengatik. Bertan, esportazioak % 8,5 hazi ziren eta inportazioak % 6,5. Horrek eragina du kanpoko eskariak BPGren hazkundera ekarpena egitean, % 0,9koa hain zuzen, eta barne eskariaren % 0,7ko ekarpen negatiboarekin orekatzen da.

Atzeriarekiko ondasunen kanpoko merkataritzaren datuek, Aduanetako Erregistroetan oinarrituta Kanpoko Merkataritzaren Estatistikak eskainitakoak, adierazi egiten dute esportazioen balio korrantea txikitu egin zela % 17,4an 2010. urtean. Energiakoek izandako hazkundera % 18,9koa izan zen, eta energiakoak ez direnena (guztien % 91,3) % 17,3koa. Bestalde, inportazio osoek gorantz egin zuten % 24,1. Bertan, energia inportazioen balioak, guztiaren % 34,8, hazi egin ziren % 24,7, eta energiakoak ez direnen kasuan % 23,8koa izan zen hazkundera.

Energiakoak ez diren esportazioen aduanako tarifa multzoen araberako azterketak zera erakusten du: urtebete lehenago gertatutakoa ez bezala, ekipo ondasunen esportazioak, esportatutako guztiaren % 42,6 izaki, % 11,6

areagotu dira, nagusiki garraio materialaren esportazioagatik (% 20,5), nahiz eta makinena eta bestelako gailuena ere areagotu egin den (% 2,5). Bigarrenik, metal komunak eta haien manufakturen esportazioa da nabarmena, kopuru osoaren % 26,9rekin. Horren hazkundera % 29,3koa izan da. Energiakoak ez diren inportazioen aldetik, azpimarratzekoak dira metalak eta haien manufakturak. Horiek inportazio guztien % 22,3 hartzen dute, eta % 42,3 hazi dira. Bigarrenik, ekipo ondasunak inportazio guztien % 19,4 dira, eta % 11,2 areagotu dira, garraio materialean (% 13,9) nahiz makina eta gailuetan (% 10,5) izandako inportazioaren hazkundera dela eta.

Energiakoak badiren eta energiakoak ez diren ondasun eta produktuak bereiziz, ondorioztatu egiten da energiaren saldoak defizita duela (-3.789,8 milioi euro). Aldiz, energiakoak ez diren produktuenak superabita erregistratzen du, 6.078,5 milioi euro, BPGaren % 9,2 hartuz. Kopuru hori aurreko urtean izandako kopuruaren (% 8,7) gainetik ehuneko 5 hamarreneko ratioa da.

EAEko energiakoak ez diren esportazioen destinoko eremu geografikoen arabera, ELGari zuzendutakoak eta eremu horren barruan EB15i zuzendutakoak dira, berriz ere, garrantzitsuenak: kopuru osoaren % 59,3 dira, eta % 18,4ko hazkunde tasa ageri dute. Bereziki azpimarragarriak dira Frantziarantz, Alemaniarantz, Italiarantz eta Erresuma Baturantz egindako esportazioak, EAEk EB15erantz egindako esportazioen % 75,8 izanez. Inportazioei dagokienez, haietako gehienak ELGatik datoz eta, zehazki, EB15eko herrialdeetatik, funtsean, Alemaniatik, Frantziatik eta Italiatik, EB15etik egindako inportazio guztien % 62,7 hartuz. Neurri txikiagoan ageri dira Erresuma Batua eta Belgika.

Eskaintzaren aldetik, hazi egin dira industriaren sektorea (% 0,4) eta zerbitzuena (% 0,8), eta murriztu, aldiz, lehen sektorea (% -2,8) eta eraikuntzarena (% -5,9, murriztapena zorrotzuz aurreko aldiaren aldean: % -3,6). Orokorrean, BEGa % 0,1 hazi da, 2009an erregistratutako % 4ko murriztapenaren aldean.

Amaitzeko, eta Industria, Turismo eta Merkataritza Ministerioaren Kanpoko

Inbertsioen Erregistroaren datuen arabera, atzerriko inbertsioa EAEn areagotu egin da 2009. eta 2010. artean, hain zuzen ere % 49 atzerriko balioak edukitzeko enpresak deskontatuz gero. Guztira, EAEk 149,9 milioi euro eskuratu ditu, eta EAEk Estatuko kopuru oso horren aldean hartzen duen proportzioa areagotu egiten da 2009ko % 0,8tik 2010eko % 1,3ra. Horrela, EAEk bosgarren tokia betetzen du inbertsio bolumenean, Madrilén, Kataluniaren, Andaluziaren eta Balear Uharteetan atzetik. Sektoreka eta energia elektrikoa, gasa, lurrina eta airea hornitzeko sektorea alde batera utzita, bereziki azpimarragarri dira, kopuru osoan duten pisuagatik, hurrengoetan egindakoak: Elikagaiak, Edariak eta Tabakoa; Metalurgia eta produktu metalikoen Fabrikazioa; Higiezin agentea; Farmaziako produktuen fabrikazioa eta jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak. Lurralde ikuspegitik begiratuz gero, inbertsioaren azken titularrak bizi den herrialdea ELGAko herrialde batean kokatzen da kasuen % 90etan, eta % 80,4tan EB15ean.

Euskal inbertsioa atzerrian, ABEEak kanpo utzita, hazi egin da 1.377 milioi eurotik 1.911 milioi eurora. Atzerrian egindako inbertsioaren alorrean, EAEk bigarren tokia betetzen du autonomia erkidegoen hurrenkeran. Madrilek bakarrik gainditzen du. Sektoreen aldetik, eta Eraikuntza, Energiaren sektorea eta Finantza jarduerak eta aseguruak alde batera utzita, hurrengoak dira azpimarratzekoak: jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak; handizkako merkataritza, txikizkako eta ibilgailu motordunen eta motozikleten konponketa; ibilgailu motordunen eta bestelako garraio materialen fabrikazioa; metalurgia eta produktu metalikoen fabrikazioa, eta material eta ekipo elektrikoen fabrikazioa. Herrialdeka, gure kanpo inbertsioaren destino nagusiak hauek dira: Txina, EAEn kanpo inbertsioaren % 61,6rekin eta EEBBak, euskal kanpo inbertsioaren % 29,8rekin. EB15aren barruan, destinoko herrialde nagusiak Herbehereak, Italia, Grezia, Irlanda eta Portugal dira.

1.6. Sektore publikoa

Lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzaren eta hiru foru aldundien multzoak likidatutako diru-sarrerara osoak (15.474 milioi euro) areagotu

egin dira 2010. urtean % 7,2, aurreko ekitaldiko hazkunde ezaren aldean. Arrazoiak, funtsean, zuzeneko zergen (% -2,5) eta transferentzia korranteen (% -3,1) erorketa neurri batean zeharkako zergen bilketaren hazkundearekin orekatzea da (% 6,4). Horri gehitu egiten zaio sarrera finantzarioen % 34,5eko hazkundera, batez ere 2.387 milioi euroko zenbatekoan zorra jaulki izanaren ondorioz.

Emaitza orokor honetan lagundu egin dute, batez ere, Eusko Jaurlaritzaren kontuek; bere sarrerak hazi egin ziren, ehunekotan, foru erakundeak baino lau aldiz gehiago.

Itundutako Zergen araberrako diru bilketari dagokionez, horiek eratzen baitute diru-sarrera zuzen eta zeharkako multzo handiena eta kopuru osoaren % 90 baino gehiago, 2010erako emandako behin-behineko datuek % 8,4ko hazkundera erakutsi dute, eta hori euskal ekonomiak egungo krisian jasan duen hondamenak murriztapen garrantzitsua eragin izan badu ere diru bilketan, bai 2008an (% -6,8), bai 2009an (% 15,9). Orokorrean, diru bilketaren hazkundera zeharkako zergetatik etorri da (% 19,5), eta, aldiz, zuzenekoak erori egin dira, esan bezala, % 2,5.

Partida handien artean, PFEZek aldakuntza tasa positiboak erregistratu ditu (% 3,8), soldata publikoak merkatu egin badira ere eta kapital higigarriaren errentak % 15,6 erori baziren ere, nagusiki bankuko deposituak murriztu izanagatik. Aitzitik, 400 euro arteko kenkaria neurri batean kendu izanak, kapitaleko errenten gainera atxikipen tasa % 19ra igo izanak eta tarifa inflazioaren arabera ez deflatatzeak orekatu egiten dituzte beste osagaien murriztapenak. Bestalde, sozietateen gainera zerga da zuzeneko ezarpenaren bilakaera negatiboaren arduradun nagusia, izan ere, tasa negatiboetan jarraitzen du (% -19,9), nahiz eta erorketa hori arinagoa den 2009ko murriztapenaren aldean (% -27,2) enpresetako mozkinak pixkanaka hobertzen egitearen joerari esker.

Zeharkako ezarpen multzoak hobetu egin du bere diru bilketa % 26,1, aurreko urteko kopuruaren aldean. Bere irudi nagusiak, BEZak hain zuzen, dinamismo oso sendoa mantentzen du, zerga tasen hazkundera, zerga oinarriaren hazkundera (zerga tasen igoera indarrean jarri baino lehen erostetak

aurreratzetik etorrira), itzulketen murriztapen adierazgarria (hileroko itzulketen sistema orokor bihurtzearen ondorio) eta aurreko ekitaldietako atzeratzeengatik diru-sarreraren hazkunde sendoa dela-eta.

Labur adieraztearren, bildutako bolumen osoa 11.700 milioi eurokoa da. Zenbateko hori, behin-behineko datuen arabera, EAeko BPG arruntaren % 17,8 izan da 2010. urtean (2009an % 16,7). Bildutako diruaren % 34,8 PFEZari dagokio, % 38,6 BEZari (kudeaketa propioa, eta barne eragiketengatik eta aduanengatik doikuntza), % 8,4 Sozietateen gaineko Zergari eta gainerakoa, % 18,2, zenbait zerga bereziri.

Bestalde, Euskal Sektore Publikoaren gastu osoa, 15.245 milioi eurokoa (Tokiko erakundeak kanpo utzita), murriztu egin da 2010. urtean % 3,3, aurreko urteko % 4,4ko balioaren aldean. Gastuaren bilakaera, aldiz, positiboa izan da bai Eusko Jaurlaritzan (% 0,2 inguru besterik ez), bai aldundietan (% 3,6), izan ere, partida batzuk orekatu egiten dira erakundeen artean (transferentzien zati bat, esate baterako).

Halaber, 2010eko Aurrekontuak Gauzatzearen Estatistikak erakutsi egiten du Eusko Jaurlaritzaren gehi foru aldundien arteko zorpetze garbia nabarmen areagotu dela 2010. urtean. Ekitaldiaren amaieran, zorraren bolumena 6.493 milioi eurokoa da, 2009. urtean baino % 49,6 gehiago (urte hartan % 58,9 adierazgarri bat ere areagotu izan zen). Gehikuntza hau batez ere Eusko Jaurlaritzan gertatu da, zor bizia % 58,8 gehitu zuena urtearen amaieran. Foru aldundietan neurri txikiagoan gertatu da (% 28,9). Horrela, beste urtebetez, zorrik handiena Eusko Jaurlaritzak dauka (osoaren % 73,6).

1.7. Gizarte ekonomia

Gizarte Ekonomiari buruzko martxoaren 29ko 5/2001 Lege onetsi berriarentzat, gizarte ekonomiaren erakunde dira "kooperatibak, mutualitateak, fundazioak eta jarduera ekonomikoa garatzen duten elkarteak, lan sozietateak, gizarteratzeko enpresak, enpleguko zentro bereziak, arrantzaleen kofradiak, eraldaketako nekazaritza sozietateak", eta baita jarduera ekonomikoa eta enpresakoa egiten duten erakundeak ere,

betiere, haien funtzionamenduak arauaren 4. artikuluan bildutako printzipio multzoari erantzuten badie.

EAEn, Gizarte Ekonomiaren estatistikako azken datu finkatuen arabera, 2007-2008 bi urtekoari dagozkionak, gizarte ekonomia guztira 2.203 enpresak osatzen dute, EAEn 2.986 establezimendu dauzkatenak.

Aipatutako denboraldian 62.615 pertsonari lan eman zieten (erkidegoko lanpostuen % 6,3) eta 2.928 milioi euroko Balio Erantsi Gordina (BEG) sortu zuten (euskal ekonomiaren BEGaren % 4,3).

Gizarte Ekonomiaren Estatistikaren 2009ko Emaizten Aurrerapenak agerian uzten du Gizarte Ekonomian enplegua galtzeko joera sakontzen ari dela.

2006-2008 aldian enplegua % 1,4 erori bazen ere, 2008. eta 2009. urteen artean % 4,4ko murriztapena ikusi da. Horrek 59.385eko kopuruan kokatuko luke enplegu bolumen osoa, 2006ko eta 2008ko kopuruak baino nabarmenki murriztagoa nahiz eta 2002 eta 2004an sektoreak edukitako enplegu datuetatik hurbil geratzen den. Enpleguaren dinamika negatiboarekin paraleloan, EAeko Gizarte Ekonomia eratzen duten enpresa establezimenduen aurreikuspenek % 5,7ko erorketa erakusten dute 2008ko kopuruaren aldean fakturazio kopurutan. Horrek 9.205 milioi euroko fakturazio bolumena erakutsiko luke.

1.8. Lan merkatua

Lehenengo eta behin, Biztanleria Jardueraren Araberako datuek (BJA) adierazten dute, oro har 2010ean, biztanleria aktiboa zertxobait hazi dela urteko batezbestekoan. Horrela, 2009an lan merkatuan % 55,6ko portzentaiarekin esku hartzen zuenean, 2010ean zenbateko hori % 55,9ra iritsi da, EUSTATen serie historiko osoko jarduera-tasarik altuena. Eboluzio horretan funtsezkoa izan da emakumeak lan merkatura inkorporatzea (% 48,3ko urteko batezbestekoko jarduera-tasa erregistratu da, 2009koa baino 7 hamarren handiagoa); horri dagokionez mantendu egin da egiturazko joera, hau da, gizonezkoen baloreetara hurbiltzekoa, nahiz eta artean bi sexuen arteko diferentzia 15 puntutik gorakoa izan. Beste alde batetik, gizonezkoen biztanleriari

dagokionez esan behar da datuak ia ez direla aldatu 2009koekin erkatuta (% 64ko batezbestekoa bi urteetan), nahiz eta urtean zehar gorabeheraren batzuk erregistratu.

Enpleguari dagokionez, EAEn 2009ko abenduaren eta 2010eko abenduaren artean gertatu den okupazioaren jaisiera % 0,6koa izan da eta guztira 9.000 postu inguru galdu dira. Gizonezkoen enplegua izan da bilakaerarik txarrena izan duena eta hori ikusteko nahiko da adieraztea azken urtean gizonezkoek 11.100 okupazio galdu dituztela eta, emakumeen kasuan, ordea, 1.900 enplegu gehiago daudela. Halaber, azken urtean 25 urtetik beherako pertsonen enplegua % 9,9 jaisi da eta 25 eta 44 urte arteko pertsonena % 3,2; ordea, 44 urtetik gorako pertsonak egiten duten lanari dagokionez hazkuntza % 3,4koa izan da. Baldin eta urteko batezbesteko baloreak aintzat hartzen baditugu 2010 urtean galdu ziren 2.600 lanpostuetatik gizonezkoek 5.800 galdu zituzten eta emakumeek 3.200 irabazi zituzten; horrek esan nahi du enpleguaren feminizazio-indizea puntu erdi hazi dela, % 44,7ra iritsi arte.

Sektoreen arabera, gogoan eduki behar da 2009an industria izan zela krisiaren eraginak gehien pairatu zituen sektorea eta 2010ean eraikuntza izan da gehien erori dena (urteko batezbesteko baloreak), hala lanpostuen kopuruari dagokionez (-5.300) nola portzentaiari dagokionez (% -6,8). Egitan industria bere horretan mantendu da (ia ez du ezer galdu, termino garbietan 300 lanpostu) eta zerbitzuek enplegu garbia sortzea lortu dute (3.300 lanpostu, % 0,5). Lehen sektorearen kasuan adierazi behar da atzera egiteko bere aspaldiko egiturazko bilakaerarekin jarraitu duela (200 enplegu galdu ditu, % 0,3).

Denborazkotasun maila aztertuz gero BJAREN datuek adierazten dute, aldi baterako kontratudun soldatako pertsonen garrantziak etenik gabe zazpi urtetan behera egin ostean, bada 2010ean ratio hori handitu egin dela eta % 20,2koa izan dela, 2009an baino 6 hamarren gehiago. Gehikuntza, halaber, bi sexuen kasuan gertatu da: gizonezkoen artean 1,4 puntu hazi da eta emakumeen kasuan hazkuntza hori 1,8ra iritsi da. Horren ondorioz denborazkotasunean sexuen artean

egon dagoen arraila areagotu egin da, 2010 urtean, gure Erkidegoan eta portzentajezko 6 puntukoa da, aurreko urtean baino 4 hamarren gehiago. Gure Erkidegoak duen denborazkotasun portzentaia % 20 ingurukoa da; batezbestekoa Europar Batasunari dagokionez % 14koa da eta euroaren aldean % 15,7koa. Denborazkotasun ratorik altuena Espainian gertatzen da (% 24,9) eta, gero, Polonian (% 27,3).

Beste alde batetik, 2010ean egin diren kontratazioen analisiak gaur egungo abagune ekonomikoa islatzen du. Berbarako, aurreko bi urteekin erkatuta leheneratzea gertatu dela jaso da (harpidetu diren kontratu berriak % 5,6 hazi dira); gogoan eduki behar da 2003-2007 aldian ere eboluzioa positiboa izan zela. Joera aldaketa hori 2010eko uztailean indarrean jarri zen lan-erreformaren osteko aldi baterako kontratuen aurrerakuntzaren bultzadari esker gertatu da.

SPEEek (Espainiako Servicio Público de Empleo Estatal) ematen dituen datuen arabera 2010ean guztira 710.042 lan-kontratu egin ziren (eta multzo horren barruan sartzen dira hala berriak nola konbertsioak), eta hori aurreko urtekoa baino % 5,3 gehiago da (+36.035). Horietatik % 51,5 emakumeek sinatu dituzte (aurreko urtean portzentaia hori % 54,1ekoa izan zen) eta horiek, 2009an, kontratatu ziren pertsonen % 46,5 ziren (eskura dagoen azken datua). Lurraldeka aztertuta, Gipuzkoan egin ziren kontratuen % 29,3 (% 29,5 2009an), pisua irabazten duen Bizkaian % 53,6 (+1,4 puntu) eta Araban % 17,1 (2009an kontratuen % 18,3 bertan egin ziren). Estatuan 2010 urtean guztira 14.421.063 kontratu erregistratu ziren, aurreko urtean baino % 2,8 gehiago. Horrek esan nahi du EAEn gertatu den bezala, han ere aldatu egin dela aurreko urteetako joera negatiboa.

Beste alde batetik, EAEn erregistratu diren irazpenen kopurua, guztira, 48.694 izan da. Lan Ministerioaren datuak kontuan hartuta gogoan eduki behar da joera behera egitekoa izan zela 2002 eta 2007 urteen artean, 89.154 irazpen gertatu zirela 2009an (% +355,5, 2008arekin erkatuta) eta egineran erdira jaisi dela 2010ean arestian adierazi diren 48.694 langile ukitu horiekin, hau da, % 45,4

gutxiago). Joera hori estatu osoan errepikatu da (% +156,8 2009an eta % -39 2010ean); hori ez ezik, zenbateko oso hori erreferentzia moduan hartuta EAEko irazpenen pisua, 2009an hazi egin zena, jaitsi egin da 2010ean, eta azken urte horretan % 12,3tik % 11ra etorri da.

2010eko irazpenen kopuruaren jaitsiera modalitate guztietan gertatu da; mantendu egin da enplegua erregulatzeko espedienteen ondorioz ukituak izan diren langileen pisu nagusia, zenbateko osoaren % 90; iazko urtearekin konparatuta horien jaitsiera % 47,3koa izan da. Beste alde batetik artekaritza, arbitraje edo adiskidetze gaiekin zerikusia izan duten langileen munta % 39,8 jaitsi da eta lan arloko gaietan inplikaturik egon direnak % 8,1 jaitsi dira. Irazpenen kasuetan kalteordainen kontzeptuetan adostu diren zenbatekoei dagokienez munta osoa, 2010ean, 82,5 milioi eurokoa zain da, 2009 urtean baino % 4,6 gehiago. Kalteordainen batezbesteko zenbatekoa 17.174 eurokoa izan da eta horretan hazkuntza % 26,5koa izan da 2009koarekin erkatuta.

Beste alde batetik, laneko ezbeharren gaineko datuetara jotzen badugu, hau da, EAEn kasuan OSALAN, Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundearen erregistratu direnak, ikus daiteke 2010ean laneko 39.153 istripu edo ezbehar gertatu zirela, hau da, 2009an baino % 2,8 gutxiago (aintzat hartzen direnak istripuaren edo ezbeharren ostean baja jaso dutenak dira eta horien barruan sartzen dira lansaioan eta "in itinere" gertatzen diren ezbeharrek eta gaixotasun profesionalak). Estatu osoan datu horrek izan duen jaitsiera aztertzen badugu esan behar da jaitsiera % 9,9koa izan dela Lan eta Inmigrazio Ministerioaren arabera. Adierazi dugun jaitsiera hori gure Erkidegoan 2009an aurreko urtearekin erkatuta gertatu zen jaitsiera handiari batu behar zaio (% -20,5), estatuan oraindik ere handiagoa dena (% -23,8).

Azkenik, LHKren 2010 urteko "Negoziazio kolektiboaren balantzea" deritzonak erakusten du urte horretan zehar ezarrita zegoela gure

Erkidegoan lan egiten duten pertsonen % 77,1ek berriro behar zituela hitzarmen kolektiboak. Portzentaia hori 2009koa baino handiagoa da (% 58,2), eta baita aurreko urteetako baino handiagoa ere (% 50,8 2008an eta % 69,4 2007an), eta argi islatzen ditu gizarte eragileen arteko negoziazio prozesuetan izan diren zailtasunak. Zailtasun horiek azaleratzeko nahiko da gogoraraztea 2010eko hamabi hileetan bakarrik lortu zirela langileen %16,5 ukitu zuten akordioak (% 15,9 2009an), hau da, benetan gertatu eta lortu behar ziren akordioen laurdena baino gutxiago.

Urtea amaitu zenean negoziazio kolektiboari lotuta dauden pertsona langileen % 60,6ak ez zuen hitzarmen kolektibo berririk (% 42,3 2009an). Hori gorabehera, LHKk ohartarazi du kopuru horren barruan indarrean dauden eragingarritasun mugatuko hitzarmenak sartzen badira, hau da, langileen % 12,5 ukitzera iritsi daitezkeenak, bada portzentaia hori % 48,1era murriztuko litzatekeela.

1.9. Talde zaurgarri batzuen bizi baldintzak

Europar Batasunean, sei pertsonatik batek arina eta larria bitarteko ezgaitasun bat dauka. Horrenbestez, 80 milioi pertsonak, sarritan, ezin dute osoki parte hartu gizartearen eta ekonomian, dela oztopo fisikoengatik, dela gainerako gizartearen jarreragatik. Pertsona horiek, gaixotasun, nahaste, traumatismo edo lesioen baten ondorioz, edo adina, jaiotzetiko anomalia jakin batzuk edo beste arrazoi batzuen ondorioz, gainerako pertsonen inolako zailtasunik gabe egin ditzaketen lanak edo jarduerak gauzatzeko mugak dituzte. Aipatzekoa da, era berean, kolektibo honetan pobrezia-tasa batez bestekoa baino % 70 altuagoa dela, lana lortzeko aukera gutxiago dutelako, neurri batean¹.

EINen "Mendetasunaren, Autonomia Pertsonalaren eta Mendetasun-egoeren Inkestak" (EDAD) adierazten duenaren arabera, EAEn bizi diren eta ezgaitasunen bat dutela adierazten duten pertsonen

¹ COM (2010) 636 azkena. Batzordeak Europako Parlamentuari, Kontseiluari, Europako Ekonomia eta Gizarte Lantaldeari eta Eskualdeetako Lantaldeari helarazitako komunikazioa: "Ezintasunari buruzko estrategia europarra 2010-2020: konpromiso berritua oztoporik gabeko Europarentzat".

kopurua honakoa da guztira: 169.400; alegia, biztanleriaren % 8,4. Sexuari dagokionez, EAeko 101.200 emakumek du ezgaitasunen bat; gizonezkoak, berriz, 68.200 dira. Hortaz, emakumezkoak/gizonezkoak ratioa 60/40koa da, Estatuko ratioaren antzekoa, hain zuzen. Gainera, emakumeen ezgaitasun-tasak gizonezkoenak baino altuagoak dira 45 urtetik gorako pertsonen kasuan; aurreko tartean, ordea, gizonezkoena da altuagoa.

Halaber, ezgaitasun-talde nagusiak honakoak dira: mugikortasuna (biztanleriaren % 6k pairatzen du, eta ezgaitasunak dauzkaten pertsonen % 70 dira, guztira), etxeko bizitza (% 4,9) eta norbere burua zaintzea (% 4,3). Are gehiago, ezgaitasunak dauzkaten pertsonen erdiak baino gehiagok dauzka arazoak bere jardueran hiru arrazoi horietakoren baten ondorioz. 80 urtetik gorako pertsonen taldeari dagokionez, hiru ezgaitasun-talde nagusi horiek ezgaitasunak dauzkaten 10 pertsonatik 7ri eragiten diote.

Gainera, ezgaitasunak dauzkaten 6 urtetik gorako pertsonen kopuru osoaren % 74k adierazten du zailtasunak dauzkala eguneroko bizitzako oinarrizko jarduerak gauzatzeko²: horien erdiak ezin du jarduera horietakoren bat laguntzarik gabe egin. Sexuaren arabera, ezgaitasunak dauzkaten emakumeen % 80,3k eta gizonezkoen % 64,6k du arazo horietakoren bat. Adina zenbat eta altuagoa izan, orduan eta handiagoak dira mugak; hortaz, 6 eta 44 urte bitartean hamarretik seik ditu zeregin horiek egiteko arazoak, baina 80 urtetik gorako kasuan 10etik 8,6k ditu arazoak. Bestalde, Inkestaren arabera, zailtasunak dauzkaten pertsonen % 80,5ek jasotzen du laguntza, eta, ondorioz, beren muga larritasun-maila nabarmen murrizten da.

EDAD 2008ko inkestaren datuen arabera, EAEn ezgaitasunak dauzkaten eta lan egiteko adina duten pertsonen taldean % 31 lanean zegoen, % 3,6 langabezia zegoen, % 39,4k ordaindutakoaren arabera prestazioak edo kotizaziorik gabekoak jasotzen zituen eta %

8,1 lan egiteko ezinduta zegoen. Gainerakoak jarduerarik gabeko bestelako egoeraren batean zeuden. Ezgaitasunak dauzkaten pertsona langabetuen prestakuntzari dagokionez, azpimarratzekoa da altua dela ezgaitasunak dauzkaten pertsonen biztanleria osoarekin alderatuta. Bigarren mailetan da altuagoa eta biztanleria orokorraren prestakuntza-maila ere gainditzen du; izan ere, ezgaitasunak dauzkaten pertsona langabetuen % 23,3k dauzka ikasketa profesionalak, eta % 16k dauzka bigarren mailako hezkuntza ez profesionalak, eta EAeko biztanleria orokorraren batez bestekoak % 19,3 eta % 13 dira, hurrenez hurren.

Bestalde, etxebizitzarekin lotutako beharrei dagokionez, Euskal Etxebizitzako Behatokiaren arabera, etxebizitza aldatu behar dutenak pertsona ezgaituak dauzkaten familien % 5,5 ziren 2008an; familia guztien kasuan, aldiz, % 4,9 ziren. Etxebizitzan konponketa-lanak egiten behar zituztenei dagokionez, % 20,9 eta % 15,5 ziren, hurrenez hurren.

Behar horiek lotuta daude pertsona ezgaituek sarritan beren etxebizitzetan pairatzen dituzten mugikortasun-arazoekin: EInen EDAD inkestak diotenaren arabera, gure Autonomia Erkidegoko pertsona ezgaituen % 45,9k zailtasunak dauzka bere etxebizitzako tokiren batean mugitzeko; gehienek eskaileretan (% 41,5), komunean (% 23,7) eta etxeko atarian (% 23,7) mugitzeko dituzte arazoak. Pertsona zenbat eta zaharragoa izan, orduan eta altuagoak dira ratio horiek; hori dela eta, 80 urtetik gorako pertsona ezgaituen % 60k dauzka zailtasun horiek.

Bestalde, kolektibo honen bizi baldintzei dagokionez, Gure Erkidegoan, eskuragarri dauden azken datuen arabera³ ezgaitasunak dauzkaten pertsonen erdia, gutxi gorabehera, ekonomikoki independentea da. Beste erdia, zati batean edo erabat dago beste pertsona baten menpe, kopuru berdinetan. Gainera, alde handia dago ezgaitasun-mailaren arabera; hortaz, % 33-34kotzat

² Inkestak Eguneroko Bizitzako Oinarrizko Jarduera hauek aintzat hartzen ditu: norberak bere burua garbitu eta higiene pertsonaleko beste jarduera batzuk egitea, jantzi eta erantztea, jan eta edatea, norberaren osasuna zaintzea, ondasunak eta zerbitzuak eskuratztea, otorduak prestatzea, etxeko lanak egitea, etxe barruan eta hartatik kanpo mugitzea eta ataza sinpleak egitea, funtsean.

³ CIDEK (2009).

jotako ezgaitasun bat duten pertsonen ia % 50ek ditu lanaren ondoriozko diru-sarrerak; % 65-74 graduko ezgaitasuna dutenen kasuan, berriz, ehunekoia % 17,3ra murrizten da; eta >% 74koa dutenen kasuan % 15,5eraino jaisten da. Bi kasuetan, diru-sarreraren iturri nagusiak ezgaitasun-pentsioak eta Pertsona Ezgaituak Gizarteratzeko Legearen (PEGL) arabera kotizaziorik gabeko pensioak dira. Independentziaren profila, laburbilduz, erretiro- edo ezgaitasun-pensio bat edo lanpostu ordaindu bat duten pertsonen dagokie. Gainera, independentzia ekonomikoak lotura handia du generoarekin; izan ere, ezgaitasunak dauzkaten gizonen bi heren guztiz independenteak dira, baina emakume ezgaituen heren bat baino ez da guztiz independentea.

Horrez gain, pertsona guztien bizi-kalitatearen funtsezko zati bat, lotuta dago haiek gizartean duten integrazio-maila eta parte-hartzearekin, bai beren herritartasun-eskubideen ikuspuntutik, bai harreman pertsonalei dagokienez. Ezgaitasunak dauzkaten pertsonen kolektiboak arazo bereziak dauka, bere ezaugarrien ondorioz, bere harreman sozialak modu egokian garatzeko eta aisialdiko jarduera pozgarriak egiteko. EDAD inkestaren arabera, kolektiboaren hiru laurdenek adiskide berriak egiteko aukera gutxi dauka, edo batere ez, eta hirutik biri gauza bera gertatzen zaio ezagutzen ez dituen pertsonengana jotzearekin lotuta. Hortaz, pertsona horien harreman sozialak, kasu gehien-gehienetan, beren senide eta hurbileko pertsonetara soilik hedatzen dira.

Bukatzeko, EDAD inkestak azpimarratzen du gure Autonomia Erkidegoan ezgaitasunak dauzkaten pertsonen % 3,1ek bakarrik adierazi zuela, 2008an, osasun edo gizarte zerbitzuren bat behar izanda ez zuela jaso, % 56,5ek zion bere beharra ase zuela, eta gainerako % 42,9ak zion ez zuela inolako zerbitzurik behar izan. Ase gabeko beharren ratio hori Estatuko baxuena da.

Horren harira, Gizarte Zerbitzuen Euskal Kontseiluaren arabera, ezgaitasunak dauzkaten pertsonen arretarako zerbitzuek herritarren % 0,6ri eskaintzen dio arreta (58,4 plaza 10.000 biztanleko), eta ratioak % 0,5 eta % 0,7 artekoak dira Bizkaian eta Gipuzkoan,

hurrenez hurren. EAE osoan estaldurarik altuena lan-zentro bereziei dagokien arren, zerbitzuen egitura nahiko desorekatua da hiru lurraldeetan: Gipuzkoako egoera hobea da, nagusiki, lan-zentro bereziei esker; Araban, berriz, tarteko egoera bat dago egoitzetako plazen estaldura altuaren ondorioz. 2008ari buruzko txostenean adierazten du EAEn ezgaitasunak dauzkaten pertsonentzako lan-zentrotan gastua 2008an 392,5 milioi eurokoa izan zela, eta horietako 216 (% 55) finantzaketa pribatuko iturrietatik zetozen, bai erabiltzaileen familien ekarpen gisa, bai enpresa eta partikularren ekarpen gisa, lan-zentro bereziak eskaintzen dituzten ondasunak eta zerbitzuak erosteagatik. EAEn, ezgaitasunak dauzkaten pertsonen arretara bideratutako gastu publikoa, aipatutako urtean, 81,9 eurokoa zen biztanle bakoitzeko. Gastu horren % 73 Foru Aldundiei dagokie, % 19 Administrazio Zentralari, % 6,2 Eusko Jaurlaritzari eta % 1,7 EAEko udalei.

1.10. Osasuna eta osasun sistema

EINen datuen arabera, EAEko jaiotze uneko bizi itxaropenak (BI) gorako joera izan du, bai emakumezkoen artean, bai gizonezkoen artean. Hala, BI 80,3 izatetik 81,9 izatera pasa da 2003. eta 2009. urteen artean. Gizonen kasuan 76,8 urtetik 78,5 urtera pasa da (+1,7 urte) eta emakumeen kasuan 84,1 urtetik 85,6 urtera (+1,4 urte). 2009an Autonomia Erkidego hauek izan zuten bizi itxaropen altuena: Madril (83 urte), Nafarroa (82,9 urte), Errioxa (82,5 urte), Gaztela eta Leon (82,5 urte), Gaztela-Mantxa (82,2 urte), eta Kantabria, Katalunia, Aragoi eta EAE (laurek 81,9 urte).

Bestalde, Eurostaten datuen arabera, estatuko osasun oneko BI 63,2 urte izango litzateke emakumeentzat eta 63,7 urte gizonentzat 2008an. Aldiz, osasun oneko bizi itxaropena 65 urterekin 8,6 urte izango litzateke emakumeen kasuan eta 9,8 urte gizonen kasuan. Honako hauek dira osasun oneko bizi itxaropen oso altua duten Europako herrialdeak: Norvegia (14,8 urte emakumeek eta 14,1 urte gizonek), Islandia (14 urte emakumeek eta 13,8 urte gizonek), Suedia (13,8 urte emakumeek eta 12,9 urte gizonek), Danimarka (12,3 urte emakumeek eta 12 urte gizonek), Luxenburgoko

(11,6 urte emakumeek eta 10,8 gizonek) eta Malta (11,4 emakumeek eta 10,4 gizonek).

Erikortasunari dagokionez (gaitz batek biztanleriabatangandauzkan ondorioen ikerketa da, toki eta denbora jakin batean gaixotzen diren pertsonen proportzioari dagokionez) haurdunaldi, erditze eta erdiberriarogatiko ospitaleratzeak kontuan hartu gabe, 2009an EAEn ospitaleratzeak arrazoi nagusiak nerbio-sistemako eta zentzumen organoetako gaixotasunak (kataratak gehienbat) izan ziren. Gaixo guztien artean % 11,8 izan ziren eta mila biztanleko 17,2 kasu eman ziren. Zirkulazio-aparatuko gaixotasunak ere ospitaleratzeak arrazoi nagusietako bat izan ziren (% 11,7 eta 1.000 biztanleko 17 kasu). Haurdunaldi eta erditzeagatik ospitaleratzeak direla-eta, ospitaleratutako emakumeak gizonezkoak baino gehiago dira: % 51,7 eta % 48,3, hurrenez hurren. Mota horretako ospitaleratzeak kontuan hartu gabe, % 47,3 emakumezkoak dira eta % 52,7 gizonezkoak.

Ospitalez kanpoko jarduera publikoari dagokionez, EUSTATen datuen arabera, aldakuntzek duela urte batzuk hasitako gora egiteko joera dute oraindik.

- Ospitalez kanpoko 472 zentro publikok 14,5 milioi kontsulta hartu zituzten 2008an, aurreko urtean baino % 5 gehiago. Hazkunde hori enpleguaren hazkundera baino txikiagoa da, % 6koa 2007. eta 2008. urteen artean.
- Osasunaren alorreko langile kopuruaren hazkundeak eragin du mediku bakoitzeko biztanle kopuruak medikuntza orokorrean (mediku bakoitzeko 1.397 biztanletik 1.263 biztanlera pasa da) zein pediatrian (844tik 805era) behera egitea.
- 2008an mediku bakoitzeko batez besteko kontsultak 4.863 izan ziren. Mediku orokorrek eta pediaterrek zenbateko hori gaintitu zuten, izan ere, 6.011 eta 5.385 kontsulta hartu zituzten, hurrenez hurren. Gainerako medikuen kasuan, batez bestekoa txikiagoa da: dermatologoek 4.739 kontsulta, traumatologoek 4.026, endokrinok 3.812 eta oftalmologoek 3.550.
- Biztanle bakoitzeko kontsulta kopurua 6,7 izan zen batez beste, aurreko urtean baino apur bat gehiago.

Ospitaleko jardueri (publikoa eta pribatua) erreparatuz gero, honako hau agertzen dute EUSTATen datuek:

- 2007. eta 2008. urteen artean gora egin dute sektore publikoan baliabideen arloko (ospitaleak, oheak, inkubagailuak, ebakuntza gelak, erditzeko gelak, kanpoko kontsulten gelak eta langileak) aldagai guztiek, ohe kopuruak (behera egin dute) eta ospitaleen eta erditzeko gelen kopuruak (berdin mantentzen dira) izan ezik. Bestalde, sektore publikoan behera egin du ebakuntza gelen kopuruak, ospitale eta inkubagailuen kopurua berdin mantendu da eta gainerakoek gora egin dute.
- 100 oheko mediku kopuruak gora egiten jarraitzen du, bai ospitale publikoetan, bai pribatuetan; 2008an 100 oheko 52,8 mediku zeuden lehenengoetan eta 24,2 bigarrenetan. Era berean, 100 oheko erizaintzako langileak ere areagotu dira, bai sare pribatuan, bai publikoan. Hala ere, bi sareen artean ere aldeak daude: sare publikoan 88,3 eta pribatuan 41,8.
- 1.000 biztanleko ohe kopurua murriztu egin da apur bat eta 3,7 ohe dira.

Osakidetzaren ospitaleko eta ospitalez kanpoko jardueraren inguruan,

- Batez besteko okupazio indize orokorrak behera egin du berriz ere 2009an (2008arekin alderatuta ehuneko -1,6 puntu) eta % 81,1 da. % 100 gaintuta eta, beraz, aipatutako batez bestekoaren gainetik, digestioarekin loturiko espezialitatea dago (% 119 eta 2008rekin alderatuta gora egin du). % 100en azpitik baina batez bestekoaren gainetik daude honako zerbitzu mediko hauek: barruko medikuntza (% 97,8), psikiatria (% 94,7), hematologia (% 92,9), pneumologia (% 91,6), kardiologia (% 90), errehabilitazioa (% 82,7) eta zaintza aringarriak (% 81,6); baita kirurgia-zerbitzuak ere: bihotz-hodietako kirurgia (% 91,2), neurologia (% 89,1) eta urologia (% 84).
- Egonaldiko batez besteko egunek berriz ere egin dute behera, 6 egun izatetik 5,8 egun izatera pasa baitira. Errehabilitazioa (28), zaintza aringarriak (15,4), psikiatria (15,5), hematologia (10,1) eta barruko medikuntza

(8,1) batez bestekoaren oso gainetik daude, baina haietan guztietan jaitsiera egon da aurreko urtearen aldean.

Azkenik, EAEren aurrekontuaren likidazio datuen arabera, Osasun eta Kontsumo Sailaren gastu partida 3.508,9 milioi eurokoa izan zen 2009an. Bestalde, Sail honen 2010eko gastuen aurrekontua 3.530,1 milioi euro izan zen. 2009an likidaturiko osasun partidak (Egitura eta Laguntza, Osasun Finantzazioa eta Kontratazioa, Osasun Publikoa, Osasun Plangintza eta Antolamendua eta Farmazia eta Prestazio Ortoprotesikoa) 3.538 milioi eurokoak izan ziren; aldiz, 2010erako aurrekontuan jasotakoak 3.523,6 milioi euro, hau da, bi ekitaldien artean % 0,4ko murrizketa egon da. Hala ere, Osasun Sailak baliabideen portzentajerik handiena izaten jarraitzen du oraindik; baliabide guztien % 34,2 du eta programa nagusia Osakidetxari egindako transferentziak dira. 2010erako aurrekontu gastua BPGren % 5,35 da, aurreko urtekoa baino % 5,48 gutxiago.

EAEko Kontu orokorren bidez egindako Osakidetxaren aurrekontuaren likidazioak erakusten duenez, erakundeak 2009an 2.544,8 milioi euroko gastua egin zuen (% 5,2koa 2008aren aldean), hots, BPG nominalaren % 3,94. Hazkunde horien azalpena ustiapen gastuen (langileria, hornikuntza eta beste gastu batzuk) eta inbertsioen hazkundean datza.

1.11. Hirigintza eta etxebizitza

Lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza, Herri Lan eta Garraio Sailaren "Higiezin Eskaintzaren Inkestaren" datuek adierazten dute azken urtean etxebizitzaren eskaintza osoa (salmenta eta alokairua) % 4,9 igo dela (aurreko urtean % 3), laugarren hiruhilekoan 28.921 etxebizitzetara iritsi arte. 2010. urtean, beraz, 2004an hasitako eskaintzaren hazkunde joerari eutsi zitzaion, 2002-2003 artean erori izanaren ondorioz. Joera horren ezaugarriak hauek dira:

- Etxebizitza libre eraiki berrien eskaintza % 10,2 erori zen, eta 2010eko laugarren hiruhilekoan 3.877 €/m² zen, hau da, 2009ko batez bestekoa baino % 3,8 gutxiago. Lurraldez lurralde aztertzen badugu, Araban batez bestekoa txikiagoa

da (3.532 €/m²), Bizkaian 3.899 €/m² eta Gipuzkoan 4.373 €/m² baino.

- Saltzeko eskaintako BOEen batez besteko prezioa 1.474 €/m² zen 2010ean, aurreko urtean baino % 0,4 gehiago. 2010eko laugarren hiruhilekoan, eskaintza 3.573 unitatera iritsi da, aurreko urtean baino % 28,7 gutxiago, izan ere, aurreko urtean 5.000 unitateen kopurua gainditu zen.
- Eskaintako bigarren eskuko etxebizitzaren stockean % 29,4ko hazkundea igarri da, eta batez besteko prezioa, 2010ean, 3.891 €/m² izan da, aurreko urtean erregistratutako batez bestekoa baino % 3 gehiago. Lurraldeka, bilakaera nahiko ezberdina ikus daiteke, izan ere, Araban batez besteko prezioa % 5,1 erori den bitartean, Bizkaian % 4,8 areagotu da eta Gipuzkoan ez da aldaketarik gertatu.
- Alokairuan eskaintako 2.568 etxebizitzako eskaintza zenbatu da, aurreko urtean baino % 24 gutxiago. Etxebizitza libreen zatia % 21,4 gehitu da, 1.000 etxebizitzetatik 1.215 etxebizitzetara. Alokairuko etxebizitza babestua, ordea, % 43,1 jaitsi da. Horrenbestez, babestutako alokairua 2009an % 70 izatetik 2010ean % 53 izatera igaro da; beraz, alokairuko eskaintzaren presentzian ia 17 puntu galdu ditu.
- EAEko alokairuko babestutako etxebizitzaren batez besteko errenta, 2010ean, 204 euro zen hilean, aurreko urtean baino % 7,2 gutxiago. BOEen modalitatea 277€/hileko kopurura iritsi da, gizarte etxebizitzak, batez beste, 122,7 €-an kokatu ziren bitartean.
- Azkenik, alokairuan eskaintako etxebizitza libreen laginak 921,5 €-ko batez besteko errenta du hiler, urtebete lehenago baino % 5,3 gehiago. Lurralde historikoen arabera, Gipuzkoak dauka preziorik garestiena (1.004,9 € hilean); gero Bizkaiak, 923,8 € hilean eta azkenik Arabak (827,6 € hilean).

Ondorioz, EAEen hasitako etxebizitza kopuru osoak, 2008an % 32,9ko erorketa eta 2009an % 43,4ko erorketa eduki eta gero, zeinua aldatu zuen 2010ean, % 6,7 haziz. Guztira 7.522 etxebizitza hasi da; horietatik 2.572 askeak dira (% 34,2) eta 4.950 babestuak (% 65,8). Azken horietatik 3.756 BOE dira (% 27,8, 2009tik) eta 453 gizarte etxebizitzak

dira (% 398). Bestalde, EAEn 2010ean amaitutako etxebizitzak 11.400 dira, aurreko urtean baino % 15,3 gutxiago, amaitutako etxebizitza libreen beherakadaren (% -27) eta babestutakoen beherakadaren (% 6,8) ondorioz. Horietatik 4.233 BOE dira (% -6,1) eta 758 sozialak (% 356,6, aurreko urtetik).

1.12. Pobrezia eta gizarte bazterketa

Eusko Jaurlaritzak lau urtean behin "Pobrezia eta gizarte arloko desberdintasunen inkesta" (PADI) egiten du. Horren bidez pobrezia gure gizartean daukan eraginaren, pobrezia eragiten dioten arrisku faktoreen eta haren banaketa geografiko desberdinaren berri ematen da. Azterketaren xedeko hutsuneak osotasunean aintzat hartuta, 2008ko PGDIren ustez, EAeko 39.737 etxetan pairatzen zuten aintzat harturiko egoeretako bat 2008. urtean (mantentze edo metatze pobrezia), guztizkoaren % 5ek hain zuzen ere. Ukituriko banakoak, guztira, 100.250, guztizko biztanleriaren % 4,7 dira.

Gizarte Ekonomiaren Memoria honen ardatza interes bereziko gai bat izan da: pobrezia eta kolokatasunaren lurralde banaketa. Lehenik eta behin, PGDIren datuek erakusten dutenez, Bizkaia da oraindik ere kolokatasun edo ongizaterik ezaren arazo handiena duen lurraldea. Biztanleen % 22,9k ez dauka erabateko ongizaterik eskuratzerik, % 20,3k baino gehiagok Araban eta % 18,5ek Gipuzkoan (EAeko batez bestekoa % 21,1ekoa da). Denboran izan den bilakaera, ordea, hobe da Bizkaian, zeren eta ratio hori pixkanaka murriztuz joan baita: 1996an % 44,1ekoa izan zenetik. Beraz, hiru lurraldeak bateratzeko prozesua gertatu da.

Bestalde, Bizkaiko benetako pobrezia tasetan nolabaiteko hurbilketa ikus daiteke azken urteetan. Nahiz eta 2008an Bizkaian bildu artean pobrezia tasarik handiena, % 3,8koa, beste lurraldeekiko aldeak txikiagoak dira: Arabakoa (% 2,9) eta Gipuzkoakoa (% 2,3). Gure Erkidego osorako batez bestekoa % 3,2koa da. Izan ere, Bizkaian bilakaera ona gertatu da, eta etengabe egin du behera benetako pobrezia-tasak: 1996an % 7,1ekoa izan bazen, % 6,6koa zen 2000an, % 5,4koa 2004an eta % 3,8koa 2008. urtean. Beste

bi lurraldeetan, aldiz, nabardurak egin behar dira haien joerei dagokienez. 1996-2000ko epealdiko beherakada handien ondotik, Bizkaikoetakoak baino jaitsiera handiagoen ostean, nolabaiteko igoera ikus daiteke.

Mantentze pobrezia dagokionez, ezaugarri bertsuak ikus daitezke Bizkaian eta Gipuzkoan: pobrezia horrek etengabe eta nabarmen egin du behera. Tasa murriztu egin zen Bizkaian, % 10,4tik % 5era, eta % 7,8tik % 2,9ra Gipuzkoan. Hala, bilakaera horrek beheranzko joerak erakusten ditu epe luzera benetako pobrezia bi lurralde horietan. Araban, aldiz, EAE osoan eta Bizkaian eta Gipuzkoan dagoen joeraren kontrako bilakaera ikus daiteke. Nolanahi ere, hauxe da hiru lurraldeek duten ezaugarri komuna: metatze pobrezia nabarmen egin duela behera, eta lurralde guztietan 2008an % 1 inguruko edo txikiagoko tasak izan ziren. 1996an, berriz, bi halako tasa zegoen ia (Bizkaian, esaterako, famili etxebizitzetako biztanleen % 2,4koa zen).

Aldagai horiek eskualde mailan aztertuta ikus daitezkeenez, lehenik eta behin, kolokatasun edo ongizaterik ezaren tasarik handienak 2008an daude, % 25etik gorakoak eta, beraz, EAeko batez bestekoaren (% 21,1) gainetik Bilbon eta Ezkerraldean (% 28,1 eta % 25,3 hurrenez hurren). Maila horiek nabarmen urruntzen dira kolokatasun-tasarik handiena duten gainerako mailetatik; izan ere, talde horretan daude Gasteiz, Durangaldea eta Donostialdea. Eskualdeotan % 20 eta % 21 bitarteko tasak daude. Aiara eta Deba Barrena eskualde horietatik hurbil daude: % 17 eta % 19 bitarteko kolokatasun ratioak dituzte. Zifra horiek txikiagoak dira Eskualdean, Bizkaiko Kostaldean eta Tolosa-Goierriin. Deba Goienak EAeko mailarik txikiena du: % 8,3.

Adierazitako aldeak bazter batera utzita, 1996-2008ko epealdian kolokatasun tasen jaitsiera nabarmena ageri da eskualde guztietan.

Ilde horretan, eta azkenik, benetako pobrezia gaineko arazoek ukituriko populazioaren banaketan bereziki nabarmentzen da pobrezia hori gehienbat eremurik urbanizatuenetan metatzen dela. Hala, benetako pobrezia egoeren % 56 Bilbon eta Ezkerraldean biltzen da eta, osotasunean, Eskualdea, Gasteiz eta Donostialdea barne hartuta, benetako pobrezia % 91 izango genuke

(metatze pobreziazen % 83,3 eta mantentze pobreziazen % 86,5). Eskualde urbanizatuena ere erabateko ongizate maila eskuratzen ez duten etxeetan bizi diren pertsonen ardatz nagusia dira, guztizkoaren % 82,2. % 42,2 Bilbori eta Ezkerraldeari dagokie, eta beste % 34,3 Gasteizi eta Donostialdeari.

1.13. Gizarte babesa

2010ean langabeziagatiko prestazioen onuradunak ziren pertsonen batezbesteko zenbatekoa EAEn 85.400 pertsonakoa izan zen, hau da, aurreko urtean baino % 9 gehiago. 2010 urtea hamargarrena izan da jarraian pertsona jasotzaileen taldearen hazkuntza gertatu dena, hau da, 90eko hamarkadan nabarmen behera egin ostean. Estatuari dagokionez jasotzaileen taldea hazi egin da eta tasa gurean baino altuagoa da: % 13,5. Horrek esan nahi du EAEk pertsona onuradunen zenbateko osoarekiko duen esku hartzea jaitsi egin dela eta lehen % 3,2koa zena % 2,6ra etorri dela. 85.400 pertsona horietatik % 52,7 Bizkaiko egoiliarak dira, % 32,2 Gipuzkoakoak eta gainerako % 15,1, Arabakoak.

2010eko abenduko datuak aintzat hartzen baditugu jasotzaileak diren pertsonen % 62k ordaindutakoaren arabera prestazioak jasotzen zituen, % 36ak sorospenak eta gainerako % 2k Gizarteratzeko Errenta Aktiboa. Abenduan prestazio hartzaileak, guztira, 82.921 ziren eta horrek esan nahi du estaldura-tasa (beti ere SPEEn erregistratuta dauden datuak kontuan hartuta) EAEko langabetu guztien taldearen % 64,9koa zela —% 66,8koa zen 2009ko abenduan—; estatuan, ordea, batezbesteko estaldura hori % 76,9koa da. Lurralde Historikoen arabera estaldurarik handiena Gipuzkoari dagokio (% 69,6).

Bada, datu horiek kontuan hartuta, esandaiteke 2010eko abenduan EAEko 100 langabetutik 39k ez zutela inolako prestaziorik jasotzen (33 ziren 2009an) eta, prestazioak jasotzen zituzten 61 horietatik 38k ordaindutakoaren arabera prestazioak jasotzen zituztela, 22k langabeziagatiko sorospen bat eta, bakarrak baino ez, Gizarteratzeko Errenta Aktiboa.

EAEko Gizarte Segurantzako prestazioei dagokionez 2010ean miloi erdi pertsona baino apur bat gehiago izan ziren (lehen hurbilketaren

arabera, 506.770) Gizarte Segurantza sistemako prestazioen onuradunak izan zirenak. Zenbateko horrek esan nahi du aurreko urtekoak baino % 1,5 gehiago dela, ahaztu gabe orduan % 1,7 hazi zela. Azken urte hauetan gertatzen ari denaren ildotik hazkuntza hori ordaindutakoaren arabera prestazioak jasotzen dituzten pertsona onuradunen taldearen eboluzioari esker da, beste modalitateetan, oro har, joera pertsona onuradun horien taldeen kopurua murriztea delako. EAEn biztanleria osoa kontuan hartuta Gizarte Segurantzako prestazio ekonomikoak dituzten pertsonak, beraz, % 23,4 dira.

Ordaindutakoaren arabera pentsioetan (prestazioen % 98 eta gastuaren % 99 direnak), pertsona onuradunen batezbesteko zenbatekoa 2010ean 494.800 zen (% +1,5) eta horien batezbesteko zenbatekoa hileroko, 966,10 €. Muntia hori handitu egin da, % 3, 2009koarekin erkatuta. Beraz, zenbatetsi den urteko gastua 6.692 milioi eurokoa da, 2009an baino % 4,5 gehiago.

Jubilazioagatiko pentsioei dagokionez (horrelakoak dira Gizarte Segurantzako ordaindutakoaren arabera pentsioen jasotzaileak diren pertsona guztien % 61,4) lehenengo eta behin azpimarratu behar dugu horien batezbesteko zenbatekoa 2010ean 1.101,50 €-koa dela hileroko, hau da, 2009an baino % 3 gehiago. Urte horretako batezbesteko zenbatekoa (1.069,50 €) EAEko hileroko batezbesteko zenbatekoaren % 49,4 zen INEk Lan Kostuaren Urteko Inkestan kalkulatzeko duen Lan Kostuaren "soldatuek eta ogibidesariak" osagaiari dagokionez. Osagai horren zenbatekoa 2.165,62 €/hileroko da eta gure Erkidegoan 2009ko batezbesteko ogibidesariari egiten zaion hurbilketa moduan har daiteke (hori delako eskura dauden datuei dagokien azken urtea).

Azken finean, pentsioengatiko gastu osoa EAEn eta 2010 urtean, behin-behineko lehen hurbilketaren arabera, 6.743 milioi eurokoa da. 2009ko urtearekin erkatuta hazkuntza % 4,5ekoa da eta horrek esan nahi du bi hamarren hazi dela BPGren gainean duen portzentaia, 2009an portzentaia hori % 10ekoa zelako eta aurreko % 10,2koa.

Beste alde batetik, Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren barruan funtsezko

prestazioa da Sarrerak Bermatzeko Errenta (SBE) deritzona (hori horrela da Sarreraren Bermerako eta Gizarteratzeko abenduaren 23ko 18/2008 Legearen ostean). 2010 urtean SBE jaso duten etheen kopurua 55.020 izan da (abenduko datua) eta horren arabera gehikuntza % 13,8koa izan da aurreko urtearekin erkatuta, orduan arreta jaso zuten elkarbizitza-unitateak 48.489 izan zirelako. Jasotzaileak diren unitate horien kopuru osoa erreferentzia moduan hartuta % 34,6 sarrerarik gabeko egoerei egon zen lotuta, % 30,15 lan errentak osotzen zituzten pertsoneri eta gainerako % 35,25 euren pentsioak osotzen zituzten pertsoneri. 2010 urtean Sarrerak Bermatzeko Errentaren kontzeptuan ordaindu zen zenbatekoa, guztira, 314,815 milioi euro izan zen (2009an baino % 19,8 gehiago).

Eusko Jaurlaritzako Lan eta Gizarte Gaietarako Sailak egin duen azterlan batek azpimarratu egiten du sarrerak bermatzeko prestazioa salbuespena dela estatuko testuinguruan, hala bere estaldura altuaren ondorioz (2009an unitate familiarren % 7,5 izan zen) nola sarreraren osagarri izateko politikari lotuta egotearen ondorioz. Lan horrek, lehenengo eta behin, agerian uzten du 90eko hamarkadan gertatu zen autonomia mailako gutxieneko errentak orokor bihurtzearen atzean Erkidego guztietan egitarau hauen eragina erabat dela desberdina. 2009 urteko lehen hiruhilekoan EAEk Estatu osoko SBEen % 38,4 zituen eta egitarau horiei lotuta dauden gastuen % 40,2, nahiz eta pobrezia arrisku egoeran dagoen Espainiako biztanleria aintzat hartuta % 2,4 baino ez izan.

Halaber, 2010ean eta arestian ere aipatu den 18/2008 Lege hori garatzearen ondoretarako,

Etxebizitzako Prestazio Gehigarria (EPG) jarri da abian. Prestazio honen helburua beharizanik handiena duten pertsoneri -hau da, sarrerak bermatzeko errenten titularrei- etxebizitzara iristeko erraztasunak ematea da. Beraz, horrela prestazio hori egunera arte Gizarte Larrialdietarako Laguntzek (GLL) estaltzen zituzten beharizanei aurre egitera igaro da, baina egon dago alde bat, hain zuzen ere eskubide moduan eratu dela. Prestazio honen sarrerarekin, halaber, era birtualean GLLk berriz ere aparteko izaerara itzuliko dira. Indarrean egon den lehen urtean EPGek 51,107 milioi euroko gastua eragin du (hasieran aurrekontuetan sartu ziren 43,1 milioiak gehi gero egin zen beste 8ko zabalkuntza), eta abenduan jasotzaileen kopurua, guztira, 16.047 zen. Horietatik % 20,6 Arabako egoiliarrek ziren, % 60,5 Bizkaikoak eta % 18,9 Gipuzkoakoak. EPG abian jarri ostean GLLek euren hasierako xedea berreskuratu zuten eta nabarmen murriztu da dagokien aurrekontuetako partida. Ildo horretatik, gogoan eduki behar da 2010ean hasieran mota horretako laguntzarako 17,3 milioi euroko hornikuntza egin zela eta, zabalkuntzak izan zuen 6,7 milioiko muntarekin, bada guztira gastua 24 milioi eurokoa izan zen, aurreko urtean gastu hori bera 54,5 milioikoa izan zenean. Beraz, Sarreraren Bermerako Euskal Sistemak guztira 389,9 milioi euro gastatu zituen 2010ean, aurreko urtean baino % 22,9 gehiago. Zenbateko hori era honetan banatu zen: 314,8 milioi Sarrerak Bermatzeko Errentan (zenbateko osoaren % 82), 24 milioi Gizarte Larrialdietarako Laguntzan (% 5) eta 51,1 milioi euro Etxebizitzako Prestazio Gehigarriko (% 13).

2. Gogoetak

2.1. Demografia eta immigrazioa

EUSTATEk EAerako proiektzio demografikoak egin ditu eta, 2020. urteko mugari begira, biztanleriaren bilakaera orokorra kalkulatu dute, baita hartan eragiten duen aldagai bakoitza ere⁴. Heriotzen, ugalkortasunaren eta migrazioen etorkizunari buruz egindako hipotesiak oinarri hartuta, epe laburrera mende aldaketarekin hasi zen hazkunde txikiaren joerari eutsiko zaiola aurreikusi da, eta ondoren biztanleriaren kopuruak egonkorrak izango dira. Horrekin batera, eta haur kopurua apur bat igo arren, euskal biztanleria hazi eta zahartzeko prozesuak aurrera jarraitzen du.

EAEko egoera demografikoak Europako batez bestekoak baino ezaugarri biziagoak dauzka bi adierazle horietan (adinekoen pisu handiagoa biztanleria osoaren gainean eta jaiotze-tasa txikiagoa), eta 2020rako aurreikuspenak ez dira oso onak. Zehatz esateko, 16 eta 64 urte arteko taldean beherakada handia aurreikusten da (% -4) eta 64 urtez gorakoak % 22,7 haziko dira.

Kontu horiei dagokienez, EGABen iritziz, "Aurreikusitako bilakaera demografikoaren ekonomia eta gizarte ondorioak EAEn" (2011) izeneko berezko ekimeneko azterlanean adierazi duenez, gizarte garatu garaikideetan, pertsonen bizi kalitatearen hobekuntza eta bizi itxaropenaren begi bistako luzapena gizarte aurrerapentzat eta Ongizatearen Estatuaren arrakasta argitzat jotzen dira; hala ere, prozesu hori beste prozesu demografiko eta ekonomiko batzuekin uztartzeak agerian utzi du aldaketak sartu beharra. Zahartzea eta jaiotze-tasa baxuak batera gertatzen ari dira. Honen ondorioz, lanerako adina duten taldeak txikiagoak dira eta adinekoen proportzio handiagoa dago gizartearen; horrek ondorio ekonomiko argiak ditu.

Horregatik, Kontseilu honek, bere azterlanean, uste du gure gizarteak erronka saihestezin biri egiten diela aurre: lana egiteko adinean dagoen biztanleriaren beherakada eta biztanleria zahartzea; horrek eragina du ongizate estatuaren iraunkortasunean eta erantzun global, zehatz eta zeharkakoa behar da eta oraindik ez da horrelakorik egin ez Estatuan ez EAEn.

Hori dela-eta, gure erkidegoak ikuspegi globalizatzailea ezarri behar du gertaera horiei heltzeko garaian, euskal biztanleriaren bizi kalitateari eragingo dioten ekimenak arrazionalizatzeko ezinbesteko bide gisa. Ezinbestekoa da ikuspegi integralaren gabezia, zatitutako eta sakabanatutako politikak eta epe laburreko ikuspegiak gaitzetea. Ikuspegi demografikoak lan merkatuan, pentsioen sisteman, osasunean eta osasun sisteman, mendetasunean eta gizarte zerbitzuetan eta hezkuntza sisteman izango dituen ondorioei aurre egiteko epe luzerako estrategia integralaren definizioa gaitzetea dauka gure Erkidegoak.

Bestalde, lan egiteko adinean dagoen biztanleria murriztea egiturazko arazoa da eta ikuspegi aldaketa eta enplegu eta enpresetako giza baliabideen politikak birplanteatzea eskatzen du. Zahartzeak biztanleria aktiboaren beherakadan duen eraginari aurre egiteak esan nahi du enplegu-tasa oro har hazi beharra dagoela eta, zehatz esateko, emakumeena eta 55 urtez gorakoena. Era berean, helburu honi lagundu egin behar zaio gazteak lan munduan lehenago sartuta eta etorkinak lan munduan sartuta, balio handiko giza kapitala baitira. Immigrazio integratuaren alde egin behar da, eskariaren eta eskaintzaren kualifikazio profila behar bezala egokitu. Bestalde, erakundeetan aldaketak egin behar dira: giza taldeen esperientziaren eta aniztasunaren balorazio berria egin behar

⁴ EUSTATEN proiektzioei buruzko informazio gehiago nahi izanez gero, ikusi Memoria Sozioekonomiko honen 2008ko edizioa.

da, “adina” aldagaia sartu behar da plantillen kudeaketan eta lan-baldintzetan (malgotu), laneko bizitza eta bizitza pertsonala uztartzeko programak eta babesteko zerbitzuak garatu behar dira, adin helduan lan merkatuan egotea sustatu behar da, etab.

2.2. Hezkuntza

EAEn unibertsitate aurreko matrikulazioetan bilakaera positiboa ikusten dugu berriro ere; izan ere, EUSTATEN 2010-2011ko datuen aurrerapenaren arabera, matrikulazio horiek % 1,1 areagotu dira, eta, gainera, beheko mailetan (Haur Hezkuntza, Lehen Hezkuntza eta DBH) nahiz Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren Osteko irakaskuntzan (DBHO) nahiz Irakaskuntza Ertainetan gertatu da.

Azpimarratzekoa da LHko matrikulazioek edukitako hazkunde eta, halaber, EAEn irakaskuntza ertainak egiten dabilzan ikasleetatik % 49,9k LH aukeratzea derrigorrezko irakaskuntza amaitu eta gero (goranzko joera ageri da gainera). Beste era batera esatearren, banaketa proportzionaleranzko bilakaera berretsi egiten da, % 50en Lanbide Heziketaren eta Batxilergoaren artean. Lehenengoa kideak irabazten dabil. Hala eta guztiz ere, emakumeak ikasketa profesionaletan duen parte-hartzea gizonetzkoek dutena baino baxuagoa da oraindik, batez ere profil teknikoko lanbide familetan.

Goi Mailako Irakaskuntzan izandako matrikulazioei dagokienez (lehenengo bi zikloetan), argi utzi nahi dugu matrikulazioak, kopuru absolutuetan, beherantz egiten ari badira ere, unibertsitateko populazioak 18 eta 25 urte arteko populazio osoaren aldean ageri duen kopurua hazi egin dela eta 2008-2009 ikasturtean, EINen arabera, % 31,9n kokatu da. Estatuan, bestalde, portzentajea % 31,7koa da. Bestela esanda, Estatuan unibertsitateko populazioak 18 eta 25 urte bitarteko biztanlerian daukan pisua EAEn baino apur bat txikiagoa da baina hark ere goranzko bilakaera dauka.

Hezkuntzako adierazleei dagokienez:

Atseginez egiaztatzen dugu:

- EAEk, taldeko ikasle kopuruari eta irakasleei dagokienez, Estatuko batez besteko ratioak baino ratio txikiagoak ageri dituela.

- Helduek ikaskuntza iraunkorrean duten parte-hartzea, Berrikuntzaren Indize Europarraren (2009) datuen arabera (EUSTATEk argitaratua 2010ean), EBk 2010erako aurreikusitako helburua gainditzen duela (% 12,5) eta % 13,5era iritsi dela. Edonola ere, gai honetan erreferentzia diren herrialdeetan topatzen ditugun ratioetara iristeko oraindik bidea gelditzen zaigu egiteko.
- Hezkuntza eta Zientzia Ministerioaren datuen arabera, Unibertsitatekoa ez den Irakaskuntzan ikasle bakoitzeko egindako gastu publikoa (ikastetxe publikoan edo itunduan) 2008. urtean, Lanerako Prestakuntza kanpoan utzita, 7.151 eurokoa da EAEn. Horrela, gure erkidegoa da ikasle bakoitzeko gastu handiena ageri duena.
- PISA 2009ko datuen arabera,
 - Gure hezkuntza sistema ELGAko batez bestekoa baino bidezkoagoa da.
 - Gaitasun matematikoan, ELGAren multzorako hobekuntzarik egon ez bada ere PISA 2006an eta 2009n eskuratutako batez besteko emaitzetan, EAEk aldaketa positiboa egin du eta ELGAren batez bestekoa ere gainditu du 14 puntutan eta Estatukoa 27 puntu baino gehiagotan. Bestalde, bilakaera positiboa ikus daiteke ere, bai ekitateari dagokionez, bai gorentasunari dagokionez.
- Goi mailako Zientzietan, Matematiketan eta Teknologian graduatutako pertsonen tasa EBko herrialdeetako altuenetakoa da.

Eta atentzioa erakarri nahi dugu hurrengo alderdietara:

- Eusko Jaurilaritzaren Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailarentzat jarritako aurrekontu partida jaitsi egin da 2010ean % 2,6, aurreko urtean likidatutako gastuaren aldean. Gastu hori EAEko BPGaren % 4,18 da. 2009. urtean erregistratu zen portzentajearen aldean ehuneko 0,19ko murriztapena da.
- Hezkuntza Ministerioak argitaratu dituen azken datuen arabera, 2008koak hain zuzen, Hezkuntza Administrazioek BPGaren gainean egindako gastua % 3,83koa da EAEn (% 3,06 Unibertsitatekoa

ez den Hezkuntzan eta % 0,14 Unibertsitatekoan) eta % 4,08koa Estatuan (% 2,7 Unibertsitatekoa ez den Hezkuntzan eta % 0,95 Unibertsitatekoan).

- Hezkuntza Sailak ikasle bakoitzarengatik egindako gastuaren ratioa hazi egin da 2009. eta 2010. urteen artean, hain zuzen ere 5.353 eurotik 6.346,5 eurora. Aitzitik, 2009. eta 2010. urteen artean (aurrekontuen arabera) murriztu egin da kopuru hori, izan ere, adierazleak 6.014 euroko balioa erregistratu du ikasle bakoitzeko.
- Adin goiztiarrago batzuetako edo hezkuntza maila ez hain aurreratuetako hezkuntza adierazle batzuen bilakaera.
 - Eskola behar baino lehen uzten dutenen tasa Estatuko portzentaje baxuena izan zen, % 14,7koa 2008. urtean hain zuzen (estatuko batez bestekoa: % 31,9koa 2008. urtean). Ondorioz, pentsa daiteke zaila litzatekeela EBk 2010erako finkatutako helburua lortzea, hain zuzen ere % 10eko portzentajearen kokaturikoa.
 - Egokitasun tasen bilakaera ez da egokia, eta horiek izugarri igotzen eta areagotzen dira denboran zehar Lanbide Heziketarentzat eta, batez ere, Erdi Mailako Lanbide Heziketarentzat, batez besteko tasak % 95ekoak izanez. Hala eta guztiz ere, honakoa aintzat hartu beharko litzateke ere: egokitasun faltaren tasa areagotu egiten da Lanbide Heziketan helduen portzentaje altu batekin; horiek, laneko bizitzara sartu izan eta gero, Lanbide Heziketako ikasketak egiten dituzte berriro ere. Gauza bera gertatzen da unibertsitateko ikasketak egiten saiatu diren eta jarraitzeari uko egin dioten gazteekin, izan ere, horiek Goi Mailako Lanbide Heziketako ikastaro bat egin ohi dute ere, lan mundura irteteko modu bezala.
- PISA 2009ko txosteneko datuen arabera, EAEn atzerapausoa ikusi da gorentasunean 2006ko *irakurketa gaitasunari* dagokionez. *Gaitasun zientifikoan*, batez besteko puntuazioaren emaitzak 2006ko probaren ia berdinak mantentzen dira, baina ELGAren batez bestekoaren azpitik kokatzen dira. Gorentasunari dagokionez ere atzerantz egin dugu.

Ikasle batzuek hezkuntzari dagokionez daukaten desabantaila horren jatorria maiz egoera pertsonal edo soziokulturaletan dago, eta askotan bizi diren inguruneko arrisku edo bazterkeria egoerei daude lotuta. Hortaz, hezkuntza denon erantzukizuna da gero eta gehiago, bizitza osoan garatu behar da eta bizi den lurralde eta gizarte testuinguruaren eragin handia dauka.

Bestalde, guztientzako kalitatezko hezkuntza lortzeko zuzenean zerikusia duten hezkuntza komunitateko kideen eta hezkuntza gauzatzen den gizarte ingurunearen ahalegina behar da. Ondorioz, berriro ere azpimarratu egiten dugu beharrezkoa dela adin goiztiarrenetan edota hezkuntza maila ez hain aurreratueta prestakuntza eta kualifikazioa hobetzea, izan ere, ezagutzen oinarritzen den gizarte batek beharrezkoa du biztanleria osoak hezkuntza eta prestakuntza-maila komenigarria eta egokia edukitzea.

2.3. I+G+B jarduerak eta IKT-ak

EUSTATen, EUROSTATen eta EINen datuen arabera, I+G+b adierazle nagusiek EBko eta Estatuko autonomia erkidego dinamiko eta berritzaileen artean jartzen dute EAE. Aitzitik, oraindik bidea dugu egiteko gaian erreferentzia diren herrialdeek duten mailara iristeko. Hala,

- Azpimarratzekoa da mundu mailako krisi ekonomiko larria eduki duen urtean (2009), hain zuzen ere Euskadiko BPGk % 3,8 atzera egitea eragin zuena, I+G alorreko jardueretan egindako gastua % 1,3 areagotu izana EAEn.
- I+G alorrean egindako esfortzua, EAEn EB27ren batez besteko balioaren gainetik eta guzti kokatzen dena (% 1,98koa % 1,9koaren aldean, EAEko datua 2009an eta EBkoa 2008an), hazi egin da EAEn ere aurreko urteko kopuruaren aldean, izan ere, BPGren % 1,86tik (2008) % 1,98ra (2009) igaro da.
- Pozgarria da I+G jardueretan lanean hartutako pertsona kopuruak gora egiten jarraitzea eta Estatuan eta EBn erregistratutako balioen gainetik kokatzea, eta baita gaian dinamikoen diren lurraldeetatik gertu ere. DOBn neurtua, 2009. urtean lanean zegoen biztanleriaren

- % 15era iritsi zen. Estatuan % 11,7koa da eta EBn % 10,4koa.
- I+G gaian egindako gastuaren finantzazioari dagokionez, azken urteetan sektore pribatuak edukitako pisua apur bat galdu dela ikusi bada ere, sektore pribatua da oraindik ere finantzazio iturri garrantzitsua. Sektore pribatuak I+G gaian egindako gastu osoaren % 54 finantzatzen du, eta Administrazioak, berriz, % 40.
 - 9 langiletik gorako enpresek berrikuntza teknologikorako jardueretan egindako gastu osoa % 1,2 areagotu da 2008ko kopuruaren aldean. BPGren % 3,3 da.
 - Enpresa berritzaileen (berrikuntza teknologikoak eta ez teknologikoak) portzentajea (9 langiletik gorakoak) % 38,9ra iritsi da. Estatuan, EINen arabera, aldi berdinerako portzentajea % 33,9koa da. ISZ 2008ren arabera, EB27n, portzentajeak Alemaniaren % 65,1etik (zerrendaren lehenengo postuan) Bulgariaren % 16,1era doaz. Estatu espainiarrek % 34,7 erregistratu du. Herrialde dinamikoek, Alemaniaren gain, hauek dira: Austria (% 52,5), Luxenburgoko (% 52,5), Irlanda (% 52,5), Islandia (% 52) eta Danimarka (% 52).

Europako Berrikuntza Indizearen (SII) arabera, EUSTATEk landutakoa, EAE azpimarragarria da honengatik:

- Zientzia eta Ingeniaritzaren eta Gizarte Zientzia eta Giza Zientzien ikasketetan lizentziadun izatera iritsi den 20 eta 29 urte arteko gazteen tasa altua, 46,7 milako, EBren 40,5 milakoren aldean.
- Goi mailako heziketa duen 25 eta 64 urte arteko biztanleriaren portzentaje altua (Unibertsitatekoa edo Goi Mailako Lanbide Heziketakoak): % 42,2, Batasuneko batez bestekoaren (% 24,3) ia bikoitza.
- Prestakuntza iraunkorreko jardueretan parte hartzen duen 25 eta 64 urte arteko biztanleriaren portzentajea altua da (% 13,5), Europan % 9,6koa den bitartean.
- Ezagutza maila altuko zerbitzuen sektoreetan lanean ari den pertsona portzentajea altua da, enplegu osoaren % 19 baita, Europan % 14koa den bitartean.
- Enpresen berriak portzentajea, % 12,4koa, Europako % 5,1eko portzentajearen aldean.

- Erdi eta goi mailako teknologien esportazio adierazgarria, kopuru osoaren % 51,5ekoak EBren % 47,4ko portzentajearen aldean.
- Banda zabalaren barreiapea, 10 langile edo gehiagoko enpresen % 92k banda zabalerako sarbidea du, EBko % 81eko portzentajearen aldean.
- Eraginkortasuna, izan ere, enpresa berritzaileek % 19,6 murriztu dituzte langile kostuak eta % 9,4k materialen eta energiaren kontsumoa murriztu du, Europan portzentaje horiek % 18,0 eta % 9,6koak diren bitartean, hurrenez hurren.
- Berrikuntza teknologikoren bat garatu duten ETEak: % 30,5ek, EBko % 33,7ko portzentajearen aldean.
- Arrisku Kapitalari zuzendutako BPGaren portzentajea altua da (% 0,18koa % 0,14ko portzentajearen aldean).
- I+G gaian egindako gastu pribatua altua da, % 15ekoa EAEn, EB27ko % 1,21eko portzentajearen aldean.

Aitzitik, tokia dago hobetzen jarraitzeko, izan ere:

- I+Gn egindako gastu publikoa BPGaren aldean % 0,35etik beherakoa da, EB27ko % 0,67ko portzentajearen aldean.
- EPO patenteen kopurua milioi bat biztanleko 6,7koa da EAEn, Europako 10,7ko kopuruaren azpitik.
- Berrikuntza ez teknologikoak (marketingekoak edo antolamendukoak) dituzten ETEen portzentajea, % 21,7, EBn erregistratutakoa baino (% 40,0) baxuagoa da.

Etxeetako edota biztanleriaren IKT ekipamenduei dagokienez, esan behar dugu zorionez EAEk hazten jarraitzen duela. Aitzitik, Europako batez bestekoen azpitik gaudela ikusi dugu pixka bat. Gauzak horrela, Interneterako sarbidea duen 16 eta 74 urte arteko kide bat gutxienez duen etxebizitza portzentajea % 70ekoa da EB27n 2010. urtean, EAEn % 55ekoa den bitartean.

Bestalde, eta IKTen sarrerak aurrerantz jarraitzen badu ere 14 urtetik gorako biztanleen artean, EUROSTATen eta EINen datuak gurutzatuz gero, ikus daiteke Internet erabiltzeari dagokionez EAEk, Internet gutxienez astean behin inkesta egin aurretiko

azken hiru hilabeteetan erabili duten pertsonen % 60,7rekin, Estatuko batez bestekoaren (% 58,4) gaintik geratzen den tokia betetzen duela. Aitzitik, EB27ren (% 65), EB25en (% 66) eta EB15en (% 69) batez bestekoaren azpitik geratzen da.

Enpresetan dauden IKTen ekipamenduei dagokienez, ikusi dugu horiek barneratzeko prozesuak hazten jarraitu duela eta, enplegu tamaina handiagoa eduki ahala, hazkunde murriztagoak daudela, izan ere, hobetzeko tartea eskasa da.

Deigarria da enpresa establezimenduek Internet erabiltzeko jarduera guztietatik, murriztapen handiena prestakuntza produktuak eskuratzeari dagokionez gertatu izana. Sarea edukitzearen funtzionaltasunetako bat prestakuntza errazago eskuratzearena da, joan-etorrien, ordutegien eta denbora edukitzearen oztupoetatik harago, baina hori nabarmen murriztu da 2009. eta 2010. urteen artean, eta, gainera, hiru jarduera sektore nagusietan gertatzen da gauza bera.

Internet bidezko edo bide elektronikoko merkataritzako transakzioei dagokienez, EUSTATEN datuen arabera, gorantz egiten jarraitzen dute sortutako kopuru ekonomikoei dagokienez, nahiz eta merkataritza elektronikoko horretan parte hartzen duen enpresa kopurua murriztu egiten den.

Ondorioz, uste dugu geroz eta beharrezkoagoa dela informazioaren teknologia berrien erabilera eta dinamika gutxieneko taldeen arteko komunikazioa sustatzea (seme-alabarik gabeko familiak edo bakarrik dauden pertsonak, adin tarte aurreratuenak eta kualifikazio eta laneko egonkortasun gutxiagoko biztanle taldeak). Gainera, konexio, eduki eta banaketa aukera egokien konbinazioan oinarritutako politika publiko batek lagundu egingo luke IKTen onurak areagotzen.

2.4. Ingurumena

Azken urte hauetan zehar, ingurumenaren egoera orokorra hobetu egin da, gizartearen kontzientziazio orokorraren eta garapen iraunkorra lortze aldera gauzatutako jarduera publiko eta pribatuen ondorioz.

Horrenbestez, bilakaera positiboa egon da honako alor hauetan:

- Airearen kalitatea ona edo gutxienez onargarria da aztertutako azpigune guztietan.
- EAEn, 2008. eta 2009. urteen artean, berotegi-efektuko gas isuri osoa (zuzenekoa eta zeharkakoa, hau da, inportatutako elektrizitateari lotutakoak barne) % 10 jaitsi da eta, abiapuntu urtearekin alderatuta, hazkundera % 6koa da, hots, Planean ezarritako helburua (% 14) baino baxuagoa.
- Uren kalitatea.
 - Ibaiena itxaropentsua da.
 - Trantsizio urean, oraindik arazoak dauden arren, bilakaera positiboa da.
 - Kostaldeko uretan egoera guztiz aldekoa da, laginketa estazioen % 100etan betetzen baitira helburuak.
 - Lakuetan eta barnealdeko hezeguneetan bilakaera positiboa antzeman da, nahiz eta oraindik ez den nahikoa.
 - Bainurako uretan, 2009an egindako azterketak erakusten duenez, bainurako 9 gune hobetu dira eta 4 kaltetu.
- Intentsitate energetikoa 2009an 2000. urtekoaren % 86 da eta, 2008aren aldean, 5 portzentaje-puntuz hobetu da.
- Hondakin ez arriskutsu eta arriskutsuen sorkuntza murriztu egin da: % 24,2 lehenengoetan eta % 32,1 bigarrenetan.

Hala ere, honakoak nabarmentzekoak dira:

- Uraren per capita kontsumoa % 11,2 hazi da 2008an eta 139 pertsona/litro/egunekoa da; eta, % 8 hazi da bere aleko balioan eta 0,94 euro/m³-koa da.
- Banaketa sarean galdutako ura eskuragarri dagoen kopuru osoaren % 16,1 da.

Eta kezka pizten diguten joerak honakoak dira:

- Energiaren amaierako kontsumoa, krisiaren ondorioz murriztu egin den arren (2008. eta 2009. urteen artean % -8,72, 5.259 Ktep-etara iritsiz), kontuan hartu beharrekoa da, gure mendetasun energetikoa eta lehen mailako energiaren euskal ekoizpen urria direla medio (399 Ktep, eskariaren % 5,5; horietatik 382 Ktep energia berriztagarrietakoak dira). Gainera, aintzat hartu behar da EBk 2009ko apirilaren 21ean Politika Energetikoa onetsi zuela,

2020an iturri berriztagarrietatik energia ekoizpenaren % 20 lortzeko, energiaren kontsumoa % 20 murrizteko eta BEG isuriak % 20 murrizteko (Kyotoko Protokoloan planteatutakoa baino anbizio handiagoko helburua: % 15eko murrizketa Espainiaren kasuan, 2012rako).

Ondorioz, ahaleginak ez dira ahuldu behar, kontrakoa baizik. Eta, hori lortze aldera, Euskal EGABen ustez ezinbestekoa da herritarrak sentsibilizatzeko eta hiru aldagaien (ingurumena, gizartea eta ekonomia, hau da, teknologiaren berrikuntza babesteko ildoak) integrazio egokia helburu duten ekoizpen prozesu garbiak martxan jartzeko lan egiten jarraitzea, horretarako talde desberdinetan ingurumen sentsibilizatorako ekintzak babestuz, eta abar.

2.5. EAE-ko egoera ekonomikoa eta kanpoko testuinguruak

2009an munduko ekonomiak joan den mendeko erdialdeaz geroztik izandako atzeraldirik sakon eta orokorra bizi izan du. Aitzitik, bigarren seihilekoan, mundu mailako ekoizpen eta merkataritza aktibatu egin ziren berriro ere, eta munduko jarduera ekonomikoa osatzen jarraitu zuen 2010. urtean zehar.

Hala eta guztiz ere, lehengoratzearen erritmoa apur bat desberdina izan zen lurraldeen arabera. Ekonomia aurreratuetan, gorakada ahula izan zen. Bestalde, garatzeko bidean dauden ekonomiak, ekonomia asiarrak batez ere, munduko lehengoratzearen buruan jarri ziren, hainbat herrialdetan ekonomia gainberotzeari buruzko kezkak sortzera eta guzti iritsiz.

2010eko lehen seihilekoan, gorakada ekonomikoa diru eta zerga pizgarrietan oinarritu zen, mundu mailako finantzazio baldintzen nolabaiteko normalizazioan, eta enpresen eta kontsumitzaileen konfiantza hobetzean. Gainera, lehengoratzeak izakinen ziklo luze baten babesa eduki zuen, izan ere, enpresek beren stockak birjarri zituzten ikuspegi ekonomiko orokor itxaropentsuenei erantzunez. Are gehiago esatearren, izakinen birjartzeak lagundu egin zuen BPGren hazkundean ekonomia nagusietan aldi honetan.

Egoera ekonomikoa hobekuntza orokorra eta jardueraren gorakada, manufakturen sektoreak bultzatuta, mundu mailako merkataritzaren osatze sendo batek lagunduta egon ziren. Hazkundea % 12,4koa izan zen aurreko urteko kopuruen aldean.

Aitzitik, urteko hirugarren hiruhilekoan, mundu mailako jardueraren aurrerapena, FMlren zenbatespenen arabera, pixka bat mantsotu zen, hiruhileko arteko % 0,9ko tasaren inguruan kokatzeraino, bigarren hiruhileko % 1,2 eta gero.

Halaber, inflazioaren tentsioak orokor bihurtu ziren, eta inflazioaren aurrean horrelako kezka iraunkorreko giroan, ekonomia gainberotzearen ondorio, garatzeko bidean dauden ekonomien hainbat banku zentralek likidezia pizteko ezohiko neurri batzuk kentzea erabaki zuten, horiek krisiari erantzuteko hartuak izan ondoren. Halaber, beren diru politikei orientazio hertsatzaileagoa ematea erabaki zuten.

Europar Batasunak goiko lerroetan deskribatu den osatze ekonomikoa hiru hileko eredu berdina du. Hala, euroguneko BPG erreala % 1,8 areagotu zen 2010. urtean, baina bere hazkundea atzerantz doa urteko azken hiruhilekoan.

Jardueraren urteko osatze hori hainbat arrazoiengatik azaldu daiteke. Lehenik eta behin, kanpoko eskariaren bultzada dago, esportazioen hazkundea eragin zuena. Edonola ere, areagotze horrek ez zuen ekarri kanpoko eskari garbiaren ekarpen positiboa, inportazioen hazi egin zirelako, erritmo pixka bat biziagoan jarraitu baitzuten. Bigarrenik, izakinen ekarpen positiboa dago, izan ere, enpresetako izakinak murrizteko erritmoan dezelerazioa ikusi da. Eta, hirugarrenik, barne eskariaren lehengoratze arina dago, izan ere, kontsumo publikoak hazten jarraitu du eta inbertsioa eta kontsumo pribatua egiteari utzi zaio, 2009an gertatu bezala. Kontsumo publikoaren hazkundeak 2010eko jarduera ekonomikoa eusten jarraitu zuen, baina 2009an baino arinagoa izan zen. Aldagai honetan igarritako moderazioa aurrekontu publikoetako saldoen hondamena mugatzera zuzendutako zerga finkapeneko esfortzuen ondorio izan zen. Bestalde, inbertsio eta kontsumo pribatuaren hobekuntza, neurri

batean, aurreko mailen aldean egondako konfiantza areagotzearen ondorio izan zen.

Gauzak horrela, EBren zor publikoaren bilakaera ezegonkorra eta aldagarria izan da finantza publikoen iraunkortasunari buruzko ziurtasun ezen, zenbait herrialderen bankuko kaudimenaren eta zorraren aurkako jarrera espekulatuzaileen ondorioz. Izan ere, kezka handienak Grezian, Irlandan eta Portugalen oinarritu baziren ere, tentsioek azkenean Espainia eta Italia bezalako beste herrialde batzuei eragin zieten. Espekulazioko mugimendu hauek geldiarazteko, bai dibisen merkatuan, bai lehengaienean, hainbat neurri hartzea proposatzen ari da eremu ezberdinetatik. Horietako asko bat datoz inbertsioak egiten dituztenen gardentasun betebeharrei buruzko akordio europar bat lortzearekin. Akordio horrek mugak edukiko lituzke jarrera espekulatuzaileentzat.

Defizitari dagokionez, Egonkortasunari eta Hazkundeari buruzko Hitzarmenean finkatutako BPGaren % 3ko muga gainditu ez zuten Estatu bakarrak hauek izan ziren: Suedia (% 0), Estonia (% 0,1), Luxenburgo (% 1,7), Finlandia (% 2,5) eta Danimarka (% 2,7). Defizit handienak Irlanda (% 32,4), Grezia (% 10,5), Erresuma Batua (% 10,4), Espainia (% 9,2) eta Portugalen (% 9,1) gertatu ziren. Eurogunearen multzoan, Estatu Kideen defizitaren batez bestekoa BPGaren % 6ren balioak den mailan kokatu zen.

Ekonomia espainiarrari dagokionez, EINen datuen arabera, ekonomia espainiarrak 2010eko laugarren hiruhilekoan sortutako BPGk % 0,6ko urte arteko hazkundera erregistratu zuen, aurreko hiruhilekorako zenbatetsitakoa baino lau hamarren altuagoa. Horrela, urtearen bigarren erdian, ekonomia espainiarrak urte arteko hazkunde arina ageri du. Hori deigarria da, urteko lehenengo zatiko erregistro negatiboak eta nazioarteko joera ikusita. Hiruhileko arteko kopuruetan, BPG % 0,2 hazi da, aurreko hiruhilekoan baino bi hamarren gehiago.

Bestalde, defizit publikoa (Estatuko Administrazio Publikoen multzoarena), Estatuko Kontabilitate modura neurtuta, 98.276 milioi eurokoa da, alegia, BPGaren % 11,1etik % 9,2ra igaro zen 2009. eta 2010. urteen artean. Emaizta horrek hamarren bat

hobetzen du % 9,3ko hasierako aurreikuspena. 2010eko helburua bete eta gero, Gobernuak bere defizit aurreikuspena mantentzen du Administrazio Publikoen multzoarentzat eta defizit hori % 6koa da 2011rako, % 4,4koa 2012rako eta % 3koa 2013rako.

2010ean defizitaren helburua bete egin zen, Administrazio Nagusiak kontuak % 5eko defizitarekin itxi izanaren ondorioz, aurreikusitako % 5,9aren azpitikoa. Aldiz, Gizarte Segurantzaren eta autonomia erkidegoen Administrazioak erabakitako bidetik irten ziren. Aldiz, tokiko korporazioek % 0,6ko helburua lortu zuten. Zehazki, Gizarte Segurantzaren Administrazioek, laneko merkatuaren ahultasuneko testuinguru batean, % 0,2ko defizita erregistratu zuten, aurreikusitako % 0,2ko superabitaren aldean. Bestalde, autonomia erkidegoek aurreikusitako % 3,1 baino altuagoa den % 3,4ko defizita eduki zuten, haietako lautan (Katalunia, Balear Uharteak, Murtzia eta Gaztela-Mantxa) desbiderapen altuak edukitzeagatik (% 3,5etik gorakoa) eta beste lautan (Aragoi, Nafarroa, Errioxa eta Valentzia) desbiderapen adierazgarriak edukitzeagatik (% 3 eta 3,5aren artean).

2010. urtea amaitzerako, Administrazioen multzoaren zorra BPGren % 60,1ekoa da. Kopuru hau 2011ko Aurrekontu Orokorretan zenbatetsitakoa baino 3 puntu txikiagoa da, eta esan nahi du Espainiako zor publikoaren mailak euroguneko herrialdeetako batez bestekoaren azpitik kokatzen direla (% 80).

Autonomia erkidegoka datuak xehatuz gero, EINen Eskualdekako Kontabilitatearen arabera, BPGaren aldetik guztiak EBren batez bestekoaren azpitik (% 1,8) hazi baziren ere, zazpi hazkunde positiboa jasan zuten: Asturias (% 0,3), Kantabria (% 0,2), Gaztela eta Leon (% 0,8), Katalunia (% 0,1), Galizia (% 0,1), Nafarroa (% 1,2, hazkunde handiena ageri duen autonomia erkidegoa) eta EAE (% 0,8). Hiruk zeroko hazkundera eduki zuten: Extremadurak, Madrilek eta Ceutak. Gainerakoek, aldiz, hazkunde negatiboa eduki zuten. Per capita BPG nominalari dagokionez, lehenengo tokian EAE dago, biztanleko 31.314 euroko BPGrekin, batez bestekoa baino % 35,8 gehiago. Haren atzetik datoz Nafarroa, 29.982 euroko per capita BPGrekin,

Madril (29.963 euro per capita), Katalunia (27.053 euro biztanleko), Errioxa (25.020), Aragoi (24.886), Balear Uharteak (24.672) eta Kantabria (23.464). Haiek guztiak estatuko batez bestekoaren gainetik daude, 23.063 eurokoa baita.

EUSTATen 2011ko otsaileko Hiruhileko Kontu Ekonomikoen datuen arabera, EAEko ekonomiak urte arteko hazkundera jasan zuen 2010. urtean, kopuru errealean, hain zuzen ere % 0,3koa. Aurreko urtean % 3,8ko hazkundera izan zen. Horrez gain, BPGa, kopuru korranteetan, 65.847,4 milioi eurora iristen da.

Jarduera ekonomikoaren hobekuntza, nagusiki, kanpoko sektorearen portaeragatik gertatu bada ere, egia da modu berean barne eskaera aurreko urtean baino gutxiago erori dela (% -0,7, aurreko urteko % -5,7aren aldean). Eskariaren osagaien araberrako bereizketa eginez, etxeetako kontsumoaren gastua hazi egin da 2010eko bigarren hiruhilekoan, hain zuzen ere tasa negatiboekin sei hiruhileko egin eta gero. Gainera, hazkundera horrek hirugarren eta laugarren hiruhilekoan jarraitu du, pixka bat mantsotzen bada ere. Administrazio Publikoen gastuak, bestalde, ez du azken urteotan hazkunde tasa negatiborik agertu. Aitzitik, bere hazkundearen mantsotzea dezente garrantzitsuagoa da kopuru erlatiboetan, etxebizitzaren kasuan ikusitakoaren aldean. Inbertsioari dagokionez, hazkunde tasa negatiboak erakusten jarraitzen du, baina jarraikako erorketak txikiagoak dira: lehenengo hiruhilekoa aldakuntza tasa negatibo batekin hasten da, % 9,8koa hain zuzen, eta % -3,2koarekin amaitzen da.

Eskaintzari dagokionez, hazkundera industriaren portaera positiboarengatik (BPGren hazkundera: % 0,4) eta zerbitzuenarengatik (% 0,8) azaldu daiteke, izan ere, lehen sektoreko eta eraikuntzako BEGak behera egin du.

Industri Produkzioaren Indizearen urteko batez besteko aldakuntzak, EUSTATEk 2011ko apirilean argitaratutako datuen arabera, jardueraren hazkundera erakusten du EAEren multzoarentzat, % 2,1ekoa hain zuzen aurreko urteko % 21,8ko erorketaren aldean. Aipatutako hazkundearen jatorria ekipoko ondasunen ekoizpenaren erorketaren

mantsotzean (% -23,2tik -2,7ra) nahiz energiarena ere moteltzean (% -7tik -5,2ra) dago, eta baita kontsumoko ondasunen ekoizpenean nahiz bitarteko ondasunetan (lehenengoaren kasuan % 0,9ko erorketa aurreko aldiko % 14,6ren aldean eta bigarrenaren kasuan % 7,1ekoa aurreko urteko % -26ren aldean) gertatutako hazkunderetan ere. IPIren sektorekako azterketatik ondorioztatzen da EAErentzat garrantzitsuen diren hiru industria sektoreak (Metalurgia, Makineria eta ekipoa, eta Garraio materiala) osatu egin direla 2010ean, hurrenez hurren % 6,1, -5 eta 7ko aldakuntza tasak agertuz, 2009. urtean izandako -29,4, -30,2 eta -15,1ekoan aldean.

Inflazioari dagokionez, EAEen, 2010. urtean zehar, prezioek hazkunde jarraitua jasan zuten, nagusiki energiako produktuek eta lehengaiak nazioarteko merkatuetan zuten bilakaeraren mendeko. Hori dela eta, BPGaren deflatorea nahiz KPI aurreko hiruhilekoetakoak baino nabarmen altuagoak diren balioetan kokatu ziren. Kontsumoko prezioak, 2009an eskaintako moderazioaren aldean (% 0,3koa batez beste), % 1,7ko hazkundera eduki zuten batez beste (KPIH-k neurtuta % 16raino igo zen batez beste), eta horretan eragina eduki zuten elementu nagusiak hauek izan ziren: batetik, petrolio eta lehengaiak garestitu izana eta, bestetik, gobernu espainiarrak zergak irmotzeko hartutako neurri multzoaren barruan kokatu diren tasen gorakadak; azken horien artean azpimarragarri dira BEZen tasa berriak, tabakoaren igoera eta elektrizitatearena.

Inflazioaren aipatutako aurrerapena biziagoa izan zen EAEen eurogunean baino, beraz, diferentziala zabalduz joan zen urtea puntu erdi bat baino gehiagorekin itxi arte. Diferentzial horretan arrazoi ezberdinak ezkututzen dira, adibidez, araututako prezioak igotzea, zerga tasen igoera eta erregaiek euskal ekonomian eragin handiagoa edukitzea.

EAEko lan merkatuari dagokionez, EUSTATen Hiruhileko Kontu Ekonomikoen arabera, enplegua jaitsi egin da 2009. eta 2010. urteen artean, nahiz eta urtebete lehenago baino gutxiago: % -0,8koa izan da % -3,4ren aldean. Bestalde, lanaren ageriko produktibitatea hobetu egin da aurreko urtekoaren aldean; % 1,1eko hazkundera eduki du, aurreko urtean

jasandako % 0,4ko murriztapenaren aldean. Produktibitate errearen bilakaera hau Europar Batasunaren multzoan erregistratutakoa baino baxuagoa da (bai EB27n, bai eurogunean, izan ere, jarraikako bi ekitaldi emaitza negatiboak edukita, berriro ere balio positiboetara itzuli da % 2,4 eta % 2,3 hurrenez hurren). Aldi berean, estatu espainiarra Europako joeren antzekoa den tasa erreala eskuratu du, % 2,3koa (behin-behineko datuen arabera) hain zuzen. Arrazoa aurten gertatu den enplegu galera garrantzitsua izan da.

Bestalde, 2010erako behin-behineko datuek adierazten dute gure ekonomian, aurreko urtearen aldean, Unitateko Lan Kostu (ULK) korranteak ez direla horrenbeste hazi (% 0,3, 2009ko % 4,6ren aldean). Murriztapenak izan dira industrian (% -1,8) eta nabarmen areagotu da eraikuntzan (% 8), 2009an erorketa jasan zuen bitartean. Zerbitzuek, bestalde, ULK korranteen hazkundera eduki dute, % 1,5ekoa, aurreko urtean % 6,6ko hazkundera izan zuten bitartean. Europar Batasunean, ULK nominalak, soldatapekoek lanpostuko eskurazten duten ordainsaritik abiatuta kalkulatu dena, areagotu egin ziren 2010. urtean % 0,7 (EB27) eta erori egin dira proportzio berdinean eurogunean (% 0,8 aurreko urtean). ULK errealak aintzat hartuz gero, 2010eko datuak negatiboak dira Batasunaren multzoarentzat (% -1,6) nahiz eurogunearentzat (% -1,1).

Bestalde, EUSTATEN datuen arabera, eta 2008. eta 2009. urteak alderatuz gero, ikusi da eduki teknologiko altu eta ertain-altuko sektoreen pisua areagotu egin dela enplegu kopuruaren, BEGaren eta salmenten aldetik. Aitzitik, eduki baxukoak ere areagotu dira.

Hala eta guztiz ere, aintzat hartu behar da hainbat egile sektorekako sailkapena bera ñabartzen hasi direla, ELGAK erabilitako intentsitate teknologikoari jarraiki. Izan ere, produkzio jarduera ezberdinek aurrerantz egiten dute, eta ez dira zenbait teknologiatan harrapatuta geratzen. Zientziak eta teknologiak produkzio sare osoan eta industria tradizionalako sektoreetan zehar hedatzen dira, adibidez ibilgailu eta makineriak geruz eta gehiago patentatzen dute elektronikaren sektorean; eta, orokorrean, teknologia baxukotzat sailkatutako sektoreak haien

erabiltzaile nagusi bihurtzen dira, zientzian oinarritutako sektore bihurtuz.

Euskadiko EGABek uste du funtsezkoa dela produktibitatearen eta lehiakortasunaren alorrean aurrerantz egitea, garrantzi handiagoa emanez hezkuntza eta prestakuntza, ikerkuntza, ezagutza, berrikuntza, teknologiaren barreiapena eta transferentzia eta balio erantsi eta kalitate altuko ondasun eta zerbitzuen ekoizpena bezalako alderdiei. Horiek garatzeko beharrezkoa da konpromiso irmoa hartzea, baina ez bakarrik enpresa sarearen konpromiso irmoa, baizik eta, baita ere, eta, batez ere, Gobernuarena eta ingurune zientifiko eta teknologikoarena, Hezkuntzaren eta I+G+b eta IKT Jardueren epigrafeetan adierazi izan dugun moduan.

2.6. Sektore publikoa

EAEko sektore publikoko jarduerari dagokionez, lehenik eta behin azpimarratzekoa da diru-sarrerara publikoak osatu egin direla, 2008an % 2,3ko erorketa eduki eta 2009an aldaketarik gabe iraun eta gero. 2010ean, % 7,2ko saldo positiboa eduki du. Arrazoa zuzeneko zergen erorketa (% -2,5) eta transferentzia korranteena (% -3,1) zeharkako zergen bilketaren hazkunderarekin neurri batean orekatu izana da (% 6,4). Horrek eragin egiten du finantzakoak ez diren diru-sarrerak % 3,3 areagotzea. Gainera, horri diru-sarrerara finantzarioen % 34,5eko hazkundera erantsi behar zaio, batez ere 2.387 milioi euroko zorra jaulki izanaren ondotik (% 35,2, 2009aren aldean). Emaitza modura, EAEko sektore publikoko diru-sarreraren multzoa (15.474 milioi euro) puntu bat baino pixka bat gehiago hazi da BPGaren aldean. Horrela, 2009ko % 22,35etik % 23,50era igaro da, behin-behineko datuen arabera.

Euskal Sektore Publikoaren gastu osoa murriztu egiten da, bestalde, % 3,3 (2009an % 4,4 izan da), batez ere Gobernuan gastuari eutsi izanagatik (% 0,2) eta neurri txikiagoan baita foru aldundietan eutsi izanagatik ere (% 3,6). Horrela, gastuak BPGan hartzen duen portzentajea 1,26 puntu gehitu da, eta % 23,15eko portzentajea kokatzen da.

Eusko Jaurlearitzaren gastua oinarri hartuta, eskura dauden azkeneko datuak 2010eko aurrekontuenak dira. Horiek % 0,1 eskas

baten hazkundera erakusten dute 2009ko ekitaldiko aurrekontu likidazioari dagokionez. Sail guztietan gastuari eustea izan da nagusi. Hala eta guztiz ere, 2009ko erdi aldera legegintzaldia aldatzetik etorritako gastuaren berrantolamenduak zaildu egiten du zenbait ataletan egindako gastuaren kopuru handien bilakaera jarraitzea. Bi sail nagusiak, gastu bolumenari jarraiki, Hezkuntza, Unibertsitateak eta Ikerketa Saila (kopuru osoaren % 26,7) eta Osasun Saila (% 34,2) dira oraindik. Lehenengoa % 2,6 erori da, bigarrenak % 0,6ko hazkundera eduki duen bitartean 2009ko kopuruaren aldean. 2010erako aurrekontuetan sartu den gastu osoa 10.315 milioi eurokoa izan da, hain zuzen ere aurten gure Erkidegoak edukitako BPGaren % 15,7koa, behin-behineko datuen arabera.

Euskal Sektore Publikoko diru-sarrera korranteak % 2,5 hazi dira 2010. urtean; aldiz, izaera berdineko gastuak % 2,8 murriztu dira. Ondorioz, aurrezpen gordinaren hazkundera gertatu da 338,1 milioiko balio positibo bateraino, eta hori 2009an negatiboa bazen ere 338,6 milioi euroko kopuruan. Zenbateko honek gure erkidegoko BPGren % 0,51 hartzen du (behin-behineko datuak).

Gainera, defizit publikoa erregistratu da (finantzazio beharra), 1.751 milioi euro baino gehiagokoa (BPGren % 2,66), izan ere, finantzarioak ez diren gastuek (korranteak gehi kapitalekoak) izaera berdineko sarrerak dituztenak gaintzen dituzte. Aurreko ekitaldian, defizita 2.554 milioi eurokoa izan zen, beraz, % 31,5eko murriztapena egon da. Aldagai finantzarioa sartuta, eta funtsean zorpetzeari esker, 2010eko defizit publikoa aurrekontuko superabit bihurtu da (229 milioi euro, BPGaren % 0,35), nahiz eta aurreko ekitaldian 1.300 milioi eurotik gorako balioa duen saldo negatiboa eduki.

Datu hauetatik neurri bateko kezka ondorioztatzen da finantza publikoen aldetik aurten, 2009an jasaten ari garen testuinguru konplexuaren ondorioz erorketa izan ondoren. Horrek esan nahi du baliabide eskasia dagoela eta horien destinoa arrazoiz antolatu behar dela ahal den heinean. Testuinguru honetan, azpimarratu egin behar dugu beharrezkoa dela funtzionamenduko gastuak bezalako partidetan gastuari eusteko esfortzua egitea;

aldiz, herritarren ongizatean eragin zuzena duten horiek, adibidez inbertsio errealak eta transferentzia korranteak (lehenengoak batez bestekoaren azpitik erortzen dira (% -1), baina bigarrenak gainetik geratzen dira % 6), gure Erkidegoko bizi kalitatea mantentzeko funtsezko tresna diren heinean, ez dituzte egungo aurrekontu egoeraren eraginak jaso behar.

2.7. Lan merkatua

Hamabost urtez enplegua sortu ondoren, 2009an EAEko lan merkatuak jaitsiera nabarmena pairatu zuen okupazio zenbakiei dagokienez. Ekonomiak pairatzen dituen zailtasunak enpleguaren arlora iritsi ziren eta enplegu hori 2006ko mailetara itzuli zen. 2010ean baieztatu egin daiteke okupazioaren jaitsieraren erritmoa moteldu egin dela; gertaera horretan bat datoz, intentsitate desberdinekin, estatistikako iturriak.

Nahiz eta enpleguaren jaitsiera % 0,8koa izan Kontu Ekonomikoen arabera, eta % 1ekoa Gizarte Segurantzako afiliazioaren arabera, okupazioa % 0,3 murriztu da urteko batezbestekoan BJAk adierazi duenaren arabera; datu horrekin esan behar da urtero batezbeste 2.600 lanpostu galde direla (-35.600 2009 urtean). INEK egiten duen Biztanleria Aktiboaren Inkestak, ordea, adierazten du enpleguak % 0,7 irabazi duela batezbeste. Hau guztia gorabehera, lau estatistikak bat datoz adierazten dutenean urtearen bigarren eta hirugarren hiruhilekoetan oro har enpleguak hobekuntza izan zuela eta, ordea, laugarrenean lan merkatuak berriz ere txarrera egin zuela. Aldi berean, biztanleria aktiboaren tasaren hazkuntzarekin batera zertxobait baxuagoa den langabezia tasa gertatu da (urteko batezbestekoan % 9,2koa dena, laugarren hiruhilekoan % 10eraino iritsiz).

Azken hiru urteetan EAEk 2007 urtearen amaieran zuen enpleguaren % 3,2 galdu du eta hori Europar Batasunean (% 1,2) eta euroaren aldean (% 1,9) gertatu den enplegu galera baino askoz gehiago da. Estatu europarren artean enpleguaren jaitsierarik gordinenak izan dituzten herriak Baltikokoak, Irlanda eta Espainia izan dira, % 10 inguruko eta baita horiek gorako beherakadekin. Krisiak dituen

hiru urteetan gizonezkoen enplegua % 8,5 jaitsi da; ordea, emakumeen kasuan mantendu egin da eta horren ondorioz emakumeek EAEko enplegu osoari dagokionez duten pisua gero eta handiagoa da: 2010 urtearen amaieran pisu hori % 44,8koa zen, krisiaren aurretik % 42,7koa eta duela hamarkada bat % 36,6koa. Halaber, 2007tik aurrera gazteen enplegua 19.200 okupatuta jaitsi da, 25 eta 44 urte dituzten pertsonen artean 50.600 pertsonatan jaitsi da, eta 44 urtetik gorako pertsonen kasuan hazkuntza 21.900 enplegukoa izan da. Azken finean, gizonezko gazteak dira gaur egungo krisiaren eraginak gordinen pairatzen dituztenak.

Enpleguaren iraupenari dagokionez krisiaren hasieran eraginak gehien igarri zituen aldi baterako enplegua izan bazen ere (lehen urte erdian aldi baterako lau enplegutik bat desagertu egin zen) une jakin honetan kalteak gehien pairatzen ari dena mugarik gabeko enplegua dugu. Krisiaren unerik larrienaren ostean sortu den enplegua aldi baterako enplegua izan da; ordea, mugarik gabekoa da, artean, gehien jaisten ari dena. Une honetan aldi baterako enplegua krisiaren hasieran zuen egoeraren oso antzekoan dago eta, ordea, mugarik gabekoak % 5,7 egin du atzera.

Enpleguaren jaitsieraren eta biztanleria aktiboaren gehikuntzaren ondorioz langabezia hazi egin da 2010ean, nahiz eta hazkuntza hori ez heldu 2009kora. BJAren langabezia-tasa urte amaieran % 10era iritsi da eta lau hiruhileetako batezbestekoa % 9,2ra, eta datu horien modukoak aurkitzeko 2001 urtearen hasierara jo behar da. Datuok erkidegoaren barruko batezbestekotik hurbil mantentzen dira (% 9,6 EB-27an eta % 10,1 euroaren aldean). European, langabeziak hartzen dituen baloreen aukera zabala da oso eta, adibidez, Espainian gertatzen den % 20tik gorako baloreak daude, edo Baltikoko estatuetan dauden % 16 eta % 18 artekoak, baina baita % 5 eta hortik beherako ratioak ere, barbarako Austria, Holanda edo Luxenburgon daudenak. USAn langabezia tasa euroaren aldekoaren baliokidea da; Frantzia eta Polonian Europako batezbestekoaren ingurukoa dute eta, adibidez, Alemania, hiri puntu behetik dago, adibide batzuk aipatzearen.

2010 urtean hirugarrenez jarraian hazi egin gure Erkidegoan langabezian dauden pertsonen kopurua. Inguruabar horrek adinen lerrun guztietan du eragina baina batez ere biztanleria gazteenaren artean eragin du eta lerrun horren barruan langabezia tasa batezbeste % 25 ingurukoa da, baina urtearen azken lauhilekoan % 28ra iritsi zen. European gazteen arteko langabezia tasak apur bategatik gaintzen du % 20a. Batasun osoa aintzat hartzen bada; balore horiek % 30etik gorakoak dira Baltikoko herrietan edo Eslovakian, eta % 40tik gorakoa Espainian. Beste muturrean daude Holanda eta Austria, hurrenez hurren % 8,7-%8,8ko ratioekin.

Langabezia gehien hazi den lerruna 44 urtetik gorakoetan da, hala termino absolutuetan (+7.300) nola erlatiboetan (% +39,7). Horrek esan nahi du urteko batezbestekoa EAEko langabetuen artean % 26,8a 44 urtetik gorako tarte horretakoa dela, urte bat arinago ratio hori % 21,9koa zenean. Arduratuta ikusten dugu talde bakarra delako langabetuen zenbateko absolutuan 93ko krisian izan zuen tasa baino altuagoa duena.

Azterketa sektoreka egiten bada langabetuen % 58,2 zerbitzuen sektorekoa da, eta horretan langabezia % 18,2 hazi da (2009an hazkuntza hori % 108koa izan zen). Halaber, eraikuntzan langabezia % 23,3 hazi da (batezbestekoa % 13,9tik gora) eta, aldi berean, industrian langabetuen zenbakiak % 3,3 egin du behera (kopuru garbietan, 700 pertsona). Beste alde batetik, lehen enpleguaren bila dauden pertsonen taldean hazkuntza 500 pertsonakoa izan da, eta urteko batezbestekoa zenbatesterakoan esan behar da 4.500 direla.

lido beretik, lehen mailako hezkuntza duten langabetuak guztira 8.900 dira eta multzo horren barruan hazkuntza % 30,9koa da, eta horiek pairatzen duten langabezia-tasa % 8,7koa da. Ikasketa ertainak dituzten pertsonak, beste alde batetik, 67.200 dira (zenbateko osoaren % 70) eta % 11,3 handitu da, harik-eta batezbestekoa baino altuagoa den langabezia-tasara iritsi arte: % 11,4. Azkenik, goi mailako ikasketak dituzten pertsonen kasuan, nahiz eta batezbestekoa gaintu (% 17,2), langabezia-tasa baxuena dute, hau da, % 5,6koa.

Laneko osasunari dagokionez OSALANek eman dituen datuen arabera 2010 urtean laneko 39.153 istripu gertatu ziren, hau da, 2009 urtean baino % 2,8 gutxiago (aintzat hartzen direnak istripuaren edo ezbeharraren ostean baja jaso dutenak dira eta horien barruan sartzen dira lansaioan eta "in itinere" gertatzen diren ezbeharrak eta gaixotasun profesionalak). Ordea, estatuan jaitsiera % 9,9koa izan da Lan eta Inmigrazio Ministerioaren datuen arabera. Adierazi dugun jaitsiera hori gure Erkidegoan 2009an aurreko urtearekin erkatuta gertatu zen jaitsiera handiari batu behar zaio (% -20,5), estatuan oraindik ere handiagoa dena (% -23,8).

Ezbeharrak lansaioan izan duten pertsonak aztertzen baditugu azken urtean behera egin dute larritasun gutxieneko modalitateetan: ezbehar arinen % 3,1 eta % 3,4 larriak; ordea, istripu mortalak handitu egin dira, % 2,9. Baldin eta zenbateko horiek eta sektore bakoitzeko enpleguaren bolumena erkatzen baditugu eboluzioa antzekoa da: istripuen indizea 35,9koa da mila okupatuko (37 milako 2009an eta horrek esan nahi du % 2,8 jaitsi dela) eta jaitsierarik handiena nekazaritzan (% -5) eta industrian gertatu da, azken horretan eragina % 4 jaitsi delarik, eta sektorean 55,4 istripu egon dira mila okupatuko. Dena dela, istripu-tasen ratorik handienak eraikuntzan ematen dira (milako 79,6) eta baita nekazaritzan ere (milako 76,7).

Beste alde batetik kontratu motak kontuan hartuta istripu edo ezbeharren datuak aztertzen baditugu ikus daiteke istripu-tasa aldi baterako kontratua duten pertsonen kasuan kontratu mugagabea duten pertsonen halako bikoia dela. Hori agertzen da jasota 2009 urteari buruzko Lan eta Inmigrazio Ministerioaren azken datuetan. Zehatzago esanda, mugagabe kontratua duten pertsonen arteko istripuen indizea % 35,1 izan zen eta, ordea, aldi baterako kontratua duten pertsonen gaineko eragina % 76,3 izan zen. Dena dela, nahitaezkoa da jakitea istripu eta ezbehar horiek sektore, adin eta okupazio moten arabera izan duten banaketa behin betiko ondorioak atera ahal izateko.

Egoera horri dagokionez guk bat egiten dugu Europar Batasunak bere "Europa 2020" estrategian erakutsi duen ardurarekin, hau da,

krisiari dagokionez zaugarritasun handiena duten taldeen lan egoerari buruzkoan (besteak beste, gaitasun gutxiko langileak, adinekoak, emakumeak, gazteak) eta hori horrela da arriskua dagoelako lan merkatutik urrun edo lan merkatu horrekiko erlazio ahulak dituzten pertsonen erlazio eta aukera horik behin betiko galtzeko. Hori gertatu ez dadin merkatuak eskatzen dituen gaitasun eta prestakuntzak eskuratzeko edo hobetzeko erremintak erraztu eta bideratu behar zaizkie. Estrategia 2020 deritzonak berariazko garrantzia ematen dio enpleguaren sorkuntzari eta, beraz, bere ustez nahitaezko baldintza da ongizatearen eredu europarra artatzeko eta, aldi berean, garrantzitsua da azpimarratzea krisi ekonomikoaren ondorioz Europako ekonomia guztiak euren enplegu-helburuetatik gero eta urrunago daudela.

EAEn erakunde askotan (tokikoak, autonomikoak, estatukoak eta Europakoak) eta baita eragile askotan ere (SPEE, Eusko Jaurjaritza, Foru Aldundiak, elkarteak eta irabazteko asmorik gabeko erakunde pribatuak, enpresa antolakuntzak eta sindikatuak, prestakuntza zentroak, eskualdeetako agentziak...) era askotako egitarauak ari dira garatzen, hala prestakuntzaren arlokoak nola enplegua sustatzekoak. Argi ikusten da, beraz, enpleguaren arloko politika aktiboei ematen zaien garrantzia eta berehala igartzen da politika horri lan merkatura iristeko eta, ondorioz, gizartearen ongizatea lortzeko, elementu gako moduan ematen zaion garrantzia.

Erakunde eta eragile askoren esku hartzeari esker aukera dago era askotako jarduketak egiteko eta antolatzeke eta helburu guztiei era askotan ekiteko. Hori gorabehera, horrek guztiak nahitaez eskatzen du koordinazio beharrez handiagoa, hau da, jarduketa guztien eta erakunde guztien mailen artekoa, zertarako eta bikoiztasunak ekiditeko eta eragingarritasuna bermatzeko.

Hori guztia berariaz da egia gaur egun bizi dugun krisi ekonomikoaren egoeran, hain zuzen ere nabarmenak direlako lan merkaturan egon dauden arazoak eta zailtasun bereziak, eta horregatik guztiagatik, nahitaezkoa da erakunde publikoek eta pribatuek egiten duten ahalegin hori finkatzea eta, hori ez ezik,

baita areagotzea ere. Halaber, nahitaezkoa da esparru horretarako diren bitartekoak eta baliabideak koordinatzea, gero eta zentzuzkoagoa eta eragingarriagoa izango den erabilera bideratuz.

Illo horretatik aipatu egin behar da, izan ere, azken urte hauetan eta krisiaren eraginez areagotu egin dela eragile askoren esku hartzea, hau da, langileen artean hazi egin delako lanaren eta laneratzearen arloko orientazio ekintzen eskaria, batez ere langabetuen artean. Zehatzago esanda, 2009 eta 2010ean handiagoa izan da oro har enpleguaren arloko zerbitzu administratiboek eskaintzen duten arrera eta jaramona baino azkarragoa eta malguagoa eskatzen duten erabiltzaileen garrantzia.

2.8. Zenbait kolektibo zaurgarriren bizi baldintzak

Hasteko, Europan ezgaitasunak dauzkaten pertsonen egoera ikusirik, azpimarratzekoa da Batzordeak, "Europako Estrategia 2010-2020 Ezgaitasunari buruz" estrategian behin eta berriz errepikatzen duela funtsezkoa dela kolektibo honek bizitza ekonomikoan eta sozialean osoki parte hartzea, eta *Europako Estrategia 2020k* arrakasta izateko beharrezko baldintza dela adierazten du, hazkunde adimentsua, iraunkorra eta barne-hartzailea sortu ahal izateko.

Hala ere, onartzen du esparru politikoak eta arauak sarritan ez dituztela ezgaitasunak dauzkaten pertsonen beharrak behar bezala islatzen, eta produktu eta zerbitzu asko, eta eraikitako inguruaren zati handi bat, ez direla behar bezain irisgarriak adierazten du. Lanak kolektibo hau gizarteratzeko eta haien parte-hartze soziala normalizatzeko duen garrantzia azpimarratzeaz gain, Batzordeak jarduera-esparru batzuk zerrendatzen ditu, eta horietako bi gailendu nahi ditugu: irisgarritasuna eta diskriminazioa.

2006an Eurobarometroak adierazten zuen herritarren % 91k uste duela gehiago inbertitu beharko litzatekeela ezgaitasunak dauzkaten pertsonen oztopo fisikoak kentzeko. Arazo horri dagokionez, azpimarratzekoak dira Memoria honetan aipatu diren datu batzuk:

- EInen "Mendetasunaren, Autonomia Pertsonalaren eta Mendetasun-

egoeren Inkestak" (EDAD) adierazten du etxebizitzetako irisgarritasun-arazoek eragin handiagoa dutela ezgaitasunak dauzkaten pertsonen artean: etxebizitza igogailudun gutxiago, etxebizitza irisgarri gutxiago eta irisgarritasun-arazo gehiago inguruetan. Ezgaitasunak dauzkaten pertsonak dauzkaten etxeen % 38k ez dauka igogailurik, % 56k uste du etxebizitzaraino doan bidea ez dela irisgarria eta % 64k uste du beraren etxebizitza ere ez dela irisgarria.

- Gainera, ezgaitasunak dauzkaten pertsonen % 42,5ek dio zailtasunak dauzkala kaletik doanean, eta, gehienetan, espaloitik jaitsi edo igotzeko dituzte arazoak (% 32,6). Zailtasun horiek handiagoak dira zenbat eta zaharragoa izan, eta 80 urtetik gorako pertsona ezgaituen erdia baino gehiagorengan dute eragina. Espaloien inguruko arazoez gain, honako hauek dituzte, garrantzi-ordenan: oztopoak gainditzea (% 28,5), kalea zeharkatzea (% 27,2) eta kaleak, bidegurutzeak eta seinaleak identifikatzea (ezgaitasunak dauzkaten pertsonen % 17,5).
- Azpimarratzekoak dira, halaber, ezgaitasunak dauzkaten pertsonen garraio publikoarekin lotuta dituzten arazoak, horrek beren autonomia eta bizi-kalitatea serioki mugatzen ditu eta: % 51,6k dio garraio publikoarekin arazoak dauzkala (eta % 68,2k, 80 urtetik gorako pertsonen kasuan). Zailtasun nagusiak ibilgailuetatik jaitsi eta igotzea (% 37,5) eta geltoki, geraleku eta nasetara iristea dira (% 26,8, eta 80 urtetik gorakoaren artean, % 47,2ra iristen da).

Gainera, oztopoak ez direla fisikoak soilik adierazi behar dugu. Izan ere, kolektibo honek irisgarritasuna zailagotzen dioten askotariko oztopoei egin behar die aurre, irisgarritasuna gizar-tean eta ekonomian esku hartzeko alde aurretiko baldintza gisa ulertuz. Beraz, "irisgarritasuna" da ezgaitasunak dauzkaten pertsonen gainerako herritarren baldintza beretan erabili ahal izatea inguru fisikoa, garraio publikoak, teknologiak eta ICTak, eta orotariko instalazio eta zerbitzuak.

Bigarrenik, ezgaitasunak dauzkaten pertsonen diskriminazioari dagokionez, EInek

dioenez, % 7,4k dio batzuetan diskriminatuta sentitzen dela bere egoeragatik, eta % 2,6k dio askotan sentitzen duela. 6 eta 64 urte bitarteko taldearen kasuan, berriz, bi kategorien batuketa pertsona horien % 19,3ra iristen da. Gainera, gure ustez, egoera horiek eragina dute kolektibo horrek harreman sozialak izatearekin lotuta dauzkan arazoetan: kolektiboaren hiru laurdenek adiskide berriak egiteko aukera gutxi dauka, edo batere ez, eta hirutik biri gauza bera gertatzen zaie ezagutzen ez dituzten pertsonengana jotzearekin lotuta. Zentzu horretan, 2009ko Eurobarometro baten arabera, europarren erdiak baino gehiagok uste du Europar Batasunean ezgaitasunaren edo adinaren ondoriozko diskriminazioa oso zabaldua dagoela. Gai horri dagokionez, Batzordeak dio beharrezkoa dela arreta berezia eskaintzea ezgaitasunak dauzkaten pertsonak jasan lezaketen diskriminazioaren pilaketa-eraginari beste diskriminazio-arrazoi batzuk pairatzen dituztenean (nazionalitatea, adina, sexua, orientazio sexuala, etab.), eta gu ere bat gatoz kezka horrekin.

Bukatzeko, EUROSTATEk adierazi du Europar Batasunean 300 milioi pertsona dagoela lan egiteko adinean eta horietako 50 milioik duela ezgaitasun bat. Pertsona horietako asko lan egiteko gai dira guztiz. Baina, hala eta guztiz ere, jarduerarik gabe daudenen tasa biztanleria osoaren⁵ tasaren bikoitza ere izatera iristen da 2003an ezgaitasunak dauzkaten europarren % 78k ez zuen inolako lan-jarduerarik gauzatzen; epe luzerako osasun-arazorik edo ezgaitasunik gabeko biztanleriaren artean, berriz, tasa hori % 27koa zen.

Gure ustez, gizabanakoen sozializazioarekin lotura handiena daukan esparrua lana denez, kolektibo horren egoera are okerragoa da pertsona horien jarduera-tasak txikiak direlako. Lanpostu bat lortzen dutenean, batetik, autonomia pertsonala eskuratzea eta laguntza sozialen zirkuitutik irtetea lortzen dute, eta bestetik, sozializazio-prozesuan parte hartzen dute, harreman pertsonalak dituzte eta trebetasunak eta gaitasunak bereganatzen dituzte⁶.

2.9. Osasuna eta osasun sistema

Azpitarratzekoa iruditzen zaigu zera aipatzea: hainbat estatistika iturrik (EUSTAT esaterako) jaiotzeko bizi itxaropenak gorako joera duela eta emakumeena gizonezkoena baino altuagoa dela adierazi arren, EUROSTATen datuen arabera, adierazle hori osasun onari dagokionez aztertuz gero, emakumeak gizonak baino urte gutxiagoz bizi dira osasun onean.

Halaber, heriotzen arrazoiengatik inguruan indartzen ari den aldaketa nabarmena iruditzen zaigu. Berez, EUSTATen datuen arabera, 2007tik hasita, heriotza gehienak tumoreen ondoriozkoak izan dira (% 30,3 2009an) eta zirkulazio sistemako gaixotasunen ondoriozkoak ondoren (% 29,4). 2007. urtea baino lehenagoko urteetan zirkulazio sistemako gaixotasunek eragiten zuten heriotza gehien.

Eusko Jaurlaritzaren Osasun Sailaren datuen arabera, 2008an emakumezkoen hilkortasun goiztiarrerako arrazoi nagusiak, ordenaren arabera, honakoak izan ziren: bularreko tumore gaiztoak; trakea, bronkio eta birrikako tumore gaiztoak, eta ondoren garuneko hodian gaixotasunak, suizidioak eta nork bere buruari eragindako zauriak, zirrosia eta gibelaren gaixotasun kronikoak, eta koloneko tumore gaiztoa. Gizonezkoek dagokienez: trakea, bronkio eta birrikako tumore gaiztoak, kardiopatia iskemikoak, suizidioak eta nork bere buruari eragindako zauriak, ibilgailu motorduneko trafikoko istripuak, zirrosiak eta gibelaren gaitz kronikoak, garuneko hodian gaitzak, eta istripuzko erorikoak izan ziren.

Baliabideen eta laguntzeko jardueraren alorretan atseginez egiaztatu dugu hau: 100.000 biztanleko mediku eta psikiatra kopurua Europako beste herrialde batzuetako kopuruak baino handiagoa da, 100.000 biztanleko haginlari kopurua handituz doa eta 100.000 biztanleko erizain eta emagin kopuruak etengabe egin du gora. Hala ere, adierazi nahi dugu azken bi kasuetan oraindik ere ahalegina egin behar dela, alor horretan herrialde erreferenteak direnek (Danimarka,

⁵ EB (2008): "Europe's policy response to the issue of disability". SOCIAL AGENDA aldizkaria, 2008ko abendua.

⁶ CIDEK (2009).

Alemania, Frantzia, Herbehereak eta baita Ekialdeko herrialde batzuk ere) lortutako balioetatik urrun gaudelako oraindik.

EUSTATEk emandako datuetan modu positiboan baloratu dugu honako hau: ospitalez kanpoko jarduera publikoan mediku kopurua handitzeak mediku bakoitzeko biztanle kopurua murriztea eragin du, bai medikuntza orokorrean (mediku bakoitzeko 1.397 biztanletik 1.263 biztanlera pasa da) zein pediatrian (844tik 805era). Ospitaleko jardueran ere 100 oheko mediku kopurua hazi izana ere positiboa da. Hala eta guztiz ere, bi sareen arteko aldeak ere agertu nahi ditugu: sare publikoan 100 oheko 52,8 mediku daude eta pribatuan 24,2 mediku; sare publikoan 100 oheko 88,3 erizain daude eta sare pribatuan 41,8 erizain.

Horrez gain, ospitalez kanpoko jarduera publikoan biztanle bakoitzeko hartutako kontsulta kopuruak apur bat gora egin izana azpimarratu nahi dugu; kontsulta kopurua 6,7 izan da batez beste.

Kanpoko kontsultetarako itxaron zerrenden eta atzerapen denboraren kasuan antzeman dugu, Osakidetzaren datuen arabera, 2009an hazi egin dela, aurreko urteko beherakadaren ondoren, itxaron zerrendan dauden pazienteen kopurua (72.507tik 95.558ra). Urte batean hazteko joera izan du eta hurrengoan murriztekoa. Zerrendetan itxaroten ari diren paziente kopuru gehien duten espezialitateak hauek dira: ginekologia (guztien artean % 13,1 eta % 105,7ko hazkundea izan du), dermatologia (% 12,3 eta % 47,14ko hazkundea) eta oftalmologia (% 11,7 eta % 3,13ko hazkundea).

2008. eta 2009. urteen arteko atzerapen denborari dagokionez, hilabete baino gutxiago itxaroten duten biztanleen portzentajeak behera egin izana (% 80,1etik % 60,47ra) eta hilabete itxaroten dutenen kopuruak gora egin izana (% 19,9tik % 39,52ra) arduratzekoa da.

2.10. Hirigintza eta etxebizitza

EAEko higiezin merkatuak 2010ean izan zuen bilakaeraren ezaugarri bat da, Eusko Jaurlaritzaren Higiezin Eskaintzaren Inkestaren emaitzen arabera, etxebizitzaren eskaintzak % 4,9ko batez besteko gehikuntza izan duela (% 3 izan zen 2008-2009an). Bilakaera ezberdinak izan dira etxebizitza berri

salgaietan (% -19,3), erabilitakoetan (% 29,4), alokairurako etxebizitza libreetan (% 21,4), babestutako etxebizitza salgaietan (% -28,7) eta alokairurako etxebizitza babestuetan (% -43,1). Horren aurrean, eskaera guztia, "Etxebizitza behar eta eskariari buruzko inkestari" buruz eskura dagoen azkeneko datuaren arabera, % 10,2 murriztu zen, 2007an % 10,7 erori izan zenean jada. Aldi berean, Etxebiden izena emanda dagoen etxebizitza babestuaren eskatzaile kopurua % 3 areagotu da azken urtean.

Egunoa bezalako krisi ekonomikoko eta krisi finantzarioko agertoki batean, eraikuntzaren sektorean eragin berezia duena bere jarduera nabarmen murriztu baita, etxebizitzaren politika publikoak garrantzi berezia du. Aitzitik, eta administrazioek aurre egin beharreko aurrekontu murriztapenen testuinguruan, Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Programan gauzatu den gastua, azken urteetan nabarmen hazi izandakoa, % 4,6 murriztu zen 2010. urtean. Gauzak horrela, 197,9 milioi euroko zenbatekora iritsi da. 2010ean programa honen baitan egindako inbertsioen bolumena ere erori egin da, guztira 150 milioi euro zenbatuz (2009ko kopuruaren aldean % -7,9). Edonola ere, programa honen inbertsio izaera mantendu egiten da, gauzatu diren inbertsioak gastuen % 75,8 baitira (% 88,1 batez beste 1987-2010 aldirako).

Sailak 2010ean gauzatutakoari dagokionez, eraikuntzak gora egin du: zehazki, 4.966 etxebizitza hasi da, 2009an baino % 55,4 gehiago. Arrazoia BOEek jasandako hazkundea (% 27,8) eta gizarte etxebizitzena (% 829,7; 846 unitate hasi da, aurreko urtean hasitako 91en aldean) izan da. Babestutako etxebizitzaren figura berriei dagokienez, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitzaren Behatokiak emandako datuen arabera, 2010ean ez zen zuzkidura erako alojamenduen eraikuntzarik hasi eta tasatutako 364 etxebizitza hasi ziren, horietako gehienak udalekoak. Bestalde, sailak eraikitzeke lurzorua eskuratzeko egin dituen jarduketak % 58 murriztu dira: 1.248 etxebizitza berri eraikitzeke lurzorua eskuratu da (2009an baino 1.723 gutxiago).

Eskaera eta eskaintza pizteko mailegu eta diru-laguntza gisa ematen diren laguntzei dagokienez, 2010ean guztira % 42,3ko

erorketa antzematen da, batez ere dirulaguntzetarako erabiltzen diren fondoak murriztu direlako (% -43,8) eta, neurri txikiagoan, maileguak ere murriztu direlako (% 7,8 erori dira). Guztira, emandako 308 milioi euroak honela banatu dira: 287 milioi maileguetarako (% 93) eta 21 milioi dirulaguntzetarako (gainerako % 7).

2.11. Pobrezia eta gizarte bazterketa

2009. urtean, Europar Batasunean 81 milioi herritar baino gehiago, alegia, guztizkoaren % 16,3, pobrezia-arriskuan zegoen eta % 8,4k lana izan arren egoera hori pairatu zuen. Horrez gain, gai honen inguruko Eurobarometroaren arabera, europarren % 84k uste du pobrezia ugaritu egin dela azken hiru urteetan bere herrialdean eta erdietan baino gehiagotan “modu nabarmenean” jazo dela.

Egoera horren aurrean, Europako erakundeek “Pobreziaren eta gizarte bazterketaren kontrako Europako Urtea” izendatu zuten 2010. urtea, gertaeraz ohartarazteko eta konponbideak biltzeko ahaleginak bateratzeko xedeaz. Urtea amaitutakoan, EBko Kontseilua⁷ pozik azaldu da, zeren eta ekimenari esker maiz gutxietsitako edo gaizki ulertutako errealitatea argitzeko balio izan baitu munduko eskualderik aberatsenetako batean, baita maila guztietako erakundeak eta gizarte eragile guztiak mobilizatzeko ere. Emandako bultzada dela-eta, lehen aldiz ezarri da partekaturiko helburu bat, Estatukideen eta Batasunaren jarduketa bideratuko duena gizarte bazterkeriaren eta pobreziaren kontrako borrokaren arloan: 2020 baino lehen gutxienez 20 milioi europar pobreziaren eta gizarte bazterketaren arriskutik urruntzeko helburua “Europa 2020” Estrategian sartzea (pobrezian eta gizarte bazterketan dauden 113 milioi europarretatik 20 milioi)⁸.

Egoera horri dagokionez, bat egiten dugu Europako erakundeek datozen urteetarako aipaturiko erronkekin. Beraz, lehenik eta behin

uste dugu pobrezia arlo anitzeko arazoa dela, eta pobreziaren kontra borroka egiteko, politika, tresna eta erakunde guztiak mugiarazi behar dira eta gizarteratze aktiboa oinarritzko estrategia da bide horretan. Halaber, Batzorde hau bat dator esatean haurren pobreziaren kontrako borroka lehen mailako lehentasuna dela, zeren eta pobrezian jaiotako haurrek are arrisku handiagoa baitute pobrezian bizitzeko bizitza osoan.

Bestalde, gure azken memorietan adierazi izan dugunez, gure Erkidegoko PGDI 2008ko datuak irakurrita (jaitsiera nabarmena erakusten dute azken urteetan pobreziaren eta ongizaterik ezaren mailetan, dimentsio guztietan), hainbat galdera sortzen dira egungo egoeran, esaterako: inkesta horretako datuak zein neurritan datozen bat gizarte erakundeek arazo horien bilakaerari buruz duten irudipenarekin eta gizarte prestazioen eskarian gertatzen ari den igoerarekin. EINEn Bizi baldintzen Inkestako hainbat adierazlek, 2009an, jaitsiera erakusten dute gure Erkidegoko biztanleen ongizate mailan. Hala, esate baterako, hilaren azkenetara iristeko zailtasunak dituzten pertsonen ehunekoa % 43,3koa da (% 1,7 gehiago 2008ko datuekin alderatuta), urtean gutxienez astebezez oporretan ezin joan daitezkeen etxeen ehunekoa % 20,6koa da (% 0,6 gehiago) eta % 20,5ek ezin die egin aurre ezusteko gastuei (2008an baino % 4,7 gehiago).

Egoera hori ikusita, kezka azaldu behar dugu: jasaten ari garen krisian zein neurritaraino jarraitu ahal izango ote duen azken urteetan ongizatearen bidean eginiko aurrerapenak. Zehazkiago, funtsekoa da planteatzea langabeziaren kontrako sistemek eta errentak bermatzeko edo gizarteratzeko sistemek zein neurritan bereganatu ahal izango duten krisialdiaren eragina euskal gizarteak lorturiko ongizate mailetan atzerakada nabarmenik egin gabe. Bestela esanda, izandako aurrerapenak gorabehera, pobreziaren eta gizarte bazterketaren kontrako borroka indartu behar dela deritzogu.

⁷ Europar Batasunaren Kontseiluaren Adierazpena, Pobreziaren eta Gizarte Bazterkeriaren Aurkako Urte Europarrari buruz. “Elkarrekin lan egin pobreziaren aurka borrokatzeko 2010ean eta ondoren” (2010C/ 333/06).

⁸ “Europa 2020 Estrategiaren” eraginetarako, pertsona bat pobreziako eta gizarte bazterkeriako arriskuan dagoela uste da langabezia arazoak dituen familia unitate batekoa denean, gizarte transferentziak eta gero pobrezia arriskuan dagoenean edo estatusun material zorrotzak jasaten dituenean (ikus kapitulu honetako 5.2. kapitulua).

2.12. Gizarte babesa

Lehenengo eta behin kontuan hartu behar da EAEn Gizarte Zerbitzuen arloko gastua 2008an (informazioa eskura dagoen azken urtea) 1.861 milioi euro izan zela, aurreko urtekoa baino % 15 gehiago, EUSTATEN *"Gizarte Zerbitzuetako eta Gizarte Ekintzako Estatistikak"* azterlanaren arabera. Gastu hori urte horretako gure Erkidegoko BPGren % 2,7 zen, eta biztanle bakoitzeko batezbesteko gastua 860 €-koa izan zen, hots, 2007an baino % 13,9 gehiago. Herri administrazioen ahalegina 1.347 milioi eurokoa izan zen, zenbateko osoaren % 72; ordea, sektore pribatuak gainerako % 28aren ekarpena egin zuen. Gastatu ziren lau eurotik bat erabiltzaileen kuoten eta beste salmenta batzuen bidez finantzatu zen.

Ildo horretatik, bada, Gizarte Zerbitzuetako Euskal Kontseiluak (GZEK)⁹ egin duen *"EAEko Gizarte Zerbitzuen egoerari buruzko lehen txostena"* delakoak azpimarratu egiten du arreta eta jaramonaren estaldurak artean hazten jarraitzen dutela baina, ordea, adineko pertsonen eta ezgaitasunak dituzten pertsonen egoitzarako plazei dagokienez geldialdia gertatu dela. Guztira 2008an (urte horretakoak dira eskura dauden azken datuak) sistemak arreta eta jaramona eman zien 131.864 pertsonari, zenbateko horretan prestazioak eta egon dauden arreta plazak batuta; munta hori 124.000koa izan zen 2007an. Munta horri batu behar zaizkio menpekotasunari buruzko Estatuko Legearen prestazio ekonomikoak jasotzen dituzten pertsonak (zenbatespenen arabera horiek urte horretan gutxi gorabehera 8.000 ziren) eta, ondorioz, esan daiteke pertsona onuradunak gutxi gorabehera 140.000 izan zirela (oso argi dagoen bezala horiek ez dira pertsona desberdinak, pertsona bakarrak prestazio bat baino gehiago jaso dezakeelako). Horrela kalkulaturik pertsona onuradunen kopurua % 125 hazi da 1998 eta 2008 urteen artean. Hazkuntza hori berariaz da aipagarria, termino erlatiboetan, laguntzarako eguneko zentroen erabiltzaileak diren pertsonen kasuan. 2007

eta 2008 urteen artean hazkuntza hori gutxi gorabehera 15.000 pertsonakoa izan da eta egineran ia erabiltzaile berri guztiak pobrezari aurre egiteko eta menpekotasun kasuetako arretarako prestazio ekonomikoetakoak izan dira.

Halaber, txostenak azpimarratu egiten du egon daudela hiru talde artean gure ongizate sistemak ondo eta era nahikoan zaintzen ez dituenak: etxerik ez duten pertsonak, menpekotasunak dituzten pertsonen zaintzaileak eta buruko gaixotasunak dituzten pertsonak. Halaber, azpimarratu egiten du krisiak eragin handiak dituela EAEko Gizarte Zerbitzuetan: sektoreko profesionalek argi azaldu dute eragin hori, hala eskariaren gehikuntzari dagokionez nola, kasu jakin batzuetan, eskuragarri dauden bitarteko ekonomikoen murrizketari dagokionez; dena dela, kasu askotan argi azaltzen dute sistemak gaitasuna erakutsi eta frogatu duela hain kontrakoa den testuinguruan eusteko. Hori gutzia gorabehera, % 31rentzat krisiak ez du eragin handirik izan euskal gizarte zerbitzuetan eta % 47arentzat eragin hori nahiko handia izan da.

Halaber, txosten honek adierazten du profesionalen arloan ardura bat nagusitu eta zabaldu dela, hain zuzen ere Gizarte Zerbitzuen sistema deriba protekzionistaren menpean egotearena eta, ildo horretatik, prestazio ekonomikoen hazkuntzaren erritmoa zuzeneko arretako plazen hazkuntzaren erritmoa baino askoz ere azkarragoa izatea. Pertsona erabiltzaileen ikuspegitik txostenak esaten du 1988 urtean zuzeneko arretako zerbitzuak eskaintza osoaren % 53 zirela eta prestazio ekonomikoak % 46 eta, ordea, gaur egun proportzioa erabat dela kontrakoa. Krisi ekonomikoak sarreraren bermerako prestazioen jasotzaileen kopuruaren gainean izan duen eraginak eta 2009 eta 2010 urteetan menpekotasunari arreta eskaintzeko sistemak izan duen hobekuntzak (bigarren kasu honetan datuen eskuragarritasuna ez da hain handia) prestazioek zerbitzuekin erkatuta

⁹ Gizarte Zerbitzuei buruzko 12/2008 Legearen 48. artikulua Gizarte Zerbitzuetako Euskal Kontseiluaren sorkuntza ezarri du (Gizarte Ongizateko Euskal Kontseiluaren ondorengoa dena) eta organismo horri ematen dio, beste funtzio batzuen artean, "urtero txosten bat jaulkitzearena, Gizarte Zerbitzuei buruzko Informazioaren Euskal Sistemaren esparruan jasoko diren datuekin egingo dena".

duten pisua areagotu baino ez dute egin, Gizarte Zerbitzuetako Euskal Kontseiluak baieztatzen duenaren arabera.

Azkenik, GZEKK azpimarratu du menpekotasunari arreta eskaintzeko sistema hedatu egin dela menpekotasunari arreta eskaintzeari buruzko estatuko Legetik abiatuta¹⁰ eta adierazi du EAEK beste autonomia erkidego batzuk baino garapen handiagoa duela hala pertsona baloratuaren portzentaiari dagokionez (% 3,7) nola eman diren prestazioei (zenbateko hori biztanleriaren % 1,69aren baliokidea litzateke 2010eko abenduan).

Beste alde batetik, gogorarazi egiten da sarreren bermerako prestazioaren euskal eredu nabarmendu egiten dela estatu mailan eta hori horrela bai estaldura zabala duelako (famili unitateen % 7,5ekoa 2009an) eta bai bere maila altuagatik ere. Horrela, Sarreren Bermerako Euskal Sistemak guztira 389,9 milioi euro gastatu zituen 2010ean, hau da, aurreko urtean baino % 22,9 gehiago. Zenbateko hori erra honetan banatu zen: 314,8 milioi Sarrerak Bermatzeko Errentarako (zenbateko osoaren %82), 24 milioi Gizarte Larrialdietarako Laguntzatarako (% 5) eta 51,1 milioi euro Etxebizitzarako Prestazio Gehigarri berrirako (% 13). Azken hamarkadako balantzea egiten bada esan behar da gastua, guztira, 1.950 milioi euro izan dela eta, bilakaerari dagokionez, 2001ean 86 milioi izan zirenak 2010ean ia 390 izan ziren. Beraz, argi adierazten da gure Erkidegoan biztanleriaren

ongizatea bermatzeari dagokionez sistema honek duen garrantzia.

Ildo horretatik, Ekonomia Lankidetzeta eta Garapenerako Antolakundeak txostena egin zuen 2010ean¹¹ mendebaldeko herrietan egon dauden gutxieneko errenten egitarauari dagokionez. Txosten horretan, horien etena edo murrizketa proposatu beharrean, erabat gomendatzen du kontrakoa eta esaten du bitarteko horiei krisiak eragiten duen eskatzaileen kopuru gero eta handiagoari aurre egiteko moduko baliabide ekonomikoak zuzkitu behar zaizkiela. Halaber, aztertu eta baloratu egiten du zein neurritan gutxieneko errenten sistema horiek enpleguaren arloko sistema publikoetan integratu behar diren edo, besterik ezean, nola hurbildu behar zaizkien sistema horiei. Ildo horretatik azpimarratu egin du nazioarte mailan gero eta ohikoagoa dela leihatila berean biltzea enplegua bilatzen dutenentzako zerbitzuak eta laguntzen arloko prestazioak eskatzen dituztenentzako zerbitzuak, horrek areagotu egiten duelako irisgarritasuna, aukera ematen duelako eskalako ekonomien onura jasotzeko eta murriztu egiten duelako gutxieneko errentak jasotzeari lotuta egoten den bereizkeria. Dena dela, ohartarazi egiten du horrek guztiak ez duela beti koordinazioa hobetzen eta esaten du ahalmen eta gaitasun handiagoa eskatzen duela ematen diren zerbitzuak erabat askotariko profil eta beharrianak dituen biztanleriaren beharrian indibiduali egokitzeko.

¹⁰ Abenduren 14ko 39/2006 Estatuko Legea, autonomia pertsonala sustatzeari eta menpekotasunak dituzten pertsonen aldeko arretari buruzkoa.

¹¹ OCDE (2010): Minimum income benefits in OECD countries: Policy design, effectiveness and challenges.